

Översiktsplan för Mjölby kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2011-08-23, § 73

DEL 1 **ÖP 2011 - VISION 2025**

Grunddragen i mark-
och vattenanvändningen

Mjölby Kommun
www.mjolby.se/planer

Förord

Denna översiktsplan är en färdplan för framtiden. Vision 2025 utgör planens huvudinriktning och anger ett önskvärt framtida läge där det i kommunen finns möjlighet att växa och leva ett gott liv. Kommunstyrelsens ordinarie ledamöter har lett arbetet och det är vår förhoppning att planen ska bli ett verkningsfullt instrument och ligga till grund för planering och beslutsfattande inom alla sektorer inom såväl kommunal och statlig som i enskild verksamhet.

Planen är avsedd att främja hållbart samhällsbyggande genom en ändamålsenlig struktur av bebyggelse, grönområden, kommunikationer och andra anläggningar samt bidra till långsiktigt god hus hållning med mark, vatten, energi och andra resurser.

Planen och dess analyser har en relativt lång tidshorisont. Planens förslag till samhällsbyggande ska primärt avse de kommande tio, femton åren och i vissa avseenden på ännu längre sikt. Planförslaget har genom samråd och utställning reviderats för att bättre kunna svara på framtida samhällsbyggnadsfrågor. Vår förhoppning är att flertalet frågor är lösta, men nya kan tillkomma. Hör gärna av dig med frågor som kan påverka den rullande planeringen och nästa revision av planen.

Planen som antas av kommunfullmäktige är vägledande för mark- och vattenanvändningen inom kommunen.

Välkommen att bo och verka i Mjölby kommun!

KOMMUNSTYRELSEN, 31 maj 2011

Antagen av kommunfullmäktige 2011-08-23, § 73.

Kartor godkända för spridning enligt Lantmäteriets beslut 2011-12-22 (dnr 601-2011/3407).

Läsanvisning – planens huvuddelar

Planen består av tre block: 1) vision 2025 anger huvudinriktning; 2) föreslagen markanvändning är planens centrala del och 3) under riktlinjer anges förhållningssätt till allmänna intressen.

❖ Vision 2025

**Mjölby kommun
om 15 år**
(Kapitel 2)

❖ Markanvändning

Förslag till utveckling

- Plankarta (bilaga 70×84cm)
- Orternas markanvändning
(Kort i del 1 kap 3, utförligt
om utbyggnadsområden i del 2).
- Vindkraft, del 3

❖ Riktlinjer och planeringsföresättningar

Utgångsläge och rekommendationer

- Redovisning av allmänna intressen
och andra planeringsföresättningar,
inkl riksintressen, mellankommunala
frågor, hälsa- och säkerhet
(del 1, kapitel 4 och del 2F).

❖ **Samrådsredogörelse** (separat bilaga)

❖ **Utställningsutlåtande** (separat bilaga)

❖ **Länsstyrelsens granskningsutlåtande** (bilaga)

❖ **Antagandebeslut, Mjölby KF 2011-08-23, § 73.** (bilaga)

Vi som gjort planen

Politisk ledningsgrupp

Vision och översiktsplan är framtagna av kommunstyrelsens framtidsgrupp som består av KS ordinarie nio ledamöter: Carina Jönsson(S), Cecilia Vilhelmsson (S), Monika Gideskog (M), Birgitta Gunnarsson (C), Mikaela Højdevall (MP), Carina Johansson (Fp), Miko Månsson (S), Franco Sincic (V), Håkan Wass (Kd).

Avgående Birgitta Engholm (M), Rainer Fredriksson (S) och Ingemar Nycander (C) har stor del i planarbetet.

Deltagande tjänstemän

Kommunchef Peter Karlsson har samordnat arbetet med stöd av stadsbyggnadschef Ylva Bengtsson, teknisk chef Dag Segrell och miljöchef Bo Johansson. Projektledare för visionsarbetet har varit utvecklingschef Carina Brofeldt och för översiktsplanen planarkitekt Håkan Sylvan. Arbetet med en ny vision och översiktsplan inleddes 2009 av dåvarande kommunchef Henry Jansson.

Kommunens arbetsgrupp för fysisk planering har nyttjats som arbetsgrupp och består av bygglovarkitekt Davood Maghdoori, miljöinspektör Jenny Asp-Andersson, kommunekolog Gunnar Myrhede, stadsträdgårdsmästare Lars Fridh, gatuchef Conny Abrahamsson, VA/avfallschef Anette Ekman, exploateringsingenjör Hanna Hammarlund, näringslivschef Peter Larsson, näringslivsutvecklare Michael Agu, hållbarhetsstrateg Karolina Hedlund, planarkitekt Helene Eriksson, planingenjör Erika Pettersson, planarkitekt Jesper Borgström och planarkitekt Håkan Sylvan. Utöver de ovan nämnda har ett stort antal personer lämnat underlag och synpunkter på planförslaget.

Sammanfattning

Vision 2025

Planens huvudinriktning är kommunens vision som sammanfattas med ledord *världsvan och hemkär*. *Världsvanan* består av viljan att växa, nyfikenhet på framtiden och på omvärlden. *Hemkär* står för stoltheten över den egna hembygden. Genom vårt geografiska läge drar vi nytta av mindre orters kvalitéer och närhet till storstadens utbud. I Mjölby kommun är det enkelt att leva ett gott liv. Här erbjuds utvecklande mötesplatser och attraktiva boendemiljöer. Det mesta finns inom bekvämt avstånd. För att nå framtidsbilden arbetar kommunen med följande strategiska utvecklingsområden: en kommun med livskraft, livslångt lärande, hållbar tillväxt, utvecklande mötesplatser, god miljö.

Markanvändning

Planförslaget består av plankarta med föreslagna förändringar av mark och vatten, strategiska inriktningar, planeringsförutsättningar samt motiv till planens utformning och de åtgärder som kommunen avser att vidta för att fullgöra planen. Planen omfattar ett brett kunskapsunderlag med sektorsvisa presentationer, analys av starka och svaga sidor, riktlinjer och markreservat. Bland annat förordas fortsatt utveckling av orternas verksamhetsområden, bostäder och bättre interna kommunikationer med trafiksäker gång- och cykeltrafikmiljö.

Vid prioritering av orter bedöms Mjölby stad kunna stå för huvuddelen av kommunens framtida expansion. Skänninge, Mantorp och Väderstad ska växa utifrån sina förutsättningar. Landsbygden ges möjligheter att utvecklas genom kompletterande bebyggelse.

Mjölby utvecklas som centralort med service, handel och kommunikationer. Mjölby växer i en rund form, med anslutande nya bostads- och verksamhetsområden. Förtätning och ombyggnad bygger vidare på rådande kvaliteter och områdeskaraktärer. Svartån och andra gröna- och parkmiljöer i centrala delar utvecklas. Mjölby stadskärna stärks genom utformning och fysiska åtgärder

Skänninge som historisk stad utvecklas med respekt för olika tiders stilar och karaktärer. Förändringar fångar upp och samspelar med befintliga värden. Byggnads- och miljökaraktärer bevaras. Skänninge präglas av läget i landskapet med många entrévägar. Stadsplanens gatunät bevaras och förstärks. Det gamla Skänninge utgör modell för utbyggnad i centrala lägen. Byggnader och kvarter ges likartad skala med tydliga gatu- och gårdsrum. Utformning med hänsyn till omgivande kulturmiljö. Traditionella färger, material och byggnadsvolymer rekommenderas. Trästadens brandskyddas enligt råd från räddningstjänsten.

Mantorp utvecklas som modern bostadsort med attraktiva livsmiljöer samt handel och upplevelseattraktioner för nationell och regional marknad. Verksamhetsområden i anslutning till E4 kan även rymma industri och logistik. Två centra med skillnader i skala och utbud: Mobiliaområdet och Häradstorget.

Väderstad ska erbjuda bostadslägen för villabebyggelse, söka säker trafikföring av vägarna 942 och 944 för genomfart och ortens industrier samt erbjuda expansionsmöjligheter för verksamheter. Plats behövs för dagvatten.

Landsbygd och kyrkbyar

En levande landsbygd som ges möjlighet att utvecklas genom kompletterande bebyggelse. Bebyggelse lokaliseras i lägen med goda förutsättningar för skolskjuts och annan kommunal service. Inom samlad bebyggelse är kommunen positiv till kompletterande bebyggelse utan detaljplan. All tillkommande bebyggelse eller anläggning inom orternas randzon 0,5 – 1,5 km föregås av planmässiga överväganden. Kommunen är positiv att förtäta och komplettera kyrkbyar, förutsatt att kulturhistoriska värden utvecklas. Här rekommenderas traditionella färger, material och byggnadsvolymer.

Innehåll

DEL 1

ÖP 2010 – VISION 2025

1 INLEDNING

Vad är en översiktsplan?	1
Syfte och avgränsning	1
Tidplan & arbetsprocess	2
Bakgrund och motiv	2
Kommunfakta	4
Omvärld	6
(Mjölby inför 2010-talen, STEEP-analys)	
Östra götalandregionen	7
Statliga mål	8
Internationella mål	9
Ny plan- och bygglag 2011	9

2 VISION FÖR MJÖLBY KOMMUN 2025

- ÖVERSIKTSPLANENS HUVUDINRIKTNING

Visionen ska visa vägen	10
Mjölby kommun = en hållbar kommun	11
Världsvan och hemkär	10
Strategiska utvecklingsområden	
En kommun med livskraft	11
Invånarna är initiativrika och välutbildade	11
En hållbar tillväxt med ett näringsliv i världsklass	11
Utvecklande mötesplatser	12
En miljö som håller i längden	12

3 MARKANVÄNDNING

Kommunstruktur, plankarta	14
Mjölby	15
Skänninge	18
Mantorp	21
Väderstad	25
Landsbygd och mindre orter	27

4 RIKTLINJER OCH

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

4.1 Allmänt

Region- och mellankommunala frågor	29
Utbyggnad	30
Riksintressen och Natura 2000	31
Bostadsförsörjning	33

4.2 Goda livsmiljöer

Samhällsbyggnad	35
Kulturmiljöer	36
Torg och platser	37
Trygg livsmiljö	38
Parker och grönområden	39
Natur	40
Fritid och rekreation	41
Livslångt lärande	42
Omsorg	43

4.3 Näringsliv

Verksamheter	44
Handel	45
Areella näringar (Jordbruk, Skogsbruk, Värdefulla ämnen och material, Djurhållning)	46
Hästhållning och bostadsbebyggelse	48
Vindbruk (utdrag ur ÖP del 3)	49

4.4 Teknisk försörjning

Kommunikationer	50
IT-infrastruktur	54
Ledningsarbete	55
Energi, (utdrag ur ÖP del 4)	56
Vatten	57

4.5 Miljö och säkerhet

Miljömål	59
Miljöbedömningar och miljökonsekvenser	59
Miljö kvalitetsnormer	60
Klimat	61
Verksamheter och hälsoskydd	62
Farligt gods	63
Översvämning, ras, skred och erosion	64
Radon	65
Elektromagnetisk strålning	65
Buller	66
Avfall och återvinning	67
Förorenad mark	67
Schaktmassor	67
Räddningstjänst, brand och olyckor	68

5 KONSEKVENSER

Strategisk miljöbedömning	69
Om konsekvensbeskrivning	70
Planen och konsekvenser i huvuddrag	71
Nollalternativ, Alternativa scenarios	74
Hållbarhetsanalys	75
Inverkan på miljömål	77

6 GENOMFÖRANDE

7 REFERENSER

BILAGOR

Länsstyrelsens granskningsyttrande 2011-05-09	83
Antagandebeslut, Mjölby KF 2011-08-23, § 73	88
Plankarta	65×90 cm, skala 1:50000
Samrådsredogörelse	Separat handling
Utställningsutlåtande	Separat handling

DEL 2 PLATSANALYSER – FÖR DJUPNING

AV BEBYGGELSE OCH RIKSINTRESSEN

Geografiska fördjupningar, platsanalyser för utvecklingsområden inom orterna Mjölby, Skänninge, Mantorp, Väderstad, landsbygd samt redovisning av riksintressen	Separat handling
---	------------------

DEL 3 VINDKRAFTSPÅN Separat handling

1 INLEDNING OCH UTGÅNGSPUNKTER

Planens syfte är att redovisa kommunens vision och föreslå förändringar av markanvändning så att Mjölby även i framtiden ska kunna utvecklas och vara en attraktiv kommun för företagande, boende och besökande. Här redovisas planarbetets tidplan, omvärldsanalys och bakgrund såsom kommunens styrmodell, uppföljning av 2001 års översiktsplan, samt statliga mål i sammandrag.

Mjölby kommun befinner sig i ett expansivt skede. Trafikanläggningarna byggs ut. Flera nya bostadsområden håller på att fyllas och planering för fler bostäder och verksamheter pågår.

Riktlinjerna kommer att bearbetas och ändras under planperioden, vilket görs som separata fördjupningar och tillägg.

Syfte och avgränsning

Planens syfte är att redovisa kommunens vision och föreslå lämpligt avvägda förändringar av markanvändning för kommunens fortsatta utbyggnad. Här ska kommunens vision förenas med fysisk planering och strategier för hållbar utveckling.

Planen ska vägleda beslutsfattande inom alla sektorer inom såväl kommunal, statlig som enskild verksamhet. Den ska också förenkla och påskynda kommunens handläggning av detaljplaner och bygglov.

Planen ska redovisa intressekonflikter och konsekvenser av förslagen samt utgöra en överenskommelse mellan stat och kommun om hur vissa allmänna intressen, främst riksintressen, tas till vara och behandlas. Avvägningar mellan olika allmänna intressen är en av översiktsplanens huvuduppgifter liksom att skapa dialog mellan olika intressegrupper.

Planen omfattar hela kommunens geografiska yta och riktar sig minst 10-15 år framåt i tiden.

Denna plan vill lyfta perspektivet och ta ett större grepp på olika framtidsfrågor. Visionen är bred, medan översiktsplanen traditionellt huvudsakligen hanterar fysiska strukturer som vägar, bebyggelse, natur- och kulturmiljöer.

Vad är en översiktsplan?

Översiktsplanen omfattar hela Mjölby kommun och redovisar kommunens syn på grunddragen i användningen av mark och vatten, hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras samt hur kommunen tillgodoser riksintressen. Här behandlas även långsiktiga visioner och aktuella frågor, med möjlighet att i processen skapa dialog med medborgare, företag, intressegrupper, grannkommuner och staten. Översiktsplanen har en samordnande och övergripande roll för olika framtidsfrågor.

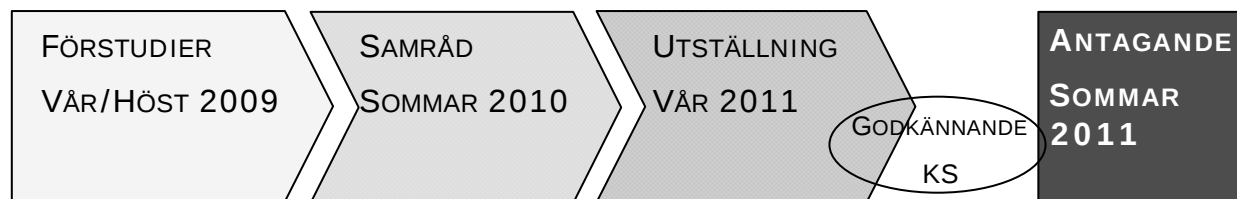
Vad en ÖP ska innehålla regleras i plan- och bygglagen (PBL). Beslut om aktualitet ska prövas under varje mandatperiod. Planen är inte juridiskt bindande, men förenklar och effektiviserar dagliga beslut genom kunskap och principer för kommunen och för andra myndigheter (detaljplaner, bygglov, fastighetsbildning och annan myndighetsutövning). Eftersom planen inte har rättsverkan kan den inte överklagas, men klagomål på arbetsprocessen kan ske genom förvaltningsbesvär till länsrätten (10 kap Kommunallagen).

Översiktsplanen är *Kommunfullmäktiges* dokument, men också ett primärt styrdokument för *Kommunstyrelsen* och berörda nämnder, däribland *Byggnads- och räddningsnämnden* och till stora delar även för *Miljönämnden*. Planen har bearbetats under samråd och utställning. Hur mål och riktlinjer påverkar varandra utvecklas i kapitlet om konsekvenser. Preciserade mål och riktlinjer för respektive samhällssektor anges i kapitel 4 *Riktlinjer och förutsättningar*.

Tidplan och arbetsprocess

Planarbetet har följt den arbetsprocess som föreskrivs i plan- och bygglagen. Olika intres-

senter har genom samråd erbjudits möjlighet att lämna **synpunkter**. Efter ändringar ställdes planen ut varefter planen antogs av kommunfullmäktige.

✓	Förarbete: Intern upptakt och visionsarbete Tematiska arbetsgrupper. Dialog med framtidsgrupper, byalag och åk 8.	våren 2009
✓	Geografiska fördjupningar, vindkraft, allmänna intressen, dialog Länsstyrelsen	höst 2009 – vår 2010
✓	Samråd, möten	juni-september, förlängt till november 2010
✓	Samrådsredogörelse, bearbetning	december 2010 – januari 2011
✓	Utställning	mars – april 2011
✓	Utlåtande, justeringar. Godkännande kommunstyrelsen	maj 2011
✓	Antagande kommunfullmäktige	juni/augusti 2011

Bakgrund och motiv

Kommunala beslut stöds ofta av strategiska styrdokument som revideras i en rullande planering.

Styrmodell

Internt har Mjölby kommun en modell som syftar till att klargöra ansvar och samverkan mellan olika nivåer samt underlätta styrning och uppföljning. *Vision → Mål → Nämndmål*

Kommunens förtroendevalda beslutar om *vad* och *när* saker ska göras samt fördelar de resurser som kommunen har att förfoga över. Kommunens tjänstemän avgör *hur* verksamheten ska utföras och av vem.

Visionen beskriver ur ett långsiktigt perspektiv kommunens framtida och önskvärda läge. Den har till uppgift att vägleda, styra och utmana mot en gemensam bild av kommunen i framtiden. Kommunens verksamhetsstyrning utgår från kommunens vision.

Utifrån visionen formuleras kommunövergripande mål, så kallade kommunmål. Dessa mål anses ha en strategisk viktig betydelse för kommunens förstärkning över tid. Genom en måldialog med samtliga nämnder/förvaltningar bryts kommunmålen ner i så kallade prioriterade mål med inriktning på resultat. Kommunmålen följs upp årligen i delårsbokslut och årsredovisning.

Kommunens gällande mål-, plan- och programdokument som berör fysisk planering framgår av referenser kap 7 och refereras i kap 4. Ett flertal översyner pågår.

ÖP 2001

Den förra översiktsplanen, antagen 2001 som en revidering av 1990 års plan, pekade på ett flertal framtidsfrågor för Mjölby kommun, främst kring infrastruktur, stadsbyggande och miljö. Flertalet av dessa bostads-, infrastruktur- och miljöprojekt har nu genomförts. Planen höll sig länge aktuell, men börjar uppfattas som inaktuell vilket medför längre beslutsvägar, bristande planberedskap och osäkerhet i frågor som rör markanvändning, markägande, förvaltning och bebyggelseexpansion. Flera stora byggnads- och infrastrukturprojekt har genomförts, några som har stöd i planen och andra utan. Kommunen behöver nu därför peka ut riktningen för nya projekt och strukturer. Två fördjupningar av planen har gjorts sedan 2001, *Vindkraft 2003* och *Mantorps 2007*. En tredje för *Svartå strand* i Mjölby är under arbete.

Hållbar utveckling

Mjölby kommun har länge arbetat med Agenda 21 och hållbar utveckling – att tillgodose dagens behov, utan att äventyra framtida generationers möjligheter att tillgodose sina behov.

Kommunens program för hållbar utveckling 2004 består av en visionsdel och en åtgärdsdel. Grunden för programmet återfinns i det hållbara samhället, vilket vilar på de tre benen: god tillväxt, god miljö och god folkhälsa. Utgångspunkten i dess vision är att skapa kontinuitet och effektivitet genom att stimulera samordning av resurser. Verket för att uppnå detta sker genom en arbetsmodell baserad på *förståelse, vilja och kunskap* i ständig förbättring.

Klimat och globala miljöfrågor har under senare tid på ett konkret sätt vuxit till ödesfrågor. Översvämningsrisk, transporter, energiproduktion och inte minst effektiv energianvändning för transporter och uppvärmning av byggnader är exempel på stora framtidsfrågor att beakta.

Medborgardialog

Framtidsarbete är angeläget och Mjölby har god erfarenhet av att genom samverkan och dialog med berörda driva utvecklingsfrågor som bevarar äldre attraktioner och skapar nya; arbeten som förbättrar självbilden och bereder väg för en ökad befolkning. Detta sker genom byalag, framtidsgrupper och andra forum och det är en förhoppning att denna dialog fortsätter och kan fördjupas genom detta översiktsplanarbete.

Uppföljning av 2001 års översiktsplan

Handel och näringsliv

- ✓ Handelsetableringar: Lidl och Netto i Mjölby, Ö&B i Skänninge.
- ✓ Viringe, expansion Lundby/Sörby i Mjölby.
- ✓ Expansion av RunSvens lager i Skänninge.
- ✓ Expansion av Väderstadverken.
- ✓ Expansion av värmekraftverk Sörby i Mjölby.

Trafikanläggningar

- ✓ Nytt resecentrum i Mjölby, ombyggnad av stationsområde med spår och växlar.
- ✓ Ny gång- och cykelbanan mellan Mjölby och Skänninge.
- ✓ Ny gång- och cykelbanan mellan Mjölby och Mantorp.
- ✓ Pågående: Dubbelspår Mjölby – Skänninge – Motala.
- ✓ Pågående: Fyrfältsväg Mjölby – Skänninge, Trefältsväg Skänninge – Motala.
- ✓ Ett flertal förbättrade trafikplatser.

Park

- ✓ Mjölby resecentrums närmiljö.
- ✓ Förnyelse av Mjölby stadspark.
- ✓ Förnyelse av miljöer kring Svartån i centrala Mjölby.

Bostäder

- ✓ Mjölby: slutetapp Eldslösa, Lundby backgård, Grytbergsringen, Kv Hövitsmannen, Sörby.
- ✓ Mantorp: Parkvägen, Veta prästgård, Östra Olofstorp.
- ✓ Skänninge: slutetapp Västra Lund, Hattorp.

Service

- ✓ Riddarängens förskola i Mantorp.

Kommunfakta

Areal: 546 km²

Antal invånare: 26 112 personer (mars 2012)
eller 48 invånare per km².

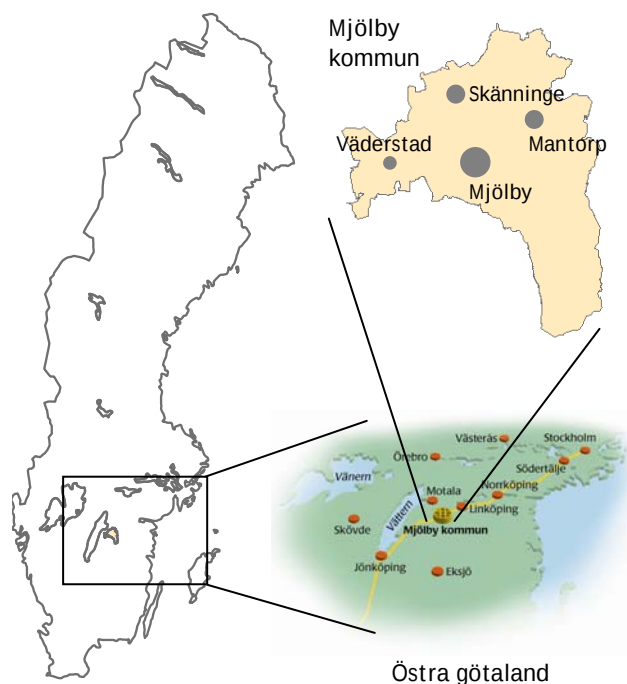
Tätorter och landsbygd: Mjölby ca 12 000 invånare, Skänninge 3200 inv., Mantorp 3300 inv., Väderstad 600 inv., landsbygd 5000 inv.

Landskap: Högvärdig jordbruksmark, skogsbygd.

Vatten: Tåkern, Hargssjön, Svartån, Lillån m.fl.

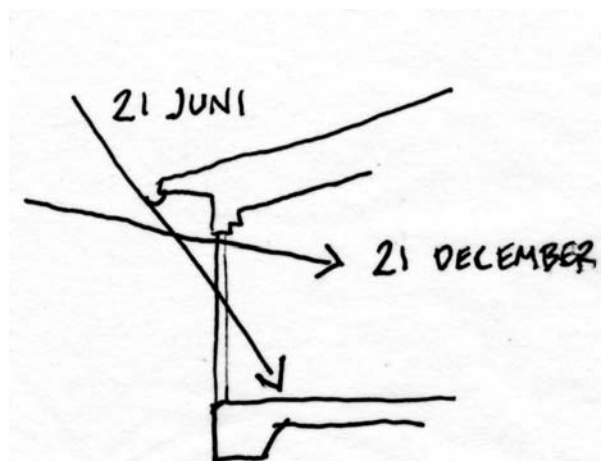
Kommunikationer: E4 motorväg, riksväg 32/50 samt järnväg östra stambanan med knutpunkt mot Hallsberg.

Avstånd km: Linköping 32, Motala 27, Tranås 37, Norrköping 73, Eksjö 83, Jönköping 97, Örebro 124, Växjö 138, Västerås 218, Stockholm 238, Göteborg 246, Helsingborg 337, Malmö 366.

Solens höjd

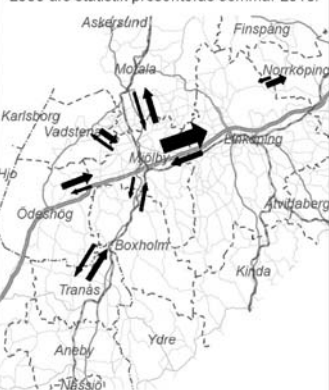
Mjölby ligger på 58,3 grader N. latitud där solens bana vid middagstid vid vår- och höstdagjämning bildar vinkeln 23,5 °; vintertid 8,2 °; sommartid 55,2 °.

Pendling 2007

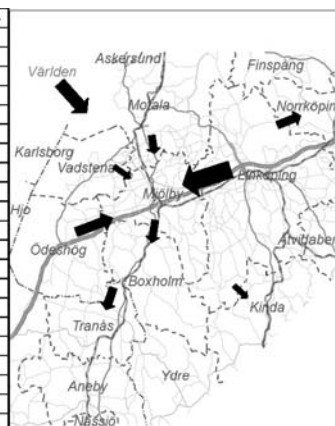
2007	IN	UT	Tot	Netto
Linköping	1257	2601	4058	-1544
Motala	683	628	1311	55
Boxholm	531	216	747	315
Vadstena	255	196	441	69
Ödeshög	319	111	430	208
Norrköping	86	159	245	-73
Tranås	91	118	209	-27
Stor-Stockholm	39	136	175	-97
Jönköping	27	41	68	-14
Stor-Göteborg	19	26	45	-7
Stor-Malmö	12	21	33	-9
Ätvidaberg	24	9	33	15
Kinda	16	13	29	3
Örebro	6	13	19	-7
Nässjö	6	11	17	-5
Helsingborg	5	7	12	-2
Katrineholm	6	6	12	0
Vimmerby	1	9	10	-8
Söderköping	5	5	10	0
Ljungby	3	5	8	-2

2008 års statistik presenteras sommar 2010.

Flyttning 2009

Flytt 2009	IN	UT	Netto
Linköping	404	321	83
Kinda	18	0	18
Ödeshög	49	35	14
Gävle	6	0	6
Boxholm	67	64	3
Eskestuna	8	5	3
Motala	115	112	3
Stor-Malmö	8	10	-2
Vadstena	36	39	-3
Kalmar	5	9	-4
Västervik	8	12	-4
Stor-Stockholm	35	41	-6
Jönköping	14	21	-7
Norrköping	40	47	-7
Finspång	0	8	-8
Uppsala	6	15	-9
Ätvidaberg	6	15	-9
Stor-Göteborg	12	23	-11
Örebro	6	18	-12
Lund	0	12	-12
Tranås	14	35	-21

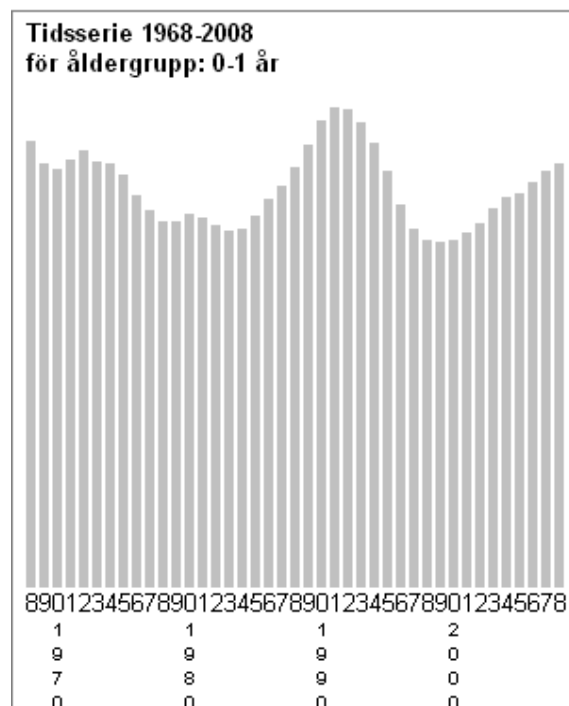

Befolkning

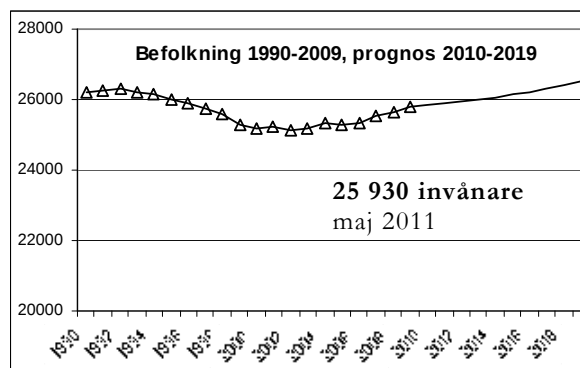
Befolkningen i kommunen ökar sedan 10 år. Prognoser pekar på att folkökningen kommer att fortsätta. Folkökning inom Mjölby kommun beror på närheten till Linköping och Norrköping. Mjölby kommun har negativt pendlingsnetto, men positivt flyttnetto främst från Linköping.

Fler människor kan flytta till Mjölby kommun eftersom det finns goda bostads- och livsmiljöer samt förutsättningar till försörjning inom kommunen eller olika pendlingsmöjligheter till närliggande orter. Målgrupp för inflyttare är de som söker en smidig vardag med närhet till ett brett utbud av varor och tjänster. Hit räknas förstås familjebildare, men även yngre och äldre som uppskattar bra närservice och goda kommunikationer.

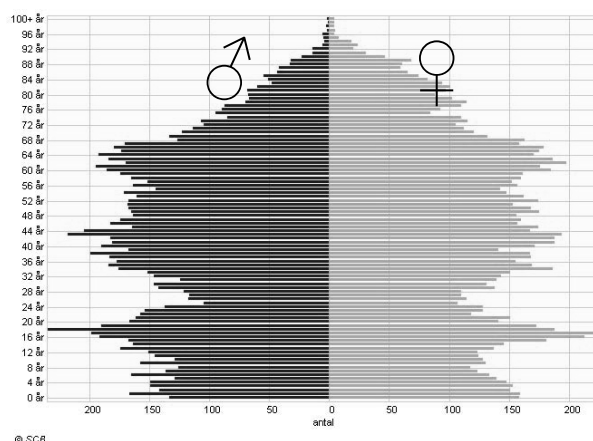
Årskullarna från 1988-92 kommer under en period att söka sig från kommunen för studier och livserfarenhet, men väntas återvända. Gruppen äldre väntas bli fler och söka sig nya boendeformer som erbjuder en självständig tillvaro.

Barnkullar

Folkökning och prognos Mjölby kommun

Ålderspyramid Mjölby kommun 2009, SCB

Omvärld

Vid millennieskiftet och tidpunkten för ÖP 2001 var utvecklingstrenden gynnsam för ett fåtal kommuner i landet, men negativ för flertalet. Några kommuner, däribland Mjölby, stod och vägde och kunde genom rätt åtgärder påverka situationen i positiv riktning. Det är viktigt att även i framtiden sondera trender för att göra rätt vägval.

Mjölby kommun inför 2010-talen

Idag har städernas betydelse och ställning i den globala ekonomin blivit allt starkare och en attraktiv livsmiljö är viktig för att attrahera bosättare och företag. Attraktiva miljöer i städer och tätorter innebär konkurrensfördelar och är en viktig lokaliseringsfaktor. Alla söker goda lägen och det är kommunens uppgift att skapa strukturer som utgör dessa goda lägen.

Detta kräver större grepp och en regional samsyn. Konkreta mål kan behövas liksom ett antal handfasta åtgärder som leder till dessa. Infrastruktur är och har länge varit nyckeln till

Mjölbys framgång och det gäller nu även att utveckla och marknadsföra kommunens goda livsmiljöer. Identitet och hemkänsla blir allt viktigare.

Mjölby erbjuder både eget företagande, småskalig stadsbebyggelse och närhet till större städer, om det egna utbudet inte skulle räcka till. Ändå finns här ett ovanligt stort musikliv, teaterscenen som gästas av riksteatern, aktiva idrottsföreningar mm.

Regionförstoringen är inget mål i sig, men medför ökade möjligheter att bo och verka på olika platser; att kunna studera, byta jobb eller specialisera sig utan att behöva flytta. Kommuner emellan innebär detta en konkurrens, men kanske mer ett ömsesidigt utbyte som gynnar flera parter. Det finns en stor rörlighet genom kommunen. Delar av de passerande stannar också upp, gästar anläggningar och gör handelsnettot positivt. Det är viktigt att belysa goda livsmiljöer och samordna ny bebyggelse med satsningar på infrastruktur.

STEEP-analys av omvärlden, januari 2010

Varje nämnd och förvaltning har utifrån det egna verksamhetsområdet genomfört omvärldsbevakning. Gemensam modell för insamling och värdering är en så kallad STEEP-analys, där STEEP står för *Social, Teknisk, Ekonomi, Ekologi* och *Politik*. Syftet är bättre

Trender enligt kommungemensam omvärldsbevakning

kunskap och en gemensam bild av de omvärldsfaktorer kommunen har att hantera. Omvärldsbevakningen utgör underlag för mål och prioriteringar och lägger tillsammans med kommunens vision och strategier grunden för långsiktig handlingsberedskap.

Sociokulturella faktorer	Tekniska faktorer	Ekonomiska faktorer	Ekologiska faktorer	Politiska faktorer
Demografiska förändringar	Fortsatt utbyggnad av infrastruktur	Ökad globalisering	Övergödning ett allt större problem	Ökad centralisering
Nya kommunikationsmönster utvecklas	IT-utvecklingen stormar vidare	Ökad produktivitet i tillverkningsindustrin	Ökad omställning till förnyelsebara energislag	Minskat intresse för partipolitik
Ökad individualisering	Kunskap fortsätter att öka i betydelse	Ökade krav på effektiviseringar i offentlig sektor	Ökad medvetenhet om klimatförändringar	
Ökade inkomstskillnader				
Fortsatt finansiering				

Östra götalandetsregionen

Mjölby kommun påverkas av händelser och aktörer i ett regionalt och internationellt sammanhang. Mjölby är en internationell uppstickare med flera företag och innovationer av världsklass. Kommunen har ett bra geografiskt läge och är och ska vara en aktiv del av en expansiv region, där bostads- och arbetsmarknad med stor branschbredd på senare tid vuxit samman till Sveriges fjärde storstadsregion.

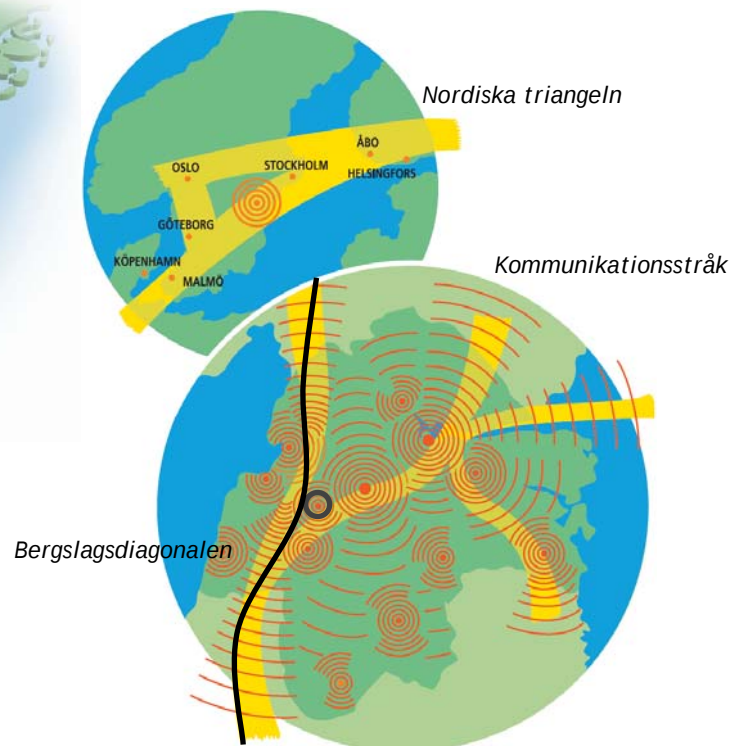
I "den nya ekonomiska geografin" där nätverk ersätter agglomerat kommer storstadsregioner gynnas. Mjölby har goda förbindelser. Med förbättrad infrastruktur kommer de regionala sambanden öka och regionen att växa.

Mjölbys omland är primärt västra delen av Östergötlands län, men i ett större sammanhang också kopplingar mot delar av Örebro och mot Jönköping. Arbetsmarknad och bostadsmarknad hänger ihop och bryter kommun- och länsgränser, vilket gör samverkan nödvändig. Dialoger med och dokumentation från grannkommuner och deras översiktliga planer ingår som underlag för Mjölby översiktplan.

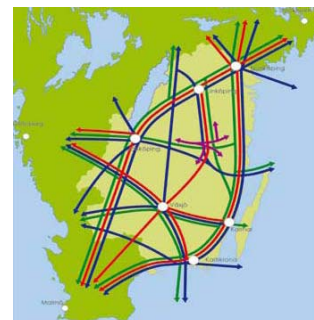
Kommunförbundet Östsam antog 2006 *Östgötaregionen 2020 - regionalt utvecklingsprogram* för länet. Dialog och samverkan pågår fortlöpande och i samtalen ingår även kommuner utanför länet.

Linköping och Norrköping kommuner har tagit fram ett gemensamt översiktsplaneförslag för hur de kan växa och komplettera varandra. Dock saknas ännu en gemensam plattform för fysisk planering i östra Götaland.

Regionala sammanhang

Källa: *Infrastrukturen i Östergötland*, Östsam 2002

Viktiga stråks i östra götaland

Källa: *Länstransportplan 2010*

Arbetsmarknad Östergötland

Boende med tillgång till minst 100 000 respektive 50 000 arbetsplatser inom 50 minuter med bil. Källa: Vägverket.

Statliga mål

Utöver kommunens vision, planer och program finns ett antal övergripande mål och politikområden på nationell nivå som utgör underlag för översiktsplanarbetet.

Miljömål

Riksdagen har beslutat att arbeta mot ett långsiktigt hållbart samhälle och fastställt 16 miljö kvalitetsmål. Målet är att vi till nästa generation ska kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. På regional nivå har miljömålen brutits ned till åtgärder som främjar en hållbar utveckling. Detta gäller såväl kommunens egna förvaltningar som företag och den enskilde kommuninvånaren.

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Skyddande ozonskikt
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans, levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Storslagen fjällmiljö
- Giftfri miljö
- Säker strålmiljö
- Grundvatten av god kvalitet
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Transportpolitik

Transportpolitikens mål är att eftersträva en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv i hela landet. Transportsystemets yttersta funktion är att ge tillgänglighet, men samtidigt ta hänsyn till säkerhet, miljö och hälsa, vilket framgår av funktions- och hänsynsmål.

Funktionsmål - tillgänglighet, transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Transportsystemet ska vara jämställt, dvs. likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov. *Hänsynsmål* - säkerhet, miljö och hälsa, transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att

ingen ska dödas eller skadas allvarligt samt bidra till att miljö kvalitetsmålen uppnås och till ökad hälsa. Exempelvis ska näringslivets transporter stärkas och Sverige bör år 2030 ha en fordonsflotta oberoende av fossila bränslen.

Bostadspolitik

Riksdagens bostadspolitiska mål (prop. 2002/03:1) i sammandrag är att alla människor ska kunna bo bra till rimlig kostnad och att boendemiljön ska främja hållbara levnadsförhållanden, särskilt för barn och unga.

Jämställdhet

Jämställdhet är förhållandet mellan män och kvinnor. Det betyder att män och kvinnor ska ges samma möjlighet att forma samhället och sina egna liv. Riksdagen har satt följande mål.

- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, pojkar och flickor ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Folkhälsomål

Övergripande mål för folkhälsa är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Bland elva målområden har följande bäring på fysisk planering.

- Delaktighet och inflytande i samhället
- Ekonomisk och social trygghet
- Trygga och goda uppväxtvillkor
- Sunda och säkra miljöer och produkter
- Ökad fysisk aktivitet

Delaktighet och inflytande i samhället (prop 2007/08:110)

1. Ekonomiska och sociala förutsättningar
2. Barn och ungas uppväxtvillkor
3. Hälsa i arbetslivet
4. Miljöer och produkter
5. Hälsofrämjandehälsa- och sjukvård
6. Skydd mot smittspridning
7. Sexualitet och reproduktivhälsa
8. Fysisk aktivitet

9. Matvanor och livsmedel
12. Tobak, alkohol, narkotikadopning och spel

Tillgänglighet

I maj 2000 antog riksdagen en handlingsplan som medfört omfattande arbeten för att skapa ett tillgängligt samhälle, även för människor med funktionshinder. Bland annat har plan- och bygglagen nu krav på att enkelt avhjälpta hinder ska undanröjas. Kollektivtrafiken ska göras tillgänglig för personer med funktionsnedsättning, vilket är ett arbete som pågår.

Mångfald och integration

Mjölby kommuns tolkning av statens mål är att vara en integrerad kommun där alla behövs, respekteras och kan känna trygghet. Alla som bor här ska ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk bakgrund, ålder, kön, religion, funktionsnedsättning eller sexuell läggning.

Internationella mål

Sverige har förbundit sig att följa en rad olika internationella konventioner och direktiv. Mjölby kommun uppmärksammar här ett urval.

Barnkonventionen

FN:s barnkonvention antogs av Sverige 1990 och innehåller 54 artiklar som slår fast vilka rättigheter varje barn ska ha. Följande fyra artiklar kallas huvudprinciper.

- Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. (art. 2)
- Barns bästa ska alltid komma i främsta rummet. (art. 3)
- Varje barn har rätt att överleva och att utvecklas. (art 6)
- Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och åsikterna ska tillmätas betydelse. (art 12)

Barnkonventionen handlar i mångt och mycket om att barn ska få ta plats både fysiskt och verbalt. Att i den fysiska planeringen väga in barns behov av exempelvis grönytor för lek och utveckling som är fria från konfliktpunkter såsom trafik är viktigt.

FN:s standardregler för personer med funktionsnedsättning

Standardreglerna är införda i svensk lag år 2009 och handlar om rättigheter, möjligheter och ansvar på olika samhällsområden. De ger

också konkreta förslag på hur man kan undanröja hinder för personer med funktionsnedsättning och skapa ett tillgängligt samhälle.

EU:s vattendirektiv

EU antog ett ramdirektiv för vatten i år 2000, vilket är omsatt i svensk lag. Syftet med ramdirektivet är att göra arbetet för att skydda Europas vatten mer entydigt och kraftfullt.

EU:s art och habitatdirektiv

Europeiska Unionens Art- & Habitatdirektiv innebär att regeringen utpekat ett antal skyddsvärda områden i ett sammanhängande europeiskt nät (Natura 2000 enligt Habitatdirektivet). Syftet är att uppnå en hållbar utveckling genom att skydda enskilda arter och livsmiljöer samt främja biologisk mångfald samtidigt som man tar hänsyn till ekonomiska, sociala, kulturella och regionala behov.

Ny plan- och bygglag 2011

Den 2 maj 2011 infördes revideringar i plan- och bygglagen i syfte att förenkla, men lagens grundläggande syften ligger fast. Det kommunala självstyret och kommunernas ansvar för planeringen kvarstår.

Förändringar i urval

- Översiktsplanens strategiska funktion stärks genom samordning med nationella mål.
- Utställning ersätts med skriftlig granskning både för detaljplaneprocessen och för vissa ändringar av översiktsplan.
- Möjlighet till *planbesked* införs, där kommunen inom fyra månader ska meddela avsikt att påbörja ett planläggningsarbete eller inte. Kommunen får ta ut en avgift. Planbeskedet är inte bindande och inte heller möjligt att överklaga.
- Kravet på att en detaljplan måste grundas på ett planprogram tas bort.
- Kravet på att det till detaljplanen ska fogas flera separata handlingar tas bort. I stället kan de olika frågorna behandlas i en och samma handling.
- Bestämmelserna om fastighetsplan slopas för att istället regleras direkt i detaljplan.
- Fler än en huvudman i samma detaljplan tillåts, vilket minskar behovet av flera planer inom samma område

2 VISION FÖR MJÖLBY KOMMUN 2025 — ÖVERSIKTSPLANENS HUVUDINRIKTNING

Vision för Mjölby kommun är antagen av kommunfullmäktige 2010-06-15, §53. Kommunens önskade framtidsbild sammanfattas i orden *Världsvan & hemkär*. Här finns viljan att växa, nytänkande och framtidstro, näringsliv i världsklass och attraktiva skolor; men också en stolthet över den egna hembygden, orter med kvalitet där det är enkelt att leva ett gott liv med utvecklande mötesplatser och attraktiva boendemiljöer.

För att uppnå visionen arbetar kommunen med följande strategiska utvecklingsområden: en kommun med livskraft, livslångt lärande, hållbar tillväxt, utvecklande mötesplatser, god miljö.

Visionen ska visa vägen

Mjölby kommun är idag en tillväxtkommun. Vi är stolta över att allt fler människor väljer att bosätta sig i kommunen och att företagsamheten är hög. Så vill vi förstås att det ska fortsätta att vara. Men vi får inte slå oss till ro! Globaliseringen har en stor inverkan på vår vardag. Förändringar kommer vare sig vi vill eller inte på både gott och ont. Valet står mellan att avvakta och invänta framtiden eller att kraftsamla och medvetet påverka den.

Visionen skildrar hur vi vill att det ska vara i Mjölby kommun år 2025. Förhoppningen är att visionen ska vägleda medborgare, föreningar, näringsliv, organisationer och andra aktörer till en positiv utveckling av kommunen.

Kommunens attraktivitet består av ett flertal olika kvalitéer och upplevelsevärden som kan uppfattas på olika sätt. Det är viktigt att erbjuda bästa tänkbara blandning så att människor och företag hittar hit, utvecklas, trivs och stannar.

Mjölby kommun = en hållbar kommun

Mjölby kommun ska vara en kommun som är hållbar över tiden. Det innebär att vi ska hus hålla med våra resurser så att kommande generationer får minst lika goda förutsättningar som nuvarande. Vår tillväxt ska ske på ett sätt som är ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart. Vi ska skapa utrymme för att både människor, företag och naturresurser ska kunna växa och utvecklas på ett hållbart sätt.

Världsvan och hemkär

Sammanfattar kommunens vision år 2025

Orden "världsvan & hemkär" sammanfattar väl den önskade framtidsbilden för Mjölby kommun år 2025. Att vara "världsvan och hemkär" innebär för oss inte någon motsättning. Tvärtom är det kombinationen som ger helheten.

Vår världsvana kommer av viljan att växa och vår nyfikenhet på framtiden och vad som händer i omvärlden. Vi tar tillvara på de möjligheter som ges. Vi är en del av den expansiva fjärde storstadsregionen och allt fler människor väljer att bosätta sig i kommunen. Här finns nytänkande och framtidstro, attraktiva skolor och ett näringsliv i världsklass.

"Hemkär" står för stoltheten över den egna hembygden. Den delar vi gärna av oss med och sprider vidare. Vi talar gärna gott om vår kommun. Genom vårt geografiska läge drar vi nytta av den mindre ortens kvalitéer och närheten till storstadens utbud. I Mjölby kommun är det enkelt att leva ett gott liv. Här erbjuds utvecklande mötesplatser och attraktiva boendemiljöer. Det mesta finns inom bekvämt avstånd.

STRATEGISKA UTVECKLINGSOMRÅDEN

En kommun med livskraft	Livslångt lärande	Hållbar tillväxt	Utvecklande mötesplatser	God miljö
• Positiv befolkningsutveckling i en växande region • God hälsa och levnadsstandard • Attraktiva boendemiljöer	• Nyttänkande & innovationer • God utbildnings- och kunskapsnivå • Dra nytta av ny teknik	• Näringsliv i världsklass • Dynamisk arbetsmarknad • Arbete för alla	• Bra dialog och delaktighet • Rikt kultur och fritidsliv • Tryggt, säkert och tillgängligt	• Klimatanpassat & energieffektivt • Ett kretslopp i balans • Utmärkta kommunikationer

❖ En kommun med livskraft

Mjölby kommun är en del av en viljestark och växande region. Här finns en livskraft i alla kommundelar med Mjölby som en stark centralort. Befolkningen ökar stabilt. Allt fler har upptäckt fördelarna med Mjölby och valt att bosätta sig i kommunen, särskilt barnfamiljer som vill se sina barn växa upp i en trygg miljö. Kommunen har nu passerat 30 000 invånare. Det finns ett stort urval av attraktiva bostäder med olika boendeformer, lägen och prisnivåer. Ett utbud som är tilldragande för människor i olika livssituationer.

Vi har en positiv samhällsutveckling som både unga och äldre trivs i. Det finns en hjälpsamhet och en gemenskap med en plats för alla, där jämlikhet råder i alla avseenden.

Invånarna har en god hälsa och en hög levnadsstandard. Här finns utrymme för livsstilar som tar hänsyn till både människa och miljö. Alla kan försörja sig och finna en meningsfull utveckling. Äldre utgör en viktig resurs som tas tillvara.

❖ Invånarna är initiativrika och välutbildade

Vi är nyfikna på vad framtiden har att ge. Vi tar intryck av det som händer i omvärlden och tar tillvara på de möjligheter som ges. Här finns plats för nya idéer.

Tidigt grundläggs ett livslångt lärande som sedan utvecklas genom lärande i olika miljöer. Ett

lärande som tillämpar kunskap och växlar mellan olika former och som fortsätter hela livet. Våra attraktiva förskolor och skolor är eftertraktade och utmärker sig genom att ge en god utbildning av högsta kvalitet och ger en bra start i livet. De unga rustas för framtidens arbetsliv. Utbildnings- och kunskapsnivån bland invånarna är högre än riksgenomsnittet. Mjölby kommuns centrum för vuxenutbildning och yrkeshögskola fungerar som en nationell förebild.

Den nya tekniken har inneburit att allt fler människor arbetar både mer effektivt och på distans och man utnyttjar möjligheten till att korta sin arbetsdag. Tekniken ger förutsättningar att kommunicera när och var som helst och den ger ett flexibelt informationsutbyte som alla kan ta del av.

❖ En hållbar tillväxt med näringsliv i världsklass

Vår företagsamhet och goda entreprenörsanda är väl känt. Vi har ett differentierat näringsliv i världsklass allt ifrån tillverkningsindustri till tjänste- och kunskapsföretag. Det finns en god blandning av små, medelstora och stora företag. Näringslivet har en lokal förankring i samhället med bra kontaktnät och god samverkan mellan företag och organisationer. I kommunen finns bästa möjliga förutsättningar för företagande. Genom våra unika livsmiljöer är vi attraktiva för nya etableringar. Näringslivet bedriver tillsammans med universitet och kommun en framgångsrik och efterfrågad forskning och utveckling.

Det sker en samverkan mellan utbildning och näringsliv för att säkerställa framtida kompetensförsörjning.

Genom den fjärde storstadsregionen har vi en bred dynamisk arbetsmarknad. Den växande befolkningen i hela regionen gör att arbetsmarknaden är mer robust och mindre sårbar. Vi har ett arbetsliv där alla får plats. Medborgarna är välutbildade och eftertraktade på arbetsmarknaden. En hög sysselsättningsnivå möjliggör för människor att försörja sig genom eget arbete. Götalandsbanan och Europakorridoren tillsammans med riksvägarna 32/50 ger Mjölby till stora fördelar genom en större arbetsmarknad och som logistiskt centrum. De allra flesta kommuninvånare har nära till en pendeltågstation vilket har sammanbundit regionen än mer.

❖ Utvecklande mötesplatser

Alltfler, både boende och besökare, söker sig till Mjölby kommun för det rika utbudet av mötesplatser och upplevelser inom handel, kultur, musik, idrott och natur. Här finns allt från Mjölbys attraktiva stadskärna med ett stort serviceutbud, till pittoreska och kulturhistoriska platser och moderna tätorter, till natur- och rekreationsmiljöer och en levande landsbygd. Det mesta finns inom bekvämt avstånd och är tillgängligt för alla.

Stadskärnan är ett livfullt centrum där människor möts. Där finns en harmonisk blandning av arbetsplatser, bostäder, handel, verksamheter, kultur och gröna rum. Men också den närhet som en god service erbjuder. Våra vackra å-miljöer och naturområden är uppskattade platser. Svartån har blivit den pärla som förutsågs och är en stor tillgång för alla kommuninvånare och används för strandpromenader, bad, fiske och paddling.

Det välförsedda utbudet av meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter gör att mötet mellan människor uppstår såväl över generationsgränser som mellan olika livsstilar, intressen och smakriktningar. Alla kan själva välja mellan utmaning och högt tempo eller rekreation och stillhet.

Det är en självklarhet att alla medborgare känner sig trygga och säkra. Äldre och personer med funktionsnedsättning ska känna sig säkra på att kunna få den vård och omsorg de behöver. Genom ett framgångsrikt förebyggande arbete är brottsligheten i kommunen i det närmaste obefintlig. Ingen upplever det otryggt att röra sig ute på gator och torg dygnet alla timmar.

Medborgarna är delaktiga i det kommunala beslutsfattandet. Det är enkelt att göra sig hörd och idéer tas tillvara. Ungdomarnas inflytande och delaktighet är betydande. Medborgarna är stolta över sin kommun och driver med stort engagemang kommunens utveckling framåt.

❖ En miljö som håller i längden

Kretsloppet mellan stad och land är i balans och våra resurser i skog, slätt och vatten förvaltas väl. Det finns ett stort miljöengagemang bland invånarna då vi betraktar våra naturvärden som en rikedom som vi lånar av kommande generationer. Infrastrukturinvesteringarna har medfört en hållbar klimat- och miljöanpassad utveckling. Solenergin tillvaratas och tillgodoser tillsammans med vindkraftverk och förbrännings- och biogasanläggning våra energibehov.

Det är lätt och bekvämt för invånarna att förflytta sig effektivt och säkert. Transporterna är klimatanpassade och energieffektiva. Kollektivtrafiken dag som natt har utvecklats med nya möjligheter och är ett bra val för de allra flesta resor. Cykeln är ett självklart alternativ för kortare resor. Pendlingen med bil har minskat drastiskt.

3 MARKANVÄNDNING

Här redovisas geografiska riktlinjer på plankartor för kommunen som helhet, tätorterna Mjölby, Skänninge, Mantorp, Väderstad samt för landsbygden med sina kyrkbyar och annan samlad bebyggelse. Orterna har enligt kortfattade analyser alla olika identitet som ges möjlighet att utvecklas utifrån sina karaktärsdrag och förutsättningar. Fördjupade studier av platser, utvecklingsområden och samlade planeringsunderlag för orterna framgår av bilaga 2.

Övergripande struktur för Mjölby kommun

Om plankartan

Översiktsplanens karta rekommenderar förändrad markanvändning för framtida markförsörjning av bostäder, verksamheter och andra anläggningar. Avsikten är att lyfta aktuella frågor och samlat redovisa kommunens syn på användningen av mark och vatten.

Under samrådet redovisades några olika alternativ i syfte att väcka diskussion för att sedan bearbetas och prioriteras till planens utställning och antagande.

Plankartan visar även pågående markanvändning och anspråk från olika samhällssektorer av allmänt intresse.

Riktlinjer för Mjölby kommun

- *Mjölby kommun utvecklas i samspel med en regional arbets- och bostadsmarknad. Goda kommunikationer är viktiga.*
- *Mjölby, Skänninge, Mantorp, Väderstad och andra orter utvecklas utifrån sina unika förutsättningar. Goda livsmiljöer står i fokus. Hit hör ortens identitet och bebyggelsens- och miljöernas karaktärsdrag, grönska och andra kvaliteter.*

Tidsperspektiv

Plankartans anvisar områden som kan komma att utvecklas inom 5-10 år som färgade ytor. Områden som kan komma att utvecklas inom 15 år eller på längre sikt markeras inringat.

Planen tar inte ställning till etapper eller tidsbestämmer genomföranden, utan ska möjliggöra olika scenarios.

Förslag till förändrad mark- och vattenanvändning

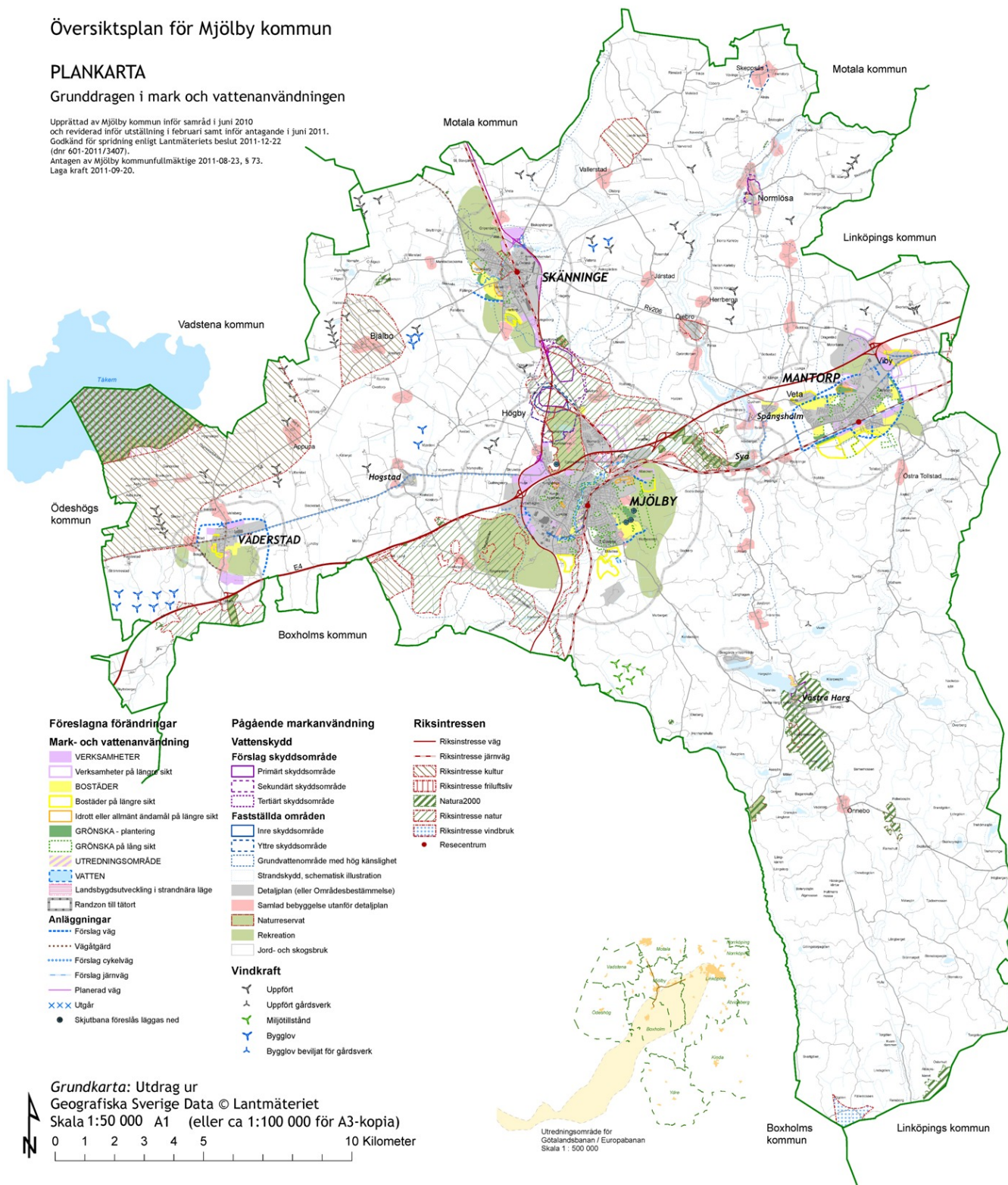
Förminskning av bilaga 1 PLANKARTA

Översiktsplan för Mjölby kommun

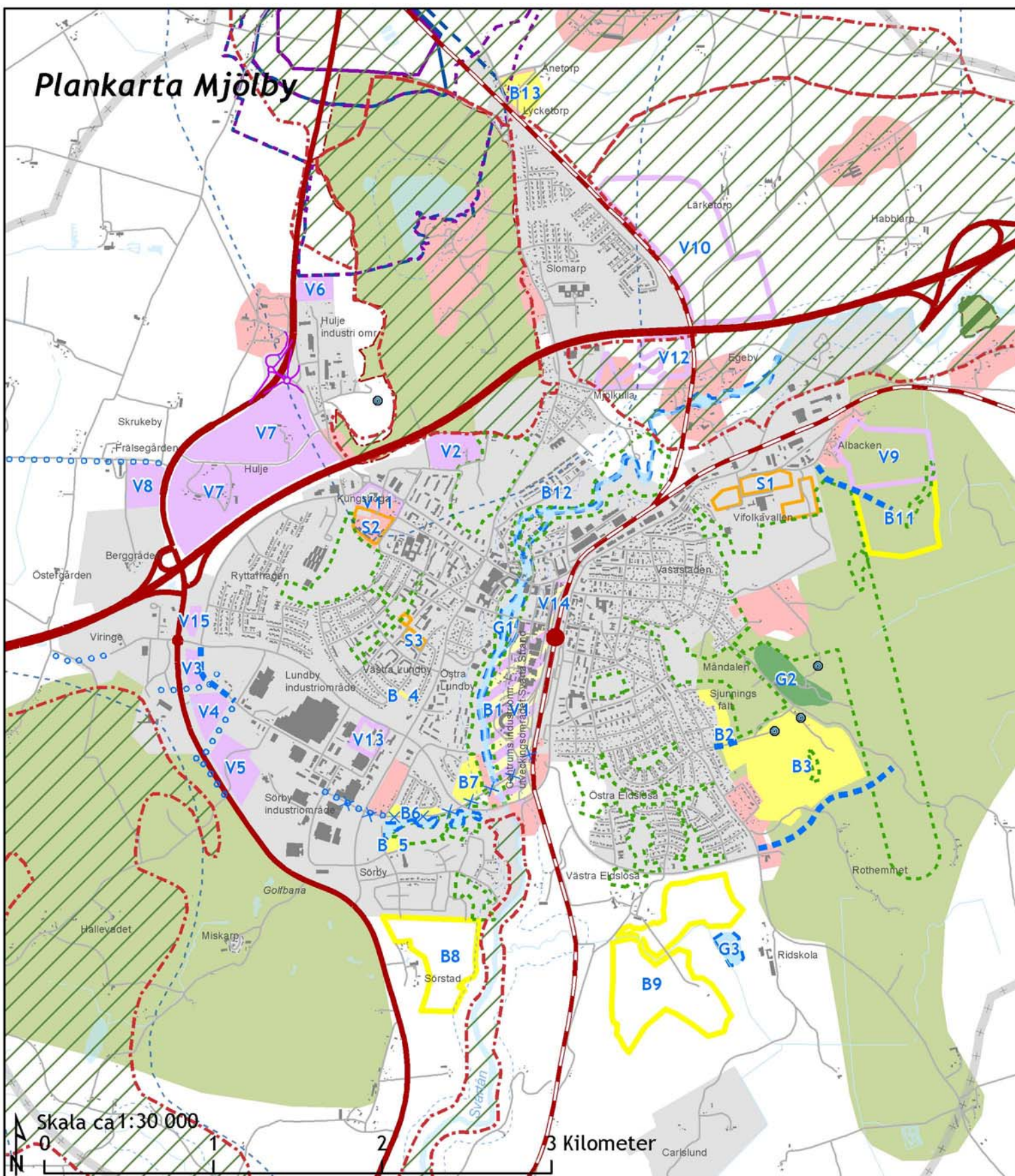
PLANKARTA

Grunddragen i mark och vattenanvändningen

Upprättad av Mjölby kommun inför samråd i juni 2010 och reviderad inför utställning i februari samt inför antagande i juni 2011. Godkänd för spridning enligt Lantmäteriets beslut 2011-12-22 (dnr 601-2011/3407). Antagen av Mjölby kommunfullmäktige 2011-08-23, § 73. Laga kraft 2011-09-20.

Plankarta Mjölby

Grunddragen i mark och vattenanvändningen

Föreslagna förändringar av mark- och vattenanvändning

- VERKSAMHETER
- Verksamheter på lång sikt
- BOSTÄDER
- Bostäder på lång sikt
- Idrott eller allmänt ändamål
- Grönska, plantering
- Grönska, lång sikt
- UTREDNINGSMÅL
- Verksamheter och bostäder
- Vatten - fördröjningsmagasin

Anläggningar

- Förslag väg
- Vägätgård
- Förslag cykelväg
- Förslag vandringsled
- Förslag järnväg
- Planerad väg
- x x x Utgård
- Skjutbana föreslås läggas ned
- Resecentrum

Pågående markanvändning

- Detaljplan (eller Områdesbestämmelse)
- Sammanhållen bebyggelse utanför detaljplan
- Rekreation
- Naturresevat
- Jord- och skogsbruk
- Randzon till bebyggelse

Vatten

- Strandskydd, schematisk redovisning
- Grundvattenområde med hög känslighet
- Gällande vattenskyddsområde
- Yttre skyddsområde
- Inre skyddsområde
- Föreslag vattenskyddsområde
- Primärt skyddsområde
- Sekundärt skyddsområde
- Tertiärt skyddsområde

Riksstressen

- Riksstressen väg
- Riksstressen järnväg
- Riksstressen friluftsliv
- Riksstressen natur
- Natura2000
- Riksstressen kultur
- Riksstressen vindbruk

Markberedskap på kort sikt i Mjölby

Lediga bostadstomter finns inom **Sörby** (ca 80 tomter) och **Knektagatan** i Ryttharagen (10 tomter), vilket på kort sikt tillgodoser behovet av rad-, kedjehus- och villatomter i Mjölby.

För verksamheter finns oexploaterade tomter inom **Haga** och **Viringe**. För markberedskap på kort sikt planläggs även expansion av Lundby/Sörby industriområde samt av Haga.

Förslag till utvecklingsområden

Verksamheter

På längre sikt bör ett nytt, större verksamhetsområde planläggas: Hulje, Lärketorp eller Albacken.

B1/V1 Centrums industriområde (Svartå Strand)

V2 Haga (Ramstadlyckorna)

V3-5 Lundby/Sörby industriområde, utökning

V6 Hulje nord

V7 Hulje Väst (delas av väg)

V8 Skrukeby berggård, Nordlig del

V9 Albacken

V10 Lärketorp

V11 Kv Hantverkaren

V12 Egeby

V13 Lundbyskolan

V14 kv Kvarnområdet

V15 Ryttharagsleden, trafikplats väster

Sport- och fritidsområden

S1 Vifolkavallen

S2 Centraförråd, sport/fritid eller utbildning

S3 Grönområde utvecklas för sport och fritid
Skjutbanor i öster föreslås läggas ned.

Grönstruktur

G1 Svartån utvecklas som park, inslag av natur

G2 Bockarpstippen – planteras

G3 Vatten - fördröjningsmagasin

Infrastruktur

Ny trafikplats planerad för rv 32/50

Ny infart till Lundby industriområde

Ersätta industrispår med cykelväg

Ombyggnad av Kungsvägens centrala del

Bostäder

På medellång sikt bör nästa stora utbyggnadsområde planeras, förslagsvis genom exploatering av Svartå strand, Sjunnings fält samt ett nytt större område i Eldslösaledens förlängning.

På längre sikt finns flera alternativa utbyggnadsområden. För bostäder i huvudsak öster och söderut, för verksamheter i huvudsak i nordväst och nordost. Sådana områden reserveras som strategiska utvecklingsområden.

B1/V1 Svartå Strand (se nedan)

B2 Sjunningsfält (bostäder/förskola)

B3 Expansion av östra stadsdelen

B4 Sörbygatan (Västra Lundby), förtätning radhus

B5 Sörby bygata

B6 Lundby backgård, slutlig del

B7 Grytberget, Lundby

B8 Sörstad, lång sikt

B9 Södra Eldslösa

B11 Albacken

B12 Prästgårdsgärdet, förnyelse

B13 Ånetorp 1:7 m fl i Lycketorp

FÖP Svartå strand

Centrums industriområde utreds separat genom en fördjupning av översiktsplanen (FÖP), där successiv stadsförnyelse föreslås med övergång från industriområde till bostäder och verksamheter med begränsad omgivningspåverkan. Stadsdelen föreslås bli en del av centrala Mjölby med hög tillgänglighet och baserat på ett hållbart stadsbyggande.

Planförslaget bryter de barriärer som järnvägen och Svartån inneburit för Mjölby. Idén är att förtäta och knyta ihop öster med väster och söder med norr. Kommunen vill utveckla stadsdelen till en attraktiv miljö i småstadens skala och karaktär med torg, butiker och parkmiljöer – olika funktioner sida vid sida i en delvis ny kvartersstruktur.

Bakgrund

Mjölby stad har ca 12000 invånare och är kommunens centralort som även servar ett allt större område i en expansiv arbetsmarknadsregion. Byggnationen var låg under början av 1990-talet för att skjuta fart i slutet av det decenniet och stadigt öka under hela 00-talet.

Historia

Mjölby är en ung stad, men gammal kulturbygd. Gravfält, domarringar, fornborgar och runstenar tyder på att Mjölby varit bebott sedan forntid. Namnet Mölnoby, Mylloby alternativt Mölloby är från 1200-talet, men orten utvecklades först när järnvägen öppnades 1871. 1900 bildades municipalsamhälle (stadsamhälle) och statsrättigheter erhöles 1920.

Kommunikationer

Orten har goda förbindelser med järnvägsknut, E4:an, riksväg 32/50 samt ett antal mindre vägar, däribland gamla "riksettan". Kollektivtrafikens pendeltåg har god standard. Det finns behov av att komplettera denna med bättre bussförbindelser.

Industri och handel

Industrier utvecklades inom kvarnbyn för att sedan flytta upp till järnvägen. Industriområden finns utmed östra infarten, Egeby, Hulje och Lundby/Sörby. Mjölby's industriella utveckling har haft tre huvuddelar: kvarnindustrin, träindustrin och metallindustrin.

Bostadsbebyggelse

Karakteren av trädgårdsstad var länge påtaglig, men en stark industriell expansion följde och bidrog till kraftig befolkningsökning under efterkrigstiden. Därav finns gott om flerfamiljshus från efterkrigstiden, s.k. folkhemsbyggen av hög kvalitet. Här finns även s.k. miljonprogramsområden som framstår som idyller, jämfört med de i storstadsområden.

Rekreation

Mjölby korsas av Svartån och dess natur och omges av tre stora grönområden: Skogssjön (naturresevat), Hallevadsskogen (riksintresse) och Hålskogen (NvP klass 4). Inom varje stadsdel finns stora sammanhängande grönområden.

Riktlinjer för Mjölby stad

- Mjölby utvecklas som centralort med service, handel och kommunikationer
- Mjölby växer i en rund form, med anslutande nya bostads- och verksamhetsområden
- Svartån och andra grön- och parkmiljöer i centrala delar utvecklas
- Förtätning och ombyggnad bygger vidare på rådande kvaliteter och områdeskaraktärer
- Mjölby stadskärna stärks genom utformning och fysiska åtgärder
- Stadens entréer utformas välkomnande

Vad ska planeras?

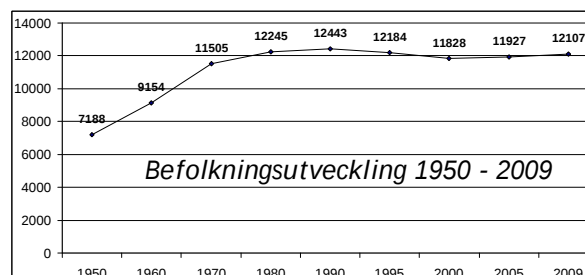
Mjölby har många fördelar att utveckla. Småstadens storlek och skala har visat sig lyckad när det gäller att attrahera familjebildare och andra som uppskattar en smidig vardag.

Här finns kommunikationer, utbud av arbetsplatser, bostäder, rekreation, handel och tjänster. Stor potential finns för expansion med bibehållna och rentav förstärkta kvaliteter, eftersom marknadsunderlaget ökar då.

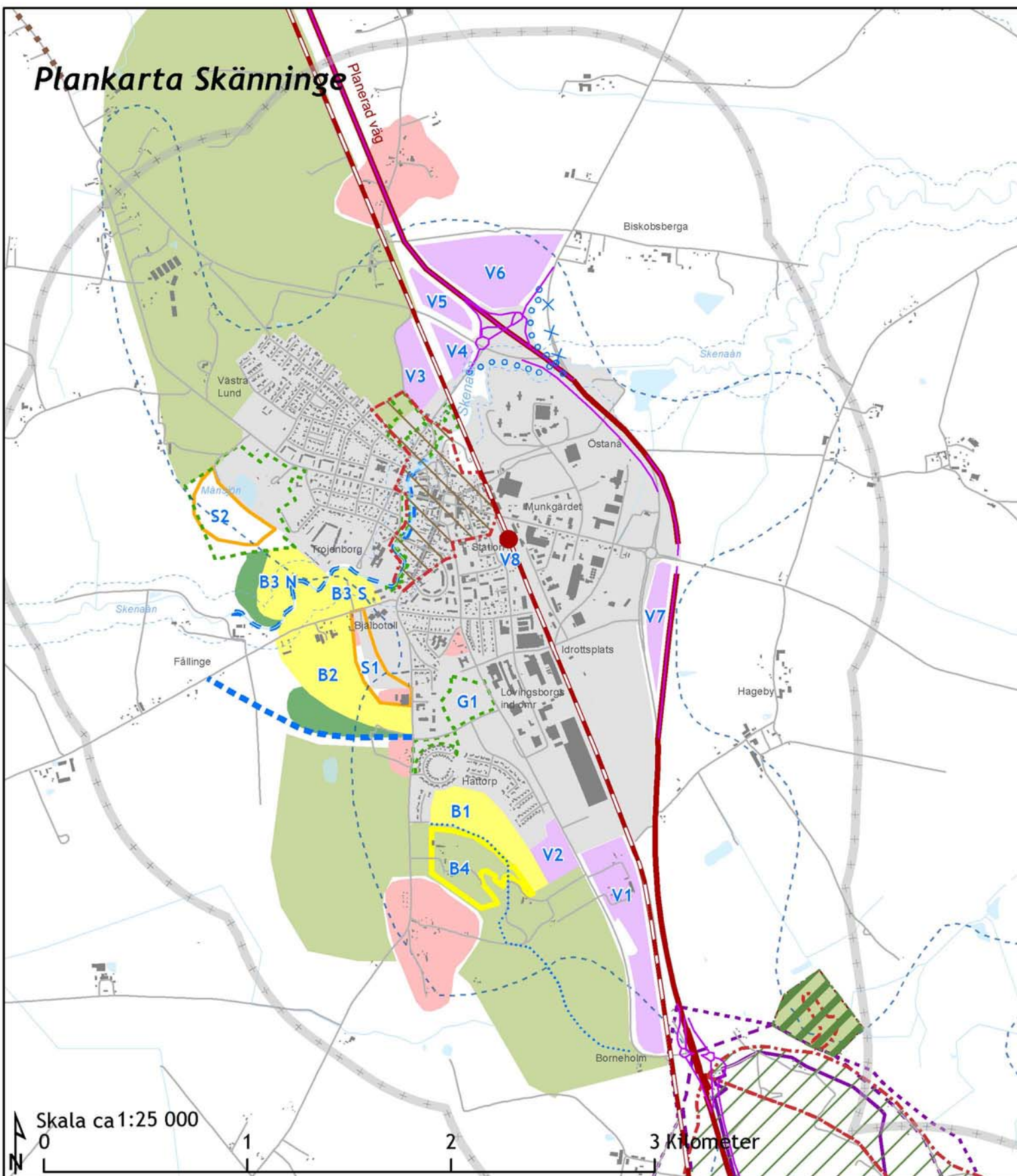
Utbyggnad är framförallt möjligt i norr när det gäller verksamhetsområden och i söder och i öster när det gäller bostäder.

Frågor för framtiden

- Vad ska vi bereda plats för i Mjölby?
- Utbyggnad av bostäder österut bra föreslås. Vilken alternativ utveckling finns?
- Finns förutsättningar till mer förtätning?
- Räcker arealer för nya verksamheter?
- Vilka nya behov medför utbyggd infrastruktur? 30 000 fordon per dygn kommer trafikera E4 och rv32/50.

Plankarta Skänninge

Grunddragen i mark och vattenanvändningen

Föreslagna förändringar av mark- och vattenanvändning

- VERKSAMHETER
- Verksamheter på lång sikt
- BOSTÄDER
- Bostäder på lång sikt
- Idrott eller allmänt ändamål
- Grönska, plantering
- Grönska, lång sikt
- UTREDNINGSOMRÅDE
- Verksamheter och bostäder
- Vatten - fördröjningsmagasin

Anläggningar

- — — Föreslag väg
- — — Vägätgård
- o o o Föreslag cykelväg
- Föreslag vandringsled
- — — Föreslag järnväg
- — — Planerad väg
- x x x Utgå
- Skjutbana föreslås läggas ned
- Resecentrum

Pågående markanvändning

- Detaljplan (eller Områdesbestämmelse)
- Sammanhållen bebyggelse utanför detaljplan
- Rekreation
- Naturreservat
- Jord- och skogsbruk
- Randzon till bebyggelse

Vatten

- Strandskydd, schematisk redovisning
- Grundvattenområde med hög känslighet
- Gällande vattenskyddsområde
- Yttre skyddsområde
- Inre skyddsområde
- Föreslag vattenskyddsområde
- Primärt skyddsområde
- Sekundärt skyddsområde
- Tertiärt skyddsområde

Riksinntressen

- — — Riksinntresse väg
- — — Riksinntresse järnväg
- — — Riksinntresse friluftsliv
- — — Riksinntresse natur
- — — Natura2000
- — — Riksinntressen kultur
- — — Riksinntresse vindbruk

Markberedskap på kort sikt i Skänninge

Hattorp (B1) rymmer ca 50 lediga villatomter, vilket bedöms tillgodose behovet av bostäder i över 10 år.

Östanå har ett fåtal privata, oexploaterade tomter för verksamheter. För god markberedskap på kort sikt behövs ytterligare ytor.

Förslag till utvecklingsområden

Verksamheter

På längre sikt bör ett nytt, medelstort verksamhetsområde planläggas. På sikt väntas även industriområdet öster om stationen förtätas.

- V1 Lövningsborg: Logistik, industriändamål eller omlastningsstation för väg/järnväg
- V2 Hattorp, verksamhet förenlig med bostäder
- V3 Motalagatan
- V4-6 Lägen nära ny trafikplats för rv32.
- V7 Östanå, expansion
- V8 Skänninge station

Bostäder

På medellång sikt väntas pendeltågtrafik medföra ökad efterfrågan på bostäder.

På längre sikt bör orten kunna växa västerut. Fler bostäder i väster ger tyngdförskjutning och underlag för mer service i centrum.

- B1 Hattorp, befintlig plan uppdateras, utökas.
- B2 Bjälbotull
- B3 Skenaån, väster
- B4 Hattorp, utökning

Sport och fritidsområden

- S1 Bjälbotull
- S2 Månsjön

Grönstruktur

- G1 Tivoli-ängen - bevaras för evenemang
- G2 Skenaån

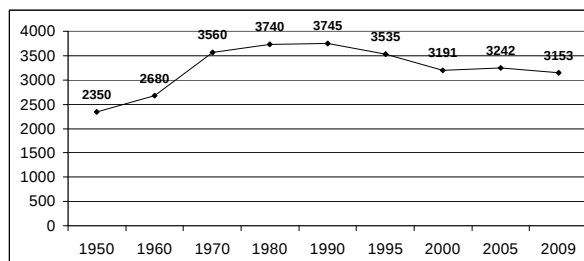
Infrastruktur

Nya trafikplatser detaljplanerade för rv 32/50
Planskild korsning Idrottsvägen

Vägförbättring för rv 206 Skänninge - Vadstena
Ny trafiklänk i väster, Tivoligatans förlängning
Vandringsled Hattorp - Borneholm

Bakgrund

Skänninge stad har ca 3200 invånare och är en liten medeltida stad som präglas av sin kulturmiljö, fina boendemiljöer med småskalighet och korta avstånd. Byggnationen var låg under 1990-talet, men villor har byggts på senare år.

Befolkningsutveckling 1950 - 2009

Historia

Stadsplanen är medeltida och följer sin ursprungliga idé med synliga rester av Eriksgatan. Mångfalden infarter från omgivande landsbygd präglar stadsplanen och kulturlandskapet, där gatunätet i stort är intakt och ursprungligt. Genom olika infrastruktur- och stadsbyggnadsprojekt har arkeologiska utredningar kastat nytt ljus över Skänninges historia, vilka bör uppmärksammas vid ny planering.

Kommunikationer

Rv 32 och väg 206 mellan Vadstena och Mantorp (Linköping) passerar orten. Pendeltågtrafik och ombyggnad av stationsområde planeras.

Parkering efterfrågas i centrum och när pendeltågstationen öppnas kommer parkeringsbehov där.

Industri, handel och service

Näringslivet präglas av småindustri, men här finns också några stora logistikföretag som RunSven AB med Ö&B, Odal och andra lantbruksverksamheter som distribuerar stora mängder potatis och andra grödor. Yngre industriområden kan bli en del staden och bidra till en attraktiv inramning av Skänninge.

Här finns en fin torgmiljö med kringliggande byggnader och fria P-platser. Staden har bra skollokaler och inom kort pendeltågstation. Skänninge Marken är en av landets största marknader och på senare tid har nationaldagen med motorutställningar kommit att bli ett stort och välbesökt evenemang.

Bostadsbebyggelse

Skänninge har tomma lägenheter och minskande invånarantal, men detta kan komma att vända. Utbyggnadspotential finns på Hattorp i söder, vid Bjälbotull och västerut utmed Skenaån. Här finns möjlighet att bygga mer av gamla Skänninge med hus i liv med gata, plank och praktfulla trädgårdar.

Vid nybyggnad är det viktigt att ta till vara och utveckla Skänninge stads identitet och kulturhistoriska värden, för att ge liv i Skänninge och bidra till en attraktiv livsmiljö.

Rekreation och livsmiljöer

Skänninge korsas av Skenaån och dess natur och omges av övervägande öppet slättlandskap, men också av två skogsområden ett i nordväst, och ett i sydost. Sporthall och gym efterfrågas; likaså övernattningsmöjligheter som hotell, camping och vandrarhem.

Gatu- och parkmiljöer bör kunna utvecklas, såsom förlängda gångstråk utmed Skenaån, bättre gång- och cykelvägar med parkbänkar. Tillgängligheten till platser med sällsynta växter och fornlämningar bör öka.

Skenaån i väster

Utbyggnad i väster kan påverka strandskydd som gäller 100 m från Skenaån. Intrång på strandskydd ca 50 m motiveras av största möjliga miljönytta genom kompensation för att skapa allmän tillgänglighet och öka utrymmet för natur samt minska näringsläckage nära vatrendrag.

Idé är att ta bort och jämna ut slänter för att ge plats för gångväg och mer vegetation.

Riktlinjer Skänninge

- *Den historiska staden utvecklas med respekt för olika tiders stilar och karaktärer. Tillägg fångar upp och samspelar med befintliga värden. Byggnads- och miljökaraktärer bevaras.*
- *Skänninge präglas av läget i landskapet med många entrévägar. Stadsplanens gatunät bevaras och förstärks.*
- *Det gamla Skänninge utgör modell för utbyggnad i centrala lägen. Byggnader och kvarter ges likartad skala med tydliga gatu- och gårdsrum. Utformning med hänsyn till omgivande kulturmiljö.*
- *Traditionella färger, material och byggnadsvolymer rekommenderas. Trästadens brandskyddas enligt råd från räddningstjänsten.*

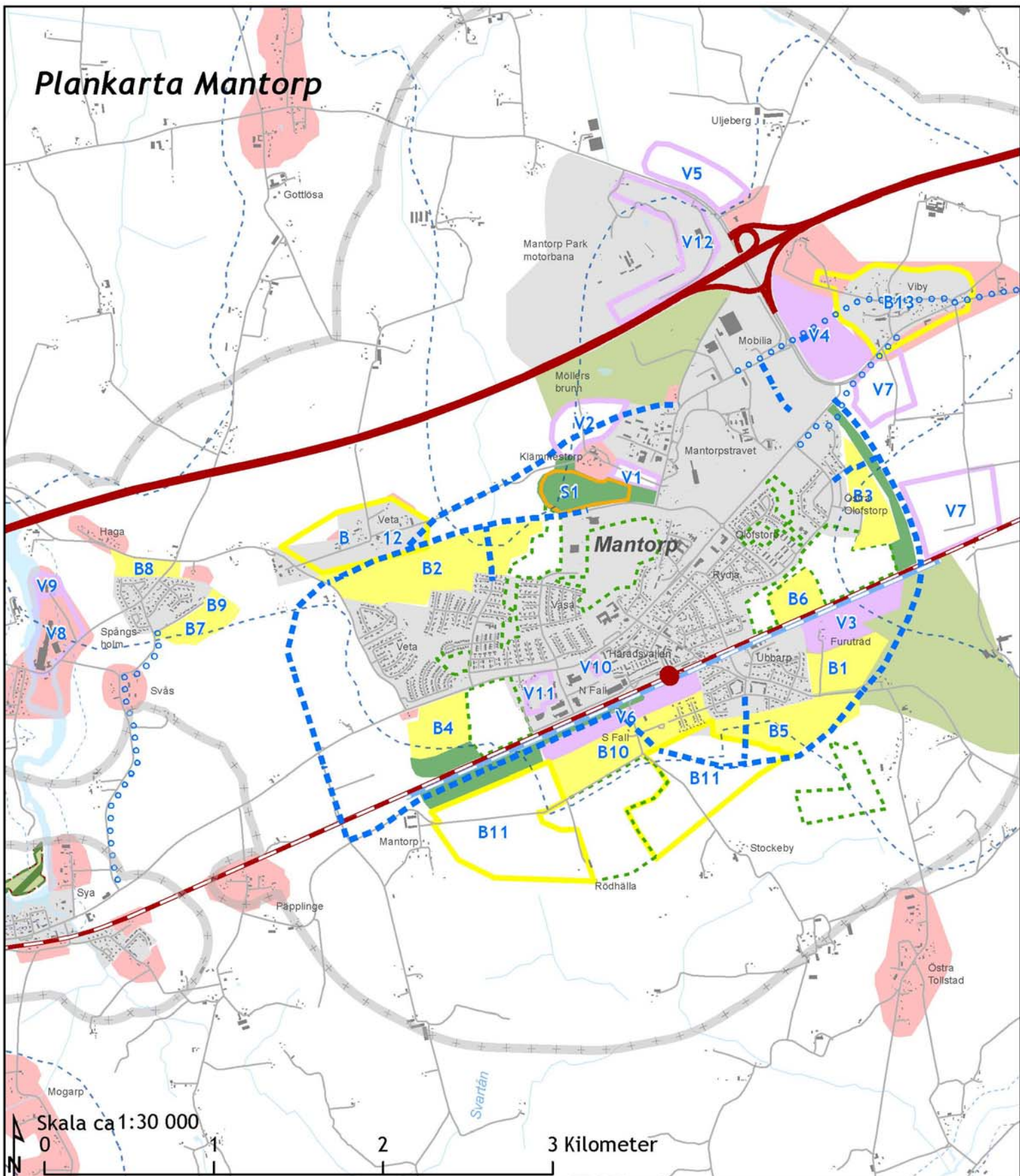
Vad ska planeras?

Pendeltågstation planeras omkring 2012-2013, vilket aktualiserar efterfrågan på nya bostäder. Plan- och markberedskapen för bostäder är god, medan mark för verksamhetsområden behövs. Skänninge stad kan växa söderut och västerut med bostäder. För nya företagsidéer finns ett mångsidigt byggnadsbestånd med lokaler i olika kostnadslägen. Nybyggnad för verksamheter kommer troligen efterfrågas utmed järnväg och rv 32/50.

Frågor för framtiden

- Vad kommer efterfrågas i Skänninge?
- Vilka konsekvenser följer av pendeltågtrafik?
- Vilka konsekvenser får ombyggnad av rv32?
- Hur kan centrum utvecklas?
- Är villor i söder och kanske tätare bostadsprojekt i väster en lämplig strategi?
- Räcker marken för nya verksamheter?

Plankarta Mantorp

Grunddragen i mark och vattenanvändningen

Föreslagna förändringar av mark- och vattenanvändning

- VERKSAMHETER
- Verksamheter på lång sikt
- BOSTÄDER
- Bostäder på lång sikt
- Idrott eller allmänt ändamål
- Grönska, plantering
- Grönska, lång sikt
- UTREDNINGSOMRÅDE
- Verksamheter och bostäder
- Vatten - fördröjningsmagasin

Anläggningar

- Föreslag väg
- Vägätgård
- Föreslag cykelväg
- Föreslag vandringsled
- Föreslag järnväg
- Planerad väg
- x x x Utgå
- Skjutbana föreslås läggas ned
- Resecentrum

Pågående markanvändning

- Detaljplan (eller Områdesbestämmelse)
- Sammanhållen bebyggelse utanför detaljplan
- Rekreation
- Naturreservat
- Jord- och skogsbruk
- Randzon till bebyggelse

Vatten

- Strandskydd, schematisk redovisning
- Grundvattenområde med hög känslighet
- Gällande vattenskyddsområde
- Yttre skyddsområde
- Inre skyddsområde
- Föreslag vattenskyddsområde
- Primärt skyddsområde
- Sekundärt skyddsområde
- Tertiärt skyddsområde

Rikssintressen

- Rikssintresse väg
- Rikssintresse järnväg
- Rikssintresse friluftsliv
- Rikssintresse natur
- Natura2000
- Rikssintressen kultur
- Rikssintresse vindbruk

Markberedskap på kort sikt i Mantorp

Lediga tomter finns inom **Östra Olofstorp** (ca 10-20 och **Idrottsvägen** (ca 25) i Ubbarp, vilket på kort sikt tillgodoser behovet av bostäder.

Mobiliaområdet har gott om privat, detaljplanerad, oexploaterad mark för verksamheter, men inte i kommunal ägo.

Förslag till utvecklingsområden**Verksamheter**

Gällande översiktsplan, en fördjupningsdel antagen av kommunfullmäktige 2007, har gott om mark anvisad för verksamheter, varför inga nya områden föreslås. På sikt kan något av dessa områden bli aktuella att planlägga. Södra Fall kräver bättre trafikangöring.

- V1 Klämmestorp S
- V2 Klämmestorp N
- V3 del av Furuträd 1:1, söder om järnväg
- V4 Viby
- V5 Uljeberg
- V6 Södra Fall, kontor
- V7 Trojenborg
- V8 Spångsholms bruk, förnyelse
- V9 Gudhem, delvis omläggning av verksamhet efter VA-överföringsledning
- V10 Fallvägen (Häradsvallen 1:133)
- V11 Tunvägen (Fall 1:16)
- V12 Mantorp park

Sport och fritidsområden

- S1 Tänkbart läge för framtida friluftsbad

Infrastruktur

Ny trafikled i öster, på lång sikt

Passage av nya järnvägsspår utreds, varav Mantorp är ett alternativ

Alternativ cykelväg mot Viby illustreras utmed gamla riksvägen

Bostäder

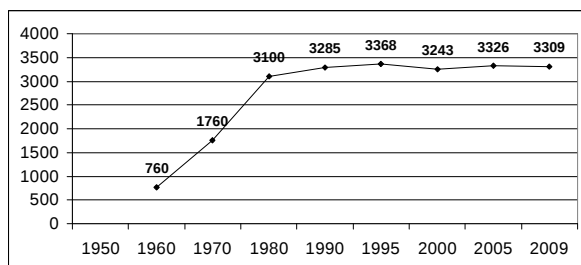
Med nuvarande utbyggnadstakt, bör ett nytt bostadsområde planläggas inom kort, förslagsvis *Furuträd 1:1 (B1)* vid Ubbarp.

På medellång sikt kan *Mark (B4)* eller *Hag (B5)* bebyggas, vilket fordrar privata initiativ. Kommunal mark vid *Veta (B2)* omges av privatägd mark. På längre sikt skulle en ny trafikanslutning över järnvägen innebära goda utbyggingsmöjligheter söderut.

- B1 del av Furuträd 1:1
- B2 Veta
- B3 Östra Olofstorp, expansion
- B4 Mark
- B5 Hag
- B6 Skördevägens förlängning
- B7 Spångsholm Syd (del av Strömsnäs 13:4)
- B8 Spångsholm Nord (del av Forsa 6:1)
- B9 Spångsholms idrottsplats
- B10 Södra Fall
- B11 Södra Mantorp

Bakgrund

Mantorp har ca 3200 invånare och ett relativt stort omland. Orten är målpunkt för handel och upplevelser framförallt förknippade med tyglade och otyglade hästkrafter. Mantorpstravet, Mantorp Park motorstadion och Mobilia har stor-regionala upptagningsområden.

Befolkningsutveckling 1960 – 2009

Orten är en viktig nod i regionens nätverk av städer och samhällen. Här finns ett kluster av livsmedelsindustri och potential för transportberoende verksamheter.

Ortens läge och form beror på stora de kommunikationsanläggningarna – på gott och ont. Orten är svårplanerad på grund av markbrist, trafiksäkerhet och buller. Hot är offentliga besparingar, konkurrens från Linköping, ökat buller och att bostadsbebyggelsen blir ensidig och samhället växer i skala. Ortens utsträckta form och splittrade centrumfunktioner med service på olika håll ger svåra interna rörelsemönster. Vatten och avlopp har ytterligare kapacitet; överföringsledning från Gudhem till Mjölby reningsverk planeras. Fjärrvärmenät och bredband finns.

Kommunikationer

Mantorps styrkor ligger i god tillgänglighet till en stor arbetsmarknad genom pendeltågstation och trafikplats till motorväg och landsvägar.

Trafiknätet har god kapacitet; alltför god eftersom genomfartstrafiken är relativt hög och viss andel bör kunna föras över till E4.

Industri, handel och service

Offentlig service är bra. Kommersiellt utbud är något svagt i centrum, men genom externhandelshuset Mobilia mycket större än för motsvarande orter. Områden i anslutning till Mobiliahuset är även de planlagda för handel. Det pågår en långsiktig projektering av handelsverksamheten.

Mantorp park motorbana är en besöksnäring med storregional upptagning. Anläggningen har stöd i detaljplan sedan 1968, vilket noteras vid planering och miljöprövningar. Kommunen stödjer verksamhetens utveckling och rekommenderar samtidigt att de externa sidoeffekter (buller, trafikangörning mm) som anläggningen ger upphov till bearbetas.

Mantorpstravet är också en besöksnäring med storregional upptagning; även den med stöd i detaljplan. Dess träningsbanor nära motorväg är inte planlagda, men finns noteras för rekreation i ÖP och bevaras för detta ändamål.

Bostadsbebyggelse

Bostadsmiljöer och övriga kvaliteter är mindre kända, även om vissa sportaktiviteter utmärker sig. Orten är av fattbar storlek och här finns drivkrafter till förnyelse. Folk bor länge i Mantorp och flyttar gärna inom orten, vilket tyder på god social struktur.

Rekreation och livsmiljöer

Mantorp anses ha brist på skog och strövmiljöer, men rymmer relativt stora grönområden med höga naturvärden enligt naturvårdsprogrammet. Hit hör *Harberget*, *Präståsen*, *Möllebrunn*, *Kilängen*, *Olofstorps-* och *Klämmestorpsområdet*. Trädgårdsstaden och den blandade villastaden med inslag av verksamheter är positiva karaktärsdrag att utveckla. Veta och Viby kyrkor med sina attraktiva närmiljöer är reglerade av områdesbestämmelser. Den utökade lovplikten hindrar inte fortsatt utbyggnad, men fordrar omsorg och anpassning till kulturmiljön.

Riktlinjer Mantorp

- *Mantorp utvecklas som modern bostadsort med attraktiva livsmiljöer i form av naturområden, fritidsanläggningar, service och goda trafikförbindelser.*
- *Handel och upplevelseattraktioner för en nationell och regional marknad. Verksamhetsområden i anslutning till E4 kan även rymma industri och logistik.*
- *Två centra med skillnader i skala och utbud. Mobiliaområdet med storskalig kommersiell service; Häradsstorget med småskalig, publik service och kultur med närhet till pendeltåg och bostadsmiljöer.*

Vad ska planeras?

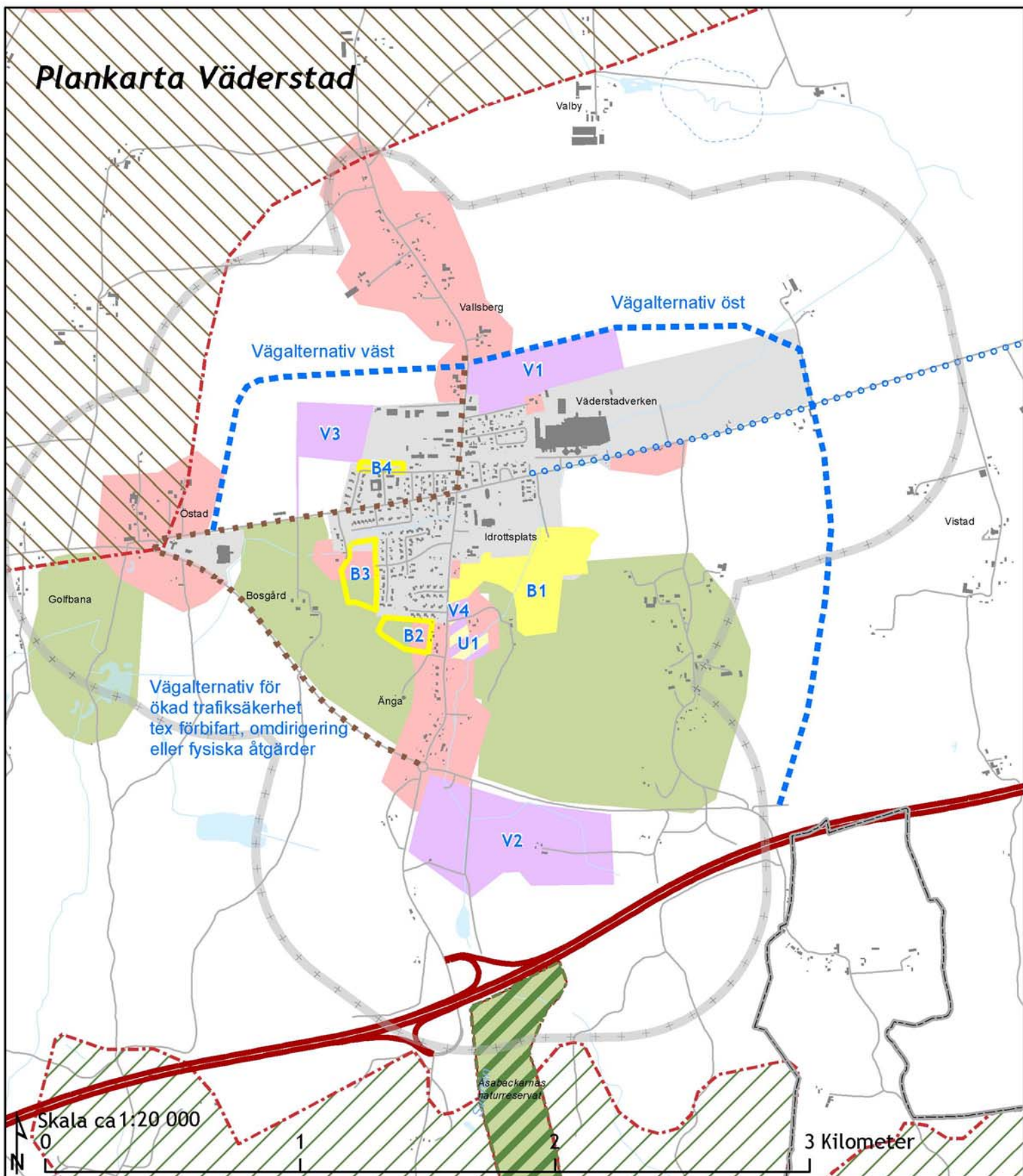
Efterfrågan på nya bostäder är stor. 1990-talets låga efterfrågan på bostäder har vänt och i nuläget är den kommunala markberedskapen alltför låg. Nya markreservationer behövs som anvisar expansionsmöjligheter på kort och lång sikt. Ökat utbud av bostäder är bra för regionen och tidsmässigt ligger Mantorp nära flera stora verksamhetsområden. På lång sikt bör även markreservat för verksamheter utökas. Dagvatten måste behandlas med omsorg för att inte skapa problem i senare skede.

Trafiksäkerhetsarbetet har uppmärksammat ett antal svaga punkter som bör åtgärdas. Centralt är att överfarter för oskyddade trafikanter bör förbättras. På lång sikt krävs ny passage över järnvägen för större expansion söderut. Med lokalt perspektiv vore det positivt att komplettera med bebyggelse som saknas idag: seniorboenden, arbetsplatsområden och verksamheter för kontorsändamål. Ungdomslägenheter behövs, men är svåra att ordna till bra pris. Läget är också bra för livsmedelsindustri och transportberoende verksamheter. Restaurang, camping och annan övernattning efterfrågas.

Frågor för framtiden

- Vad kommer efterfrågas i Mantorp?
- Hur kan centrum utvecklas?
- Är föreslagna områden för bostäder och verksamheter lämpliga och tillräckliga?
- Vilken typ av boenden efterfrågas?
- Är långsiktig idé om bad rätt placerad?

Plankarta Väderstad

Grunddragen i mark och vattenanvändningen

Föreslagna förändringar av mark- och vattenanvändning

- VERKSAMHETER
- Verksamheter på lång sikt
- BOSTÄDER
- Bostäder på lång sikt
- Idrott eller allmänt ändamål
- Grönska, plantering
- Grönska, lång sikt
- UTREDNINGSMÅL
- Verksamheter och bostäder
- Vatten - fördröjningsmagasin

Anläggningar

- Förslag väg
- Vagåtgård
- Förslag cykelväg
- Förslag vandringsled
- Förslag järnväg
- Planerad väg
- Utgård
- Skjutbana föreslås läggas ned
- Resecentrum

Pågående markanvändning

- Detaljplan (eller Områdesbestämmelse)
- Sammanhållen bebyggelse utanför detaljplan
- Rekreation
- Naturreservat
- Jord- och skogsbruk
- Randzon till bebyggelse

Vatten

- Strandskydd, schematisk redovisning
- Grundvattenområde med hög känslighet
- Gällande vattenskyddsområde
- Yttre skyddsområde
- Inre skyddsområde
- Föreslag vattenskyddsområde
- Primärt skyddsområde
- Sekundärt skyddsområde
- Tertiärt skyddsområde

Riksinntressen

- Riksinntresse väg
- Riksinntresse järnväg
- Riksinntresse friluftsliv
- Riksinntresse natur
- Natura2000
- Riksinntressen kultur
- Riksinntresse vindbruk

Markberedskap på kort sikt i Väderstad

Området sydost om skolan är planlagt för bostäder och skulle kunna tillgodose behovet av villatomter, men området är inte iordningsställt och översyn och utökning av detaljplan pågår.

Stora områden har planlagts för industriändamål och avvaktar exploatering.

Utvecklingsområden

Verksamheter

För att hålla markberedskap på längre sikt föreslås ett nytt område norr om E4:an.

V1 Expansion av Väderstadverken

V2 Område i sydost (vid idrottsplats), sydost om samhället, mellan gamla riksvägen och motorväg

V3 Område i nordväst

V4 Område söder om skolan, allmänt ändamål eller tätare bostadsexploatering

U1 Utredningsområde för antingen allmänt ändamål eller för bostäder

Bostäder

B1 Sydlig del av Storgårdsgatan och förlängning söderut

B2 Söder om Sydberga gränd, norr om Änga festplats

B3 Östadsvägens förlängning västerut

B4 Stationsvägen

Trafik

Förbifart väg 944, alternativa sträckningar: väst eller mer trafiksäker befintlig väg.

Bakgrund

Väderstad har ca 600 invånare. Det är en stor industriort med många inpendlare, men också en småskalig bostadsort och serviceort med livsmedelsaffär, restauranger och offentlig service.

Trots antalet arbetsplatser finns ingen efterfrågan på tomter. Nybyggnationen inom orten har varit låg i över 10-års tid. Orsaken kan bero på att nyanställda pendlar, men även på att orten saknar attraktiva tomter.

Efterfrågan beror också på andrahandsmarknaden, med faktorer som huspriser och begränsat utbud av lägenheter för äldre husägare. Orten måste kunna erbjuda attraktiva bostadstomter. Exploatering i Väderstad berör ofta särskilda

Riktlinjer Väderstad

- Erbjuda bostadslägen för villabebyggelse.
- Söka säker trafikföring av vägarna 942 och 944 för genomfartstrafik och ortens industrier.
- Erbjuda expansionsmöjligheter för verksamheter.
- Ge extra plats för dagvatten.

utredningsbehov kring: fornlämningar, dagvatten och trafik. Konsekvensbeskrivningar utvecklas fortlöpande.

Vad ska planeras?

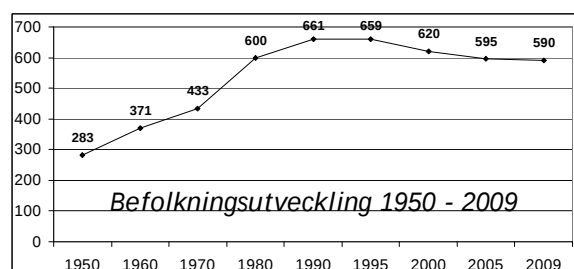
Inga bostadstomter efterfrågas, men tomter finns heller inte tillgängliga. Byalaget har diskuterat nya lägen för villatomter; vilket provas genom planläggning sydost om skolan (Storgårdsvägen). Byalaget har även noterat stort behov av lägenheter (gärna i markplan) för villaägare som söker en enklare boendeform, men inte vill lämna orten.

Samhället har flera framgångsrika företag, främst Väderstadverken i norr, men nytt läge för verksamheter föreslås även nära motorvägen i söder. För bostadsförsörjning bör orten ges utrymme att växa med ca 5 villor per år.

Behov finns av ny förbifart för väg 944 och för industritrafik till och från Väderstadverken.

Frågor för framtiden

- Vad kommer efterfrågas i Väderstad?
- Vilken vägsträckning för genomfart av länsvägar och ortens tunga trafik ska förordas?
Kan flyttning av tung trafik via f.d. E4-sträckning i öster.
- Är föreslagna områden för bostäder och verksamheter lämpliga och tillräckliga?

Landsbygden, kyrkbyar och mindre orter

Nuläge och framtid

Mjölby kommun är en lantbrukskommun med en av Sveriges bördigaste jordar, men också stor del skogsbygd på gränsen till småländska höglandet. Inom kommunen finns 17 kyrkbyar och annan samlad bebyggelse, samt ett flertal friliggande boställen. Skolor finns i Normlösa och Västra Harg.

Landsbygdsutveckling

Mjölby har områden som saknar bebyggelse-tryck, där kommunen söker stödja åtgärder som stöttar landsbygden.

Byalagen och andra forum för framtidsfrågor är centrala i kommunens utveckling av orterna. Boende känner sin bygd väl och tillför kunskaper och får genom dialogen tidigt kännedom om olika planer och projekt. Inför denna planering har ordförandegruppen och flertalet styrelser eller hela framtidsgrupper besökts för att avisera planarbetet och förbereda samråd.

Stad och land

Mjölby landsbygd är en aktiv och mycket viktig del för kommunens utveckling med ca 6000 invånare (ca ¼ av kommunens befolkning). Boendet och företagandet har ökat de senaste åren. Här finns ca 1 000 företag, varav 300 är lantbruksföretag. Trenden är att fler människor med urban livsstil vill bo på landet, men ändå tätortsnära för arbete, skola och servicebehov. IT-infrastrukturen på landsbygden har förbättrats vilket är en viktig förutsättning för boende och företagare. Kommunikationer har förbättrats och pendlingen ökar, något som medfört en större arbetsmarknad. Regionförstoringen innebär att kommunens invånare har fått fler alternativ i sina val av boende och arbete.

Tätorternas randzon

Obebyggda områden nära tätorterna är attraktiva för bostadsbebyggelse. Här rekommenderas planmässiga överväganden, vilket innebär hänsyn till ortens framtida expansionsmöjligheter och gemensamma lösningar för trafikangöring, vatten- och avlopp. Bebyggelsestryck och därmed behov av planläggning, bedöms generellt råda där det i grannskapet efterfrågas 3-5 nyetableringar per år.

Riktlinjer

- *Levande landsbygd ges möjligheter att utvecklas genom kompletterande bebyggelse.*
- *Inom samlad bebyggelse är kommunen positiv till kompletterande bebyggelse utan detaljplan.*
- *All tillkommande bebyggelse eller anläggning inom orternas randzon 0,5 – 1,5 km utanför planlagt och i översiktsplanen föreslagna områden föregås av planmässiga överväganden.*
- *Kommunen är positiv att förtäta och komplettera kyrkbyar, förutsatt att kulturhistoriska värden utvecklas. Här rekommenderas traditionella färger, material och byggnadsvolymer.*
- *Justera karta för sammanhållen bebyggelse i enlighet med ändrad plan- och bygglag.*

Se även riktlinjer för *Vatten (om Avlopp och Landsbygdsutveckling i strandnära lägen), Hästhållning, Vindkraft.*

Råd vid byggande på landet

- Väganslutning utförs samordnat och trafik-säkert.
- Bostadstomter inom landsbygd föreslås vara väl tilltagna för att kunna rymma extra uthus, vedupplag, djurhållning och annat som efterfrågas vid lantligt boende.
- På landsbygden förordas hänsyn till grannskapets karaktärsdrag och att traditionella färger och material efterlevs.

Begrepp för bebyggelse

Tätort är ett område med minst 200 invånare och ett avstånd mellan husen på minst 200 m.

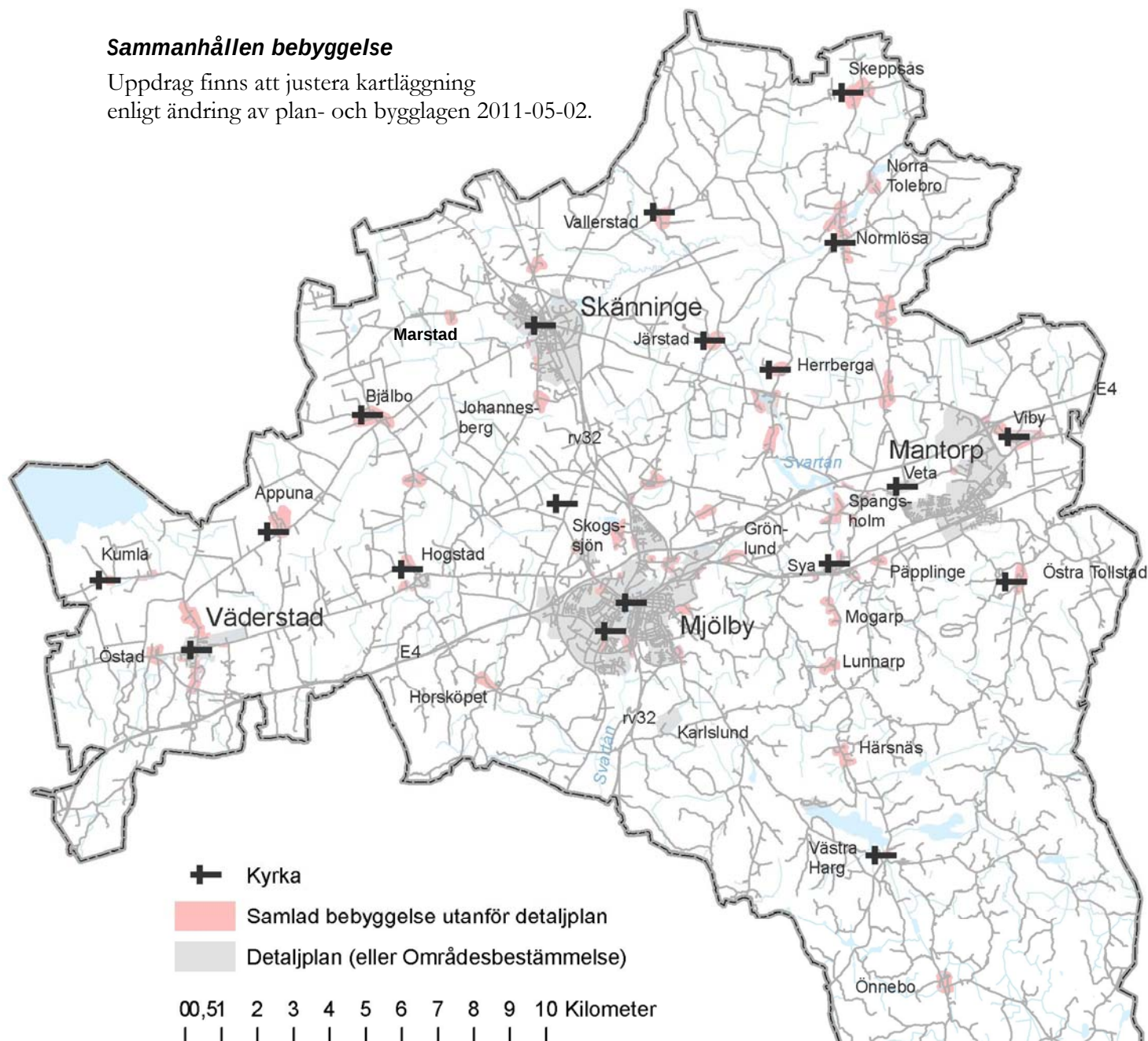
Sammanhållen bebyggelse avser bebyggelseområden med ett antal tomter som gränsar till varandra eller som åtskiljs endast av vägar eller mindre naturmark. Sammanhållen bebyggelse har utökad lovplikt enligt plan- och bygglagen.

Kommunens syn på dessa områden framgår plankartan, enligt beslut av Byggnads- och räddningsnämnden 2011-04-27 § 58.

Uppdrag finns att revidera karta för Mjölby kommun pga att ändrad definition infördes genom reviderad plan- och bygglag 2 maj 2011.

Sammanhållen bebyggelse

Uppdrag finns att justera kartläggning enligt ändring av plan- och bygglagen 2011-05-02.

Utvecklingsområden Hogstad

B 1 Förtätning inom sydöstra Hogstad tätort

4 RIKTLINJER OCH PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Många olika intressen gör anspråk på marken och vattnet i kommunen. Kommunens syn på mark- och vattenanvändning innebär en avvägning mellan skilda intressen, där bästa lösning eftersträvas för så många som möjligt, för oss idag och för kommande generationer. Intressen för samhällsbyggnadsprojekt formas i större sammanhang och kan vara svåra att förutse. Det är likväl nödvändigt att i tidigt skede ange planeringsförutsättningar och inta förhållningssätt.

Här redovisas kommunens syn på fysisk planering genom riktlinjer för olika samhällssektorer, såsom boende, handel, trafik, grönstruktur, vatten och andra strukturer. Kapitlet är uppdelat i underrubrikerna *Allmänt*, *Goda livsmiljöer*, *Näringsliv*, *Teknisk försörjning*, samt *Miljö och säkerhet*.

4.1 ALLMÄNT

Region- och mellankommunala frågor

Nuläge och framtid

Kommunindelningen 1971 vilade på idén om kommuner med allmän service baserad på en centralort och omgivande serviceorter. Sedan dess har regionförstoring påverkat resande och storleken på omland för flertalet branscher.

Samsyn, samverkan och gemensamma strategier med närliggande kommuner är viktiga för att ge åtgärder och investeringar få större genomslagskraft. Många framtidsfrågor berör olika sektorsfält och stannar inte vid kommun- eller länsgränser. Rörligheten av arbetskraft, utbildning, varor och tjänster över kommungränserna kan underlättas, vilket befrämjar utvecklingen inom hela regionen.

Regionförstoring medför ökad konkurrens mellan olika verksamheter, vilket ger olika förutsättningar för regionens orter. Linköpings närhet har både positiva och negativa effekter på Mjölbyns tätorter.

Riktlinjer

- Mjölby kommun är positiv att utveckla kommunikationsstråk för olika trafikslag med:
 - riktning Linköping, Norrköping, (Stockholm)
 - riktning Tranås, Jönköping, (Göteborg, Malmö) och
 - riktning Motala, Örebro.
- Mjölby kommun bidrar till en livskraftig region genom samverkan med grannkommuner och regionala aktörer i övergripande frågor.

Mellankommunala intressen där dialog pågår

- ✓ Riksväg 32/50 och järnväg (bergslagsdiagonalen),
- ✓ Höghastighetståg (Europabanan/Götalandsbanan),
- ✓ Pendeltågstrafik och smidig överstigning mellan regional och lokal kollektivtrafik
- ✓ IT-infrastruktur
- ✓ Utveckling av arbets-, utbildnings- och bostadsmarknad.
- ✓ Energiförsörjning: ledningsdragning, fjärrvärmeutbyggnad, biogas, vindkraft.
- ✓ Stormarknadsetableringar
- ✓ Landsbygdsutveckling
- ✓ Turism
- ✓ Naturvårdsprojekt
- ✓ Vatten, t.ex. Svartån och grundvattenmagasin.
- ✓ Hantering av väg- och järnvägs gods i västra Östergötland (omlastningsstation)

Nya frågor kan tillkomma.

Utbyggnad

Nuläge och framtid

Under de senaste 10 åren har nya bostadsområden tillkommit i Skänninge, Mjölby och Mantorp. Nya villatomter planeras i Väderstad. Landsbygden står för ca 10% av folkökningen. Industrier och andra verksamheter har huvudsakligen kunnat etableras inom tidigare planlagda områden, men nya områden bör nu skapas.

Bebyggelse bör kunna utvecklas i de orter som genom goda livsmiljöer, bra verksamheter och goda kommunikationer är attraktiva i ett regionalt sammanhang. Detta underlättar lokal handel och service, där företagen ger varandra draghjälp. Tillväxt i ett antal större knutpunkter ger även resurseffektiva resor.

Expansion bör i första hand ske i Mjölby stad, kompletterat av expansion av övriga tätorter. Samtidigt är det kommunens vilja att hela kommunen ska leva och att det ska kunna erbjuda attraktiva tomter på olika platser för såväl boende som företagande.

För att Mjölby kommuns befolkning ska öka till 30 000 invånare år 2025 krävs framsynt planering och planberedskap.

Vad gör kommunen attraktiv?

Orternas läge och småstadens fördelar, liksom mångfalden av olika livsmiljöer – kyrkbyar, stadsgator, villaområden – är några skäl till att Mjölby expanderat på senare tid. Andra motiv är att det är barnvänligt, naturnära och promenadavstånd till centrum och dess utbud. Kommunikationerna är goda. Bebyggelsen har oftast byggnadsvolymer med goda ljusförhållanden, tilltalande fasader och inbjudande platser för liv mellan husen. Här finns även ett rikt föreningsliv och annat som ger möjligheter för att leva ett aktivt liv.

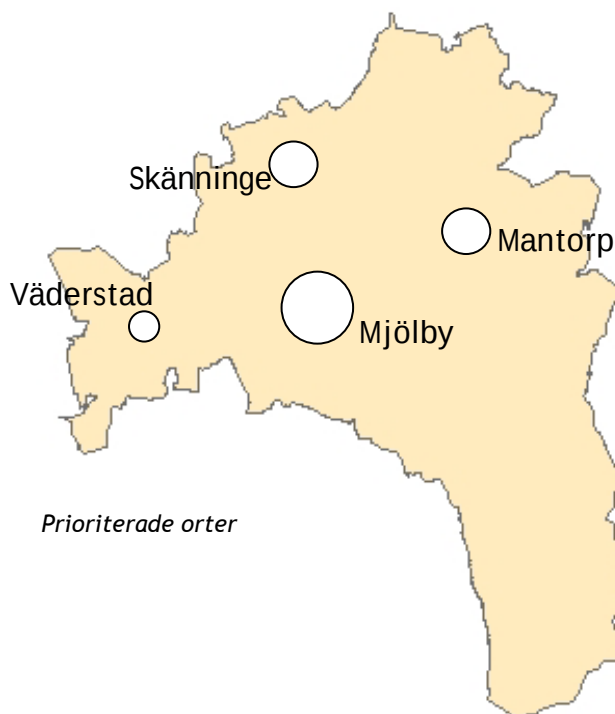
Nya villaområden erbjuder stora tomter och möjlighet att inom givna ramar påverka sitt boende.

Riktlinjer

Prioritering av orter och landsbygd

- *Mjölby stad bör kunna stå för huvuddelen av kommunens framtida expansion.*
- *Skänninge, Mantorp och Väderstad ska växa utifrån sina förutsättningar.*
- *Landsbygden ges möjligheter att utvecklas genom kompletterande bebyggelse.*

Nya lägen för bostäder, verksamheter och andra anläggningar pekas ut på plankartan (bilaga 1). Prioriterade platser redovisas i sammandrag i föregående kapitel 3 samt mer utförligt i bilaga 2.

Prioriterade orter

Mark- och planberedskap

- *Översiktsplanen hålls aktuell genom fortlöpande tillägg och fördjupningar i syfte att hålla handlingsberedskap.*
- *Aktuella detaljplaner och god planberedskap eftersträvas.*
- *Kommunens markägande ska samverka med den fysiska planeringen.*

Riksintressen och Natura 2000

Nuläge och framtid

Mjölby kommun rymmer ett flertal områden av riksintresse. Ett område klassat som riksintresse får enligt kapitel 3 i miljöbalken inte skadas påtagligt. Ett riksintresse väger tyngre än lokala, kommunala allmänna intressen och ska prioriteras i den fysiska planeringen.

Några av platserna berör flera intressen, såsom Tåkern som är av riksintresse för natur, kultur och friluftsliv samt utgör Natura-2000-område.

Örbackens kalkkärr (NRO 050 27, SE0230069) kan komma att påverkas av ny vattentäkt i Högbåsen.

Riksintresseområden inom Mjölby kommun

Vindbruk

E007

Kultur

E1-7 Omberg -
Tåkernområdet

E14 Lundsbacke

E15 Bjälbo

E16 Skänninge

E17 Öjebro

E18 Solberga

E89 Kåarp -
Galgbacken

E92 Särstad - Jordfälle

Kommunikations- anläggningar

Väg E4

Väg Riksväg 32

Väg 32/50

Jv Södra Stambanan

Jv Mjölby-Hallsberg

Jv Götalandsbanan

Jv Mjölby station

Jv Mantorp station

Friluftslivet

FE1 Omberg - Tåkern

Natur

NRO 050 10 Tåkern

NRO 050 27 Örbacken

NRO 050 28 Mjölbyfältet

NRO 050 29 Ljunaområdet

NRO 050 073 Ljungstorpområdet

NRO 050 109 Svartåns mader

NRO 050 110 Bo-Karlsberg

NRO 050 111 Ramshult

NRO 050 112 Åsbackarna

Natura 2000

SE0230048 Åsbackarna

SE0230067 Tåkern

SE0230069 Örbackens kalkkärr

SE0230132 Solberga

SE0230235 Ekeberg Västergård

SE0230250 Lagmansro källmyr

SE0230255 Ramshult

SE0230259 Stora Ljunamyren

SE0230299 Marstad

SE0230302 Stenstorpsmyren

SE0230324 Västra Harg

SE0230335 Govlösa kalktorräng

SE0230336 Torpa Östergård

SE0230371 Ullebergsskogen

SE0230381 Stämna

För åtgärder som kan påverka bevarandestatus i ett Natura2000-område gäller förordnade enligt 11 kap 12 § PBL.

Objektbeskrivningar framgår av del 2 *Platsanalyser*, där riksintressen redovisas som del 2F.

Riktlinjer

- Mjölby kommun ska bevaka riksintressen och tillgodose dess värde och betydelse.
- Kommunen eftersträvar en ändring av avgränsning till riksintressant naturmiljö nr 28, Mjölbyfältet.

Natur

Inom områden som är av riksintresse för naturvärden och Natura 2000-områden ska kommunen med hänsyn till naturvårdsintressena 1) vara restriktiv till uppförande av helt ny bebyggelse, 2) pröva ny bebyggelse i anslutning till befintlig och 3) vara positiv till att pröva ombyggnad, tillbyggnad och kompletteringar av befintlig bebyggelse. Innan ärende om helt ny bebyggelse avgörs, kommer byggnadsnämnden höra sakkunniga.

Vid Örbackens kalkkärr eftersträvar Mjölby kommun både tryggad vattenförsörjning och en förstärkning av naturvärdena.

Förslag till undantag, delar av NRO 050 28

V10 Lärketorp och V12 Egeby utgör delar av Mjölbyfältet NRO 050 28 och prövas på sikt. Frågan är om de geomorfologiska formationerna har kvaliteter som konstituerar området i övrigt, eller om de kan bedömas som brutna av motorväg och väster om järnväg och därför bör undantas. Mjölbyfältets mångformiga geologi ingår i den mellan-svenska israndzonen med grusåsar, dödisgröpar, raviner, torrdalar, nipor, HK-bildning, iskontaktbrant, välmarkerad Yoldiastrandlinje, sanddyner och andra sällsynta bildningar.

Kultur

Inom områden som är av riksintresse för kulturvärden är kommunen positiv att pröva nyetableringar. Åtgärder ska vara förenliga med områdets karaktärsdrag. Hänsyn ska ske i syfte att förvalta, bevara och informera om värdefulla kulturmiljöer till kommande generationer. Vid detaljplanering ska skydds- eller varsamhetsbestämmelser föreskrivas. Innan ärende om ny bebyggelse avgörs, kommer byggnadsnämnden höra sakkunniga.

Vindbruk

Kommunen bevakar och tillgodoser riksintressen för vindkraft genom *Vindkraftsplanen* (ÖP del 3).

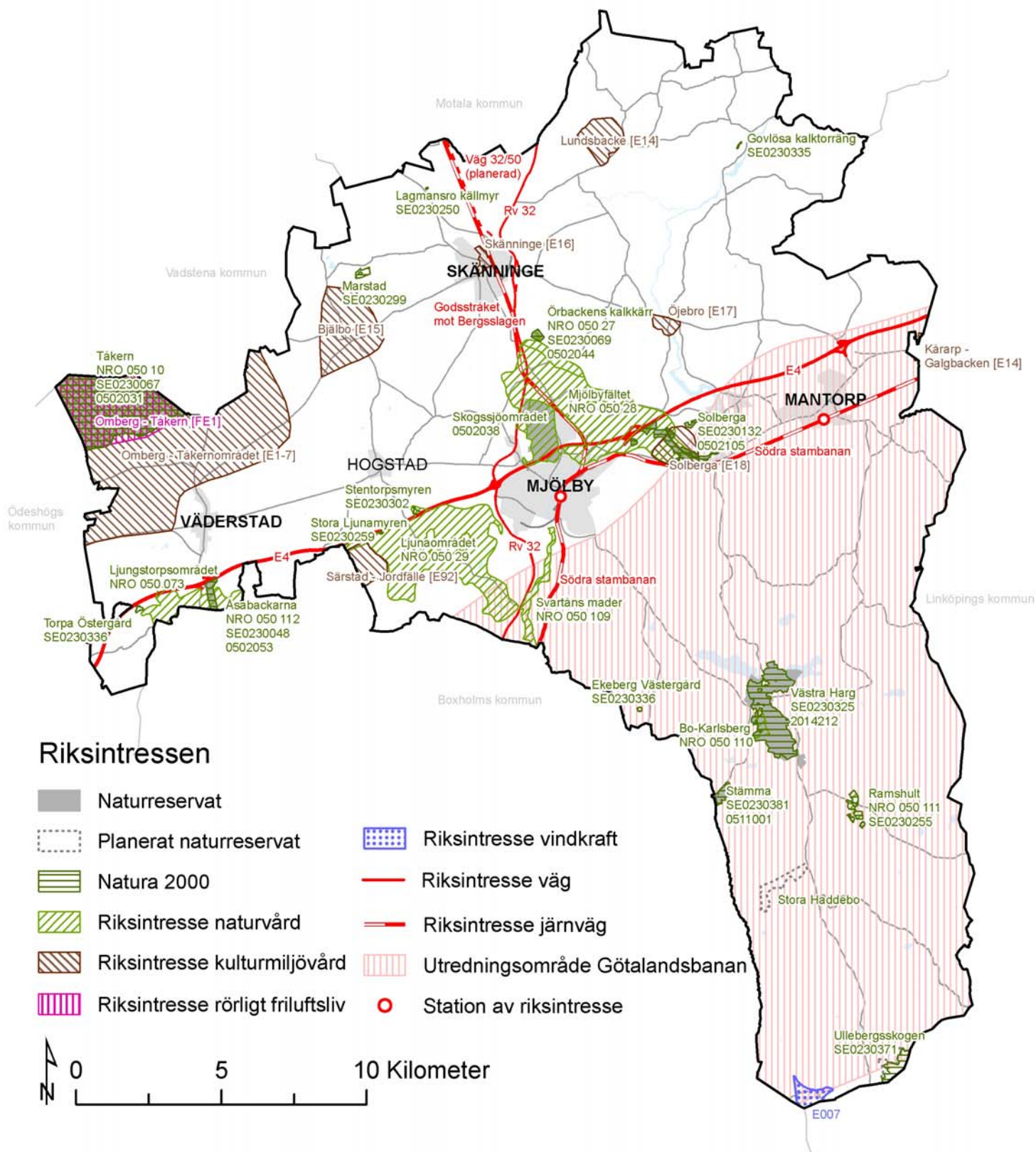
Kommunikationsanläggningar

Riksintressen för väg- och järnväg bevakas.

Totalförsvaret

Försvarsmakten kontaktas vid förändringar som påverkar totalförsvaret.

Karta över riksintressen inom Mjölby kommun

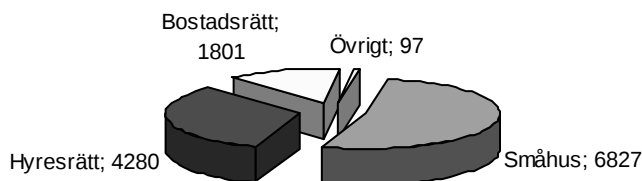

Bostadsförsörjning

Nuläge och framtid

Kommunen ansvarar för bostadsförsörjning enligt lag. Boendeplanering handlar om att analysera och bedöma behovet av förändringar i bostadsbeståndet till följd av hur kraven från olika delar av befolkningen utvecklas.

Mjölby kommun har 6827 småhus och 6081 lägenheter. Största hyresvärden är *Bostadsbolaget i Mjölby AB* med 2500 lägenheter.

Liksom övriga Sverige expanderade Mjölby kommun kraftigt under efterkrigstiden, en byggnation som klingade av under senare delen av 1980-talet för att nästan helt avstanna under

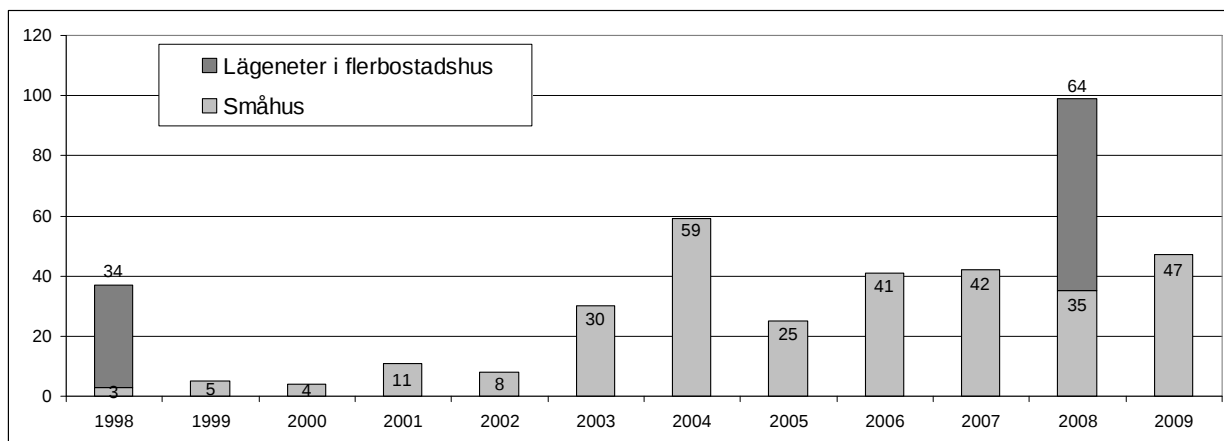
1990-talets bygg- och fastighetskris. Under de senaste 10 åren har byggandet tagit fart, framför allt för friliggande småhus men även för radhus (t.ex. Sågartomten 26 lgh, Mantorp) och flerfamiljshus (t.ex. Hövitsmannen 67 lgh, Mjölby).

Flyttkedjor

En rörlig bostadsmarknad frigör olika typer av boenden. Nya bostäder ger inte bara folkökning i den nybyggda bostaden; när äldre delar av bostadsbeståndet blir ledigt kan utrymmen optimeras. En ensam person som flyttar ut ur större bostad kan ersättas av två yngre som flyttar samman och frigör sina bostäder som i sin tur kan gynna ungdomar eller äldre personer.

Vid nybyggnad finns en relation mellan investeringens storlek och flyttkedjornas längd.

Bostadsbyggande 1998 - 2009 inom Mjölby kommun

Kommunens bedömning

Överlag efterfrågas fler bostäder; i första hand nya villatomter. Efterfrågan har varit fortsatt hög under de senaste åren och tomter finns och efterfrågas fortlöpande i främst Mjölby och Mantorp. Tillgången på byggklara tomter är god i södra Hattorp, Skänninge, begränsad i Sörby, Mjölby, och i Mantorp. Planläggning av villatomter pågår i Väderstad. Fritidsbebyggelsen i kommunen är begränsad och utspridd. Fritidshusområde vid Hargssjön har nyligen utvidgats med några tomter och fått utökad byggrätt, vilket medför ökad andel åretruntboede.

Byggandet har fortsatt trots konjunktursvacka och andrahandsvärdet på bostäder är alltjämt

høgt, vilket enligt kommunens bedömning tyder på framtida risk för bostadsunderskott. Villapri-serna på andrahandsmarknaden ligger på sådana nivåer att det ger upphov till nybyggnation.

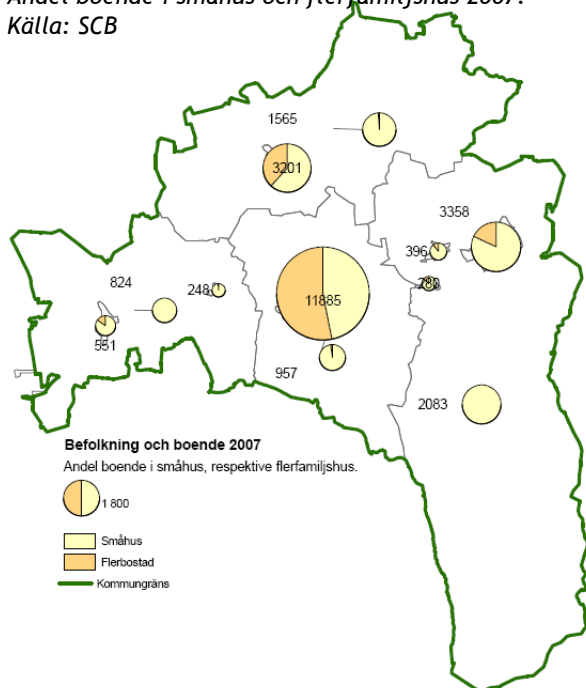
Finansiering och efterfrågan har länge gynnat småhusbyggande. Efterfrågan på lägenheter i flerfamiljshus väntas öka. Många småhusbyggare från 1960- och 70-talen väntas söka sig mindre boenden. Prognosen är att efterfrågan består både för villor och flerfamiljshus.

Det råder brist på mindre lägenheter. Delar av bostadsbeståndet behöver renoveras eller byggas om, ofta handlar det om hiss eller annan åtgärd för att underlätta tillgänglighet.

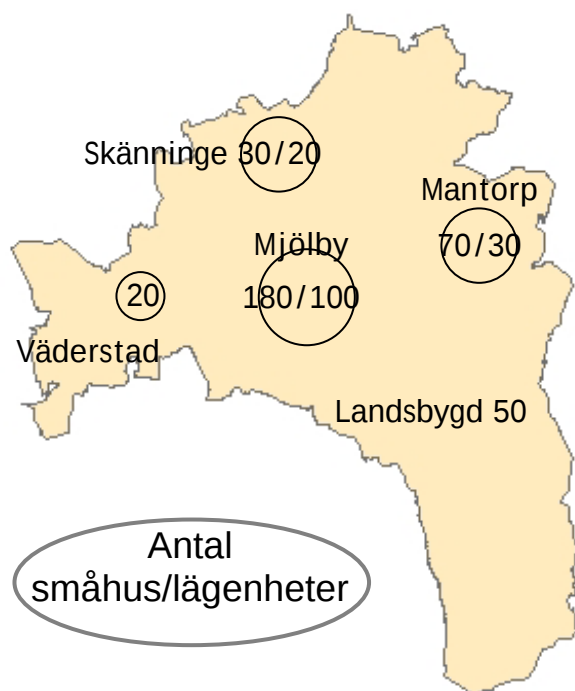
Befolkning

Andel boende i småhus och flerfamiljshus 2007.

Källa: SCB

Uppskattat antal nya bostäder
(småhus/lägenheter) per ort under 10 år.

Riktlinjer för bostadsförsörjning

- Planberedskap ska finnas för bostäder
- Kommunen ska stimulera och ge förutsättningar för ett varierat utbud av bostäder med olika storlekar, hustyper och upplåtelseformer eftersträvas
- Kommunen ökar med ca 50 bostäder per år eller ca 500 under kommande tioårsperiod
- Nya bostäder kan fördela sig på 70% småhus och 30% lägenheter med lika delar bostads- och hyresrätter

Se även *Markanvändning* i kapitel 3.

Åtgärder

Behovet av nya utbyggnadsområden är inte akut, men aktiv planering är angelägen för att i god tid bereda väg för stadsförnyelse, förtätning och för nya bostadsområden och stadsdelar.

- ❖ I Mjölby bör en ny stadsdel för villabebyggelse, rad- och parhus tas fram innan Sörby är färdigutbyggt. Planen föreslår i första hand område för 100-150 hus i Eldslösa-ledens förlängning. Detsamma gäller i Mantorp, där lämpligen Furuträd 1:1 bör kunna rymma ett 40-tal hus. Målgrupp är främst familjebildare.
- ❖ Svartå Strand – stadsförnyelse av Centrums industriområde i centrala Mjölby – är angeläget. Målgrupp är personer som vill kunna bo centralt och genom pendeltåg nå en större studie- och arbetsmarknad.
- ❖ Efterfrågan på bostäder i Skänninge väntas öka då pendeltågtrafiken kommer. Planlagda etapper bör projekteras i Hattorp. Nya områden i väster bör utredas översiktligt för att hålla god planberedskap.
- ❖ Kommunen bör medverka till att skapa omflyttning, vilket genererar flyttkedjor och oftast ökad befolkning.

4.2 GODA LIVSMILJÖER

Samhällsbyggnad

Nuläge och framtid

Estetik

Byggnadsverk står länge och påverkar många genom sin form, funktion och karaktär. Det gör stadsbyggnad till en komplex uppgift som berör en mångfald olika miljöer, människor och verksamheter. Den har mångfacetterade former och sker under lång tid. Flera faktorer är viktiga såsom omgivningens ljus, grönska, historia och behovet av funktion och estetik. Kvarter och grannskap utvecklas utifrån befintliga karaktärsdrag som förstärks genom nybyggnad och andra tillskott.

Orternas struktur

Städer och tätorter ska ha en geografisk struktur som gör det lätt att nå ett stort utbud varor och tjänster. Bebyggelsen ska ge förutsättningar för ett aktivt liv, med attraktiva boende-, kultur- och rekreationsmiljöer, såväl i tätorter som på landsbygden. Det är viktigt att fokusera och utveckla fysiska samband som öppnar nya exploateringslägen.

Orternas nuvarande strukturer framgår av föregående kapitel 3. Mjölbyns tätorter har i huvudsak en sammanhållen form och erbjuder goda möjligheter som bostads-, arbets- och serviceort. Flertalet invånare har gångavstånd till ortens centrala delar, även i Mjölby.

Funktionsblandning

En mix av bostäder och verksamheter är avgörande för att en stadsdel ska upplevas som livfull under större delen av dygnet. Marknaden styr, men kommunen bör bereda väg för strukturer som underlättar en sådan utveckling. Även utpräglade bostadsområden bör tillåta verksamheter förutsatt att miljökrav, parkering och trafikangöring kan ordnas.

Riktlinjer

- *Nära till det mesta. Samband inom orterna utvecklas. Kommunen erbjuder bebyggelse med bostäder, service, grönska, kommunikationer och annat som underlättar en smidig och hållbar vardag.*
- *Funktionsblandning - där så är möjligt ska en blandning av bostäder och verksamheter tillåtas.*
- *Hög täthet eftersträvas i tätorternas centrala delar. Ytterområden ska planeras med hänsyn till gena vägar och möjlighet till kommunal och kommersiell service.*
- *Minskat transportbehov med bil, bland annat genom att tillgodose förutsättningar för bostadsnära service.*
- *Det ska se bra ut i Mjölby kommun. Bebyggelsens karaktärsdrag ska tas tillvara och utvecklas. Detta ska ske med stöd av byggnadsinventeringen, lokala områdesinventeringar och stadsmiljöprogram.*
- *Det ska kännas bra att bo och vistas i Mjölby kommun. Bebyggelsen ska vara trygg, tillgänglig, trivsamt och vacker med egen identitet och en mänsklig skala.*
- *Sunda och energieffektiva byggnader eftersträvas.*

Riktlinjerna syftar till att i linje med visionens begrepp *hemkär* även fortsättningsvis ge förutsättningar för en enhetlig, men ändå mångsidig stadsbebyggelse.

Sunda och energieffektiva bostäder

Boende utgör en stor del av hushållskassan, vilket motiverar långsiktiga överväganden vid anläggning. Billigt kan vara dyrt, sett ur livscykelkostnad. Giftfria material och ren inomhusluft är viktiga för hälsan, liksom en bullerfri inne- och utemiljö. Energipriset väntas fortsätta öka. Men det gör också utbudet av effektiva hus samtidigt som Boverkets byggregler och krav på låg energiatgång (kWh/m², år) tenderar att sjunka och närma sig standard för passivhus.

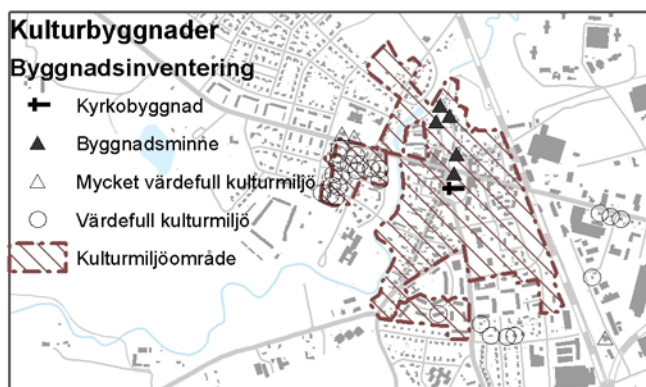
Kulturmiljöer

Nuläge och framtid

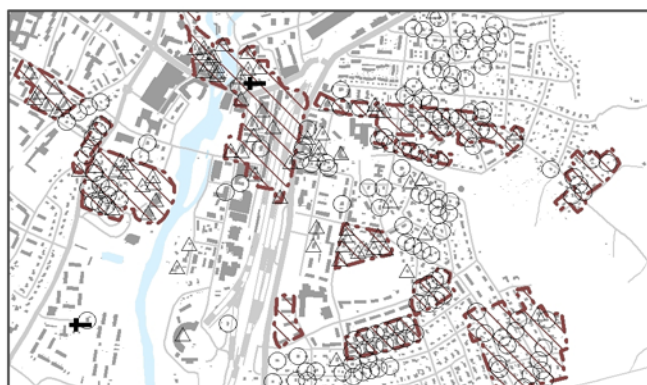
Mjölby kommun har många kulturbyggnader och miljöer, ett flertal av riksintresse. Kommunen har tagit fram bevarandeprogram för bl.a. Skänninge och Mjölby, planeringsunderlag som gäller i stort men behöver uppdateras. Avsikten har varit att följa upp dessa med detaljplanebestämmelser eller områdesbestämmelser, vilket också gjorts.

Mjölby kommun inventerade byggnader och samlade miljöer av kulturhistoriskt intresse 1981-1984. Ca 800 platser inventerades och finns dokumenterade och klassificerade. Särskilda beskrivningar finns framtagna för byggnadsminnen. Förändringar av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse ska ske med varsamhet. Underhållsarbeten bör utföras med traditionella metoder och material. Vid planering av större förändringar ska samråd ske med länsstyrelsen och åtgärder göras i samråd med kulturhistorisk expertis.

Byggnader av kulturhistoriskt värde bör bevaras och ges skydd i detaljplan. Dessa anges i byggnadsinventeringen. Vid förändringar ska hänsyn tas till angivna karaktärsdrag. Inom Skänninge finns anvisningar för hur den täta trähusbebyggelsen ska utvecklas och bevaras genom miljöprogram. Här är brandskydd extra viktigt.

Kulturhistoriska miljöer, Skänninge stad

Kulturhistoriska miljöer, Mjölby stad

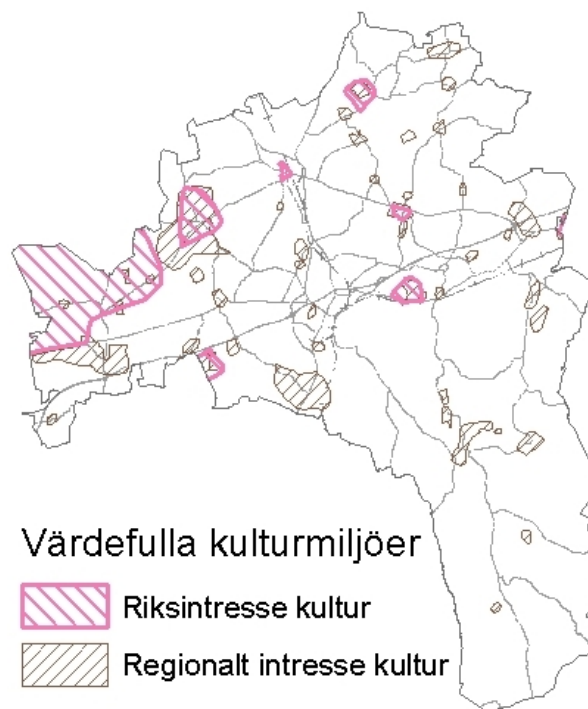
Riktlinjer

- Kulturmiljöer förvaltas för kommande generationer och utvecklas med nya byggnader och tillägg som samspelar med omgivningarnas karaktärer.
- Nybyggnation intill eller inom områden med befintlig bebyggelse eller allmänna platser med höga kulturhistoriska värden utförs på ett sätt som stärker och bidrar platsens specifika karaktär. Traditionella färger, material och byggnadsvolymer rekommenderas, liksom hänsyn och kvalitet.
- Kulturmiljöerna görs välkända och lätt tillgängliga.
- Kvaliteter och karaktärsdrag angivna i kommunens byggnadsinventering bevakas. Byggnader och platser med höga kulturhistoriska värden bör skyddas vid detaljplanläggning.
- Mjölby Kulturarvsplan tillämpas, KF 2010-04-20.

Rekommendationer

De i byggnadsinventeringen utpekade områdena har ett så högt kulturhistoriskt värde att särskilt stor hänsyn bör tas till dessa värden vid eventuella förändringar och förtätningar. Detta gäller såväl förändringar av byggnaderna som dessas närmiljöer med träd och anläggningar.

Inför eventuella förändringar och förtätningar inom de redovisade områdena ska samråd ske med byggnadskontoret.

Kulturhistoriska miljöer,
Mjölby kommun

Torg och platser

Nuläge och framtid

Stadens karaktär utgörs inte bara av stadens arkitektur och byggnader utan även av det offentliga rummet. Allmän platsmark omfattar gator, gränder, platser, torg, parker och grönytor.

Kommunen arbetar med kontinuerlig översyn av det offentliga rummet med tillägg av belysning, vilplan, parkbänkar mm. Likaså att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Ambitionen är att förbättra successivt och hålla gator, torg och parker hålls i gott skick.

Tillgänglighet

Tillgänglighet är viktigt i Mjölby kommun. Här avses 1) en kollektivtrafik som tillgängliggör ett större område, 2) tillgänglighet i form av att medborgare enkelt ska kunna nå tjänstemän och politiker samt 3) tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar beaktas i alla situationer. Det är en demokratisk fråga att kunna röra sig i samhället och nå platser och miljöer som man önskar. Kommunen arbetar med tillgänglighet generellt och specifikt som med Boverkets direktiv att åtgärda enkelt avhjälpta hinder för att öka tillgängligheten för alla med funktionshinder.

Gestaltning av attraktiva stadsrum

Som stöd för framtida beslut kan ett gestaltungsprogram tas fram som omfattar och sammanfattar utförda studier av å-områden, belysning, parker, skyltar och liknande frågor och platser. Programmet kan lägga fast principer för gestaltning inom kommunen i stort, men också för särskilda områden. Detta kan tänkas omfatta nuvarande karaktärer för bebyggelse, grönska, infrastruktur, olika platser och landmärken. Andra viktiga delar att belysa är stadsportar och entréer, gaturum, och barriärer samt övergripande riktlinjer om tillgänglighet, gatornas utformning, belysning, stadens möbler, färgsättning.

Byggnadsnämnden har fastställt skyltprogram för Skänninge och för Mjölby. Nämnden har även riktlinjer för uteserveringar.

Riktlinjer

- *Mjölby kommun erbjuder mötesplatser där man vill vara, där man kan ses och bli sedd - en mänsklig miljö med tydlig karaktär och avgränsning som inbjuder till möten, handel och kreativa idéutbyten.*
- *Offentliga rum ska vara till för alla. Allmän plats utformas tryggt och tillgängligt med förutsättningar för trivsel och gemenskap, jämställdhet, social integration, identitet och service.*
- *Vackra utsikter, perspektiv och visuella förbindelser som skapar sammanhang i staden/orten värnas och utvecklas.*
- *Kommunen ska bereda plats och förutsättningar för puls och aktiviteter. Stråk och mötesplatser ska lyftas fram och evenemang ska ges plats.*

Exempel

- Kanikeplan i Mjölby ges ny utformning.
- Torghandel bör utvecklas.
- Tivoliängen i Skänninge bevaras för evenemang.
- Kungsvägen, centrala Mjölby

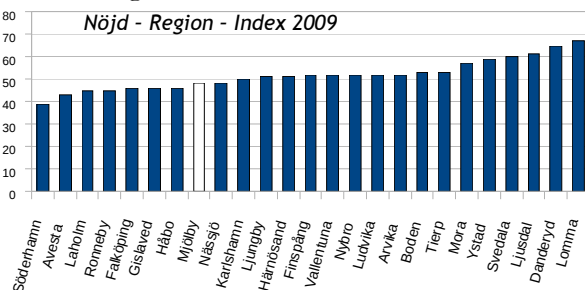
Trygg livsmiljö

Trygghet där man bor och vistas borde vara en självklarhet. Alla borde känna sig fria att röra sig när och där man vill – en grundsten i vårt välbefinnande – och inte tvingas vara inne eller gå omvägar på grund av otrygghet.

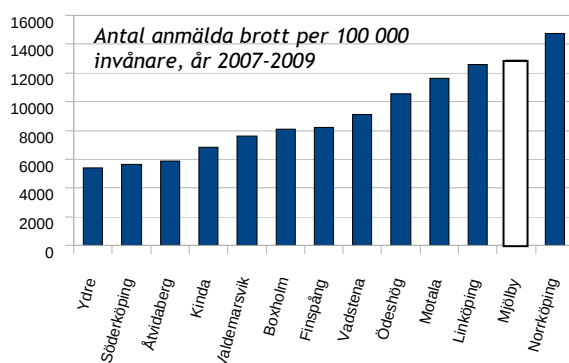
Trygghet är känslan av hur säkert något är eller omvänt; otrygghet är upplevd risk att råka ut för en olycka eller våldsbrott. Beroende på egen kompetens, kontroll över situationen, grupptillhörighet, kön eller ålder känner sig olika individer mer eller mindre otrygga i olika situationer. Säkerhet mäts via faktisk brotts- och skadegörelsestatistik. Upplevd känsla mäts genom undersökningar eller trygghetsvandringar.

Nuläge och framtid

Mjölby kommuns medborgarundersökning 2009 frågade hur nöjd man är med sin kommun vad gäller trygghet. Resultatet var ett Nöjd-Region-Index på 48. Jämfört med 25 andra kommuner med 19 000 -31 000 invånare är Mjölby bland de nio med lägst index; medel är 52.

Mjölbyns kostnader för skadegörelse (klotter, sönderslagna väderskydd eller belysningsstolpar) är höga för att vara en liten kommun.

Vid trygghetsvandringar genomförda i Mjölby kommenteras alltid belysning, vegetation, trafik, skadegörelse och dåligt vårdade platser, vilket tolkas som att vilja *se och bli sedd*. Bakgator utan

fönster är otryggare än fasader där folk kan titta ut. Upplust och öppen väg ger känsla av kontroll och känns tryggare än slingriga, mörka vägar. En igenvuxen plats där ingen annan rör sig är otryggare än en välvårdad plats som många trafikerar.

Riktlinjer

- *Alla invånare ska känna sig fria och trygga att vistas och röra sig i Mjölby kommun.*
- *Kontinuerligt underhåll, risk för våld, brott och skadegörelse bevakas vid fysisk planering.*
- *Belysning för trivsel och trygghet placeras på gator, torg och andra allmänna platser.*

Råd vid fysisk planering

- Stadsdelar och bostadsområden ges en lokal prägel som de boende kan överblicka, förstå och känna igen.
- Butikslokaler lokaliseras till öppna gator och torg, där insyn och risk för rån och annan skadegörelse är liten
- Bostäder och arbetsplatser utan större omgivningspåverkan blandas för att möjliggöra människor i rörelse hela dygnet.
- Naturliga samlingsplatser, möteslokaler och föreningar som utvecklar sociala nätverk är viktiga aspekter vid fysisk planering.
- Restauranger och nöjeslokaler placeras så att dess närområde är upplust.
- Miljöerna görs överblickbara, bostäder ska ha god utblick och liten insyn.
- Bostaden och dess servicelokaler har utsatta platser som utformas och placeras så att brott kan undvikas. Hit hör entréer, tvättstugor och cykelställ.
- Förstörda entréer, trasiga bänkar, klotter m.m. åtgärdas snarast möjligt.

Råd för belysning

- Huvudstråk gång- och cykeltrafik belyses i tätorter.
- Rätt belysning (intensitet och färgtemperatur).
- Energieffektiv belysning.
- Gångtunnlar utformas med belysning och öppenhet i den mån tunnel behövs.
- Skrymmande vegetation undviks i direkt anslutning till gångstråk.
- Parkeringsplatser planeras, utformas och förläggs så att brott och skadegörelse undviks, det vill säga inte helt avskärmade från gatan och övrig bebyggelse, utan med god insyn.

Trygghetsarbete stöds även av PBL 3:17 och 3:13 som säger att tomter och byggnaders yttre och ska hållas i vårdat skick.

Parker och grönområden

Nuläge och framtid

Grönska i staden är en överordnad struktur, liksom bebyggelse och trafik. Den byggs upp av stora och små gröna områden med olika funktioner och karaktärer. Grönstrukturen är en viktig del av det uthålliga samhället och har flera funktioner: social och rekreativ, kulturhistorisk, estetisk och biologisk.

Mjölbyns tätorter har en grönstruktur som utvecklas fortlöpande. Flertalet medborgare har nära till större grönområden om minst 3-5 ha. Aktuella planeringsunderlag ger kunskap om gröna värden och visar på orternas historia och identiteter. Avsikten är att bevara och utveckla natur och gröna stråk också för framtiden så att alla kan ha tillgång till tillgängliga, kvalitativa grönområden.

Mjölby stad omges av tre större grönområden med höga rekreationsvärden. Svartån utgör ett blå-grönt område med stor utvecklingspotential. Den korsar i centrum Gästisparken och Hembygdsgården som kan samla många människor. Östra stadsdelarna har några isolerade parker medan övriga stadsdelar har breda gröna stråk.

Skänninge stad ligger på slätten med grönområde och idrottsplats i sydost och större skogsparti i nordväst. Skolorna har stora ytor och mindre parker finns spridda över hela staden. Tivoliängen nyttjas vid större evenemang.

Mantorp anses ha ont om grönområden, men är inte underrepresenterat utan har som trädgårdsstad tvärtom gott om grönytor i form av ett flertal gröna korridorer, enstaka parker och skogspartier, däribland Klämmetorpskogen intill skolorna och skogen vid vattentornet.

Lekplatser ska inspirera till lek som är utvecklande för kropp och sinne. Säkerheten ska uppfylla gällande normer. Avsikten är att hålla bra lekplatser för något större upptagningsområden. Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning eftersträvas. Större lekplatserna görs tillgängliga.

Koloniområden finns i Mjölby och Skänninge. Inga nya koloniområden föreslås.

Skog i tätortsnära lägen tillhör grönstrukturen. Kommunalägd skog är i första hand till för rekreation och fritid, enligt skogsvårdsplanerna.

Riktlinjer

- *Tätorternas entréer, genomfarter och landmärken utformas på ett välkomnande sätt.*
- *Gröna huvudstråk bevaras och utvecklas.*
- *Vegetation med stor artvariation eftersträvas för träd, buskar, perenner och sommarblommor. Skötsel prioriteras där det gynnar flest invånare.*
- *Bostäder och skolor ges tillgång till ett större grönområde inom 300 m.*
- *Färre, men större lekplatser. Bra lekplatser för något större upptagningsområden; kompletterat av mindre lekplatser för grannskap.*
- *Inom Mjölby och Skänninge utvecklas Svartån respektive Skenaåns miljöer till stadspark med inslag av natur.*

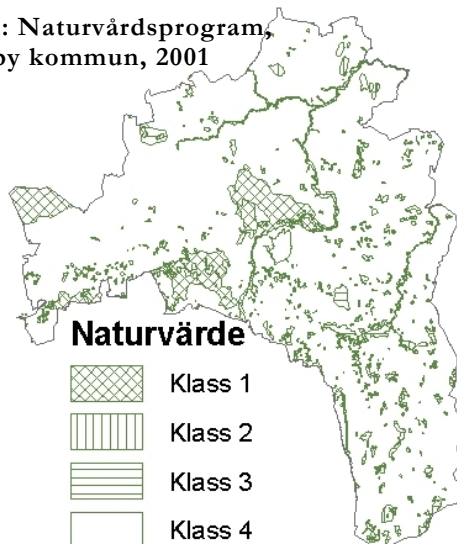
Se även *Vatten*, där riktlinjen är att ge plats för vatten och lyfta upp det i dagen så att det fördröjas, renas och nyttjas som recipient.

Natur

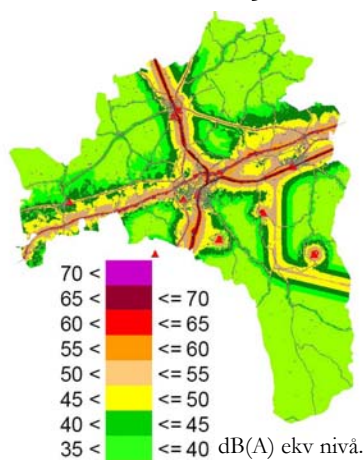
Naturvårdsprogrammet

Ett naturvårdsprogram som omfattar hela kommunen upprättades 2001, dels i syfte att vägleda kommunens naturvårdsarbete, dels för att utgöra planeringsunderlag vid olika prövningar och ställningstaganden som rör markanvändning. Programdelen (reviderad 2004) beskriver de åtgärder som behöver göras för att bevara och utveckla de höga naturvärden som finns i kommunen. Objektsdelen beskriver särskilda områden/platser i kommunen med kända höga naturvärden. Det kan vara allt från stora värdefulla geologiska bildningar som riksintresset Ljunaområdet till små sumpskogar på enstaka hektar. Programmet baseras på en rad inventeringar som förnyas successivt, däribland Trädinventering, Ängs- och hagmarksinventering m.m.

Karta: Naturvårdsprogram, Mjölby kommun, 2001

Tysta och mörka miljöer

Naturområden som inte påverkas av buller från väg, järnväg eller andra anläggningar är en kvalité att värna. De blivande naturreservaten i Haddebo och Ullebergskogen, i kommunens södra skogsbygd, är enligt bullerutredningen från 2004 exempel på sådana tysta områden.

Mörker och brist på ljusföroreningar sammanfaller ofta med tystnad och bevakas som allmänt intresse. Med tyst område avses att ekvivalent ljudnivå inte överstiger 40 dB (A).

- Tysta och mörka områden ska bevakas och vägas mot andra intressen vid bygglov och planläggning.

Riktlinjer

- Natur ska skötas och åtgärdas enligt kommunens naturvårdsprogram.
- Platser med höga naturvärden ska undantas från exploatering. Värdefull, tätortsnära natur bevaras och utvecklas i stråk som blir del av ortens grönsstruktur.
- Vattenmiljöer ska utvecklas inom och i anslutning till tätorterna.

Mål för naturvärden i Mjölby kommun

Antagna av Kommunfullmäktige 2001-06-12.

- Hushållningen med naturresurser ska vara långsiktigt hållbar.
- Den biologiska mångfalden ska bevaras, d.v.s. att en rik variation av naturtyper, arter och gener bibehålls samt att i kommunen förekommande arter ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser i livskraftiga bestånd.
- Värdefulla geologiska bildningar ska bevaras.
- Mjölby kommuns invånare ska ha tillgång till en god livsmiljö med rika naturupplevelser.
- Vid skötseln av Mjölby kommuns naturmark (skog, ängs- och hagmark och liknande) ska huvudvikten läggas vid naturvård, friluftsliv och rekreation.

Översyn av naturvårdsprogram pågår.

Karta: Ljudmiljöer i Mjölby kommun, 2004

Fritid och rekreation

Nuläge och framtid

Kultur, fritid och rekreation är faktorer som får en allt större prioritet hos människor vid val av boende och livsmiljö. Därmed blir också invånarnas möjligheter till kvalitativa fritidsaktiviteter viktiga för tillväxten i samhället.

Mjölby kommun har på många sätt unika möjligheter inom detta område. Närheten till naturen med ströv- och rekreationsområden, bad, fiskevatten, vandringsleder och motionsspår är påtaglig och mycket värdefull.

Hälsa

Hälsan blir en allt viktigare faktor för människor och det läggs mer tid på aktiviteter för att behålla en god hälsa. Aktiv fritid, möjligheter att nyttja idrotts- och friluftsanläggningar, gym, föreningslokaler liksom att kunna uppleva en bred flora av kulturaktiviteter bidrar till en friskare befolkning. Sambanden mellan livsstil och hälsa bör uppmärksammas och den fysiska strukturen erbjuda sunda levnadsmönster.

Mötesplatser/träffpunkter av varierande art och för alla åldrar är viktiga oavsett det gäller att utöva eller att uppleva och är därför nödvändiga att beakta i planeringen av framtiden. Spontanidrottsplatser, som erbjuder framför allt unga människor möjligheter att utanför föreningsstruktur utöva fysisk aktivitet är, vid planering av nya bostadsområden eller vid kompletteringar i befintliga, ett exempel.

Andra former av mötesplatser som arbetsplatser, bibliotek, hembygdsgårdar, naturområden, vandringsleder, fritidsgårdar, museer, caféer, parker, torg, handel, olika kulturarenor och idrottsarenor med flera är navet för en god livsmiljö, som lockar kommunens invånare att bo kvar och även lockar andra att flytta till kommunen.

Kommunens fritidsgårdar och träffpunkter är arenor där främst ”yngre” ungdomar ges möjlighet att pröva sociala färdigheter, träna demokrati och inflytande och skapa sig en egen identitet på vägen in i vuxenlivet. Denna verksamhet har mycket hög prioritet och är väl fungerande i kommunen. En särskild mötesplats för ”äldre” ungdomar i form av ett ”Ungdomens Hus” saknas dock.

Mjölby Kulturscen är en bra anläggning för me-

delstora arrangemang men en scen för mindre arrangemang saknas och här kan kanske en samordning ske med en mindre scen i ett framtida ”Ungdomens Hus”.

Kommunen har ett brett kultur- och fritidsliv, som rymmer en mångfald föreningar och folkbildningsverksamhet. Idrotten är väl representerad och det ideella musiklivet i kommunen är sedan många år en välkänd del av kommunens profil. Dock har många föreningar problem vid nyrekrytering av ledare och engagemang i styrelsearbete och andra föreningsfunktioner. Det är därför viktigt, att kommunen är aktiv i arbetet att stödja föreningarnas utveckling i framtiden.

Att värna om kulturarvet och vårda kommunens kulturskatter oavsett om det gäller kulturfastigheter eller kulturverksamheter är också viktigt att beakta i kommunens planering för framtiden. Mjölby kulturarvsplan vill på olika sätt levandegöra, tillgängliggöra, vårda och bevara vårt kulturarv med stöd av en rad aktörer.

Riktlinjer

- *Stödja föreningslivets utvecklingsmöjligheter*
- *Profilera kommunen som en plats med många evenemang*
- *Utveckla moderna och efterfrågade mötesplatser för ungdomar*
- *Utveckla stora idrottscentra, exempelvis Vifolkavallen i Mjölby*
- *Sätta stort fokus på folkhälsofrågor*
- *Omlokalisering av skjutbanor i Mjölby utreds*

Plankartan anger platser för ytkrävande sport- och näridrottsanläggning på längre sikt, såsom utveckling av Vifolkavallen, utveckling av Månsjöområdet i Skänninge och bad vid Klämmestorp i Mantorp. Ett mer närstående projekt vore en skatepark i Mjölby, där lämpligt läge saknas.

Skjutbanor

Skjutbanor öster om Mjölby föreslås att läggas ned för att bereda plats för ortens expansion. Någon tidplan är inte klar, men då nästa utbyggnadsområde kan bli Sjunnings fält och åt sydost bör planläggning påbörjas inom kort och exploatering kunna bli aktuell 2014-18.

Kommunen söker tillsammans med skytteföreningarna nya lägen för skytteverksamhet.

Livslångt lärande

Nuläge och framtid

Mjölby kommuns skolplan för förskola, grundskola, särskola, gymnasieskola och vuxenutbildning sammanfattar kommunens vision och mål med att *Mjölby skolor ger möjligheter*. Inom skolan idag står kunskapsmålen i fokus, att alla elever ska nå målen för utbildningen. Andelen elever behöriga till gymnasiet, de som fullföljer gymnasiet inom 4 år och invånare 20 år med behörighet till universitet och högskola ligger över riksgenomsnittet. Skillnaderna i studieresultaten är dock stora och färre ungdomar i kommunen inleder högskolestudier än i övriga riket. Kommunen brottas också idag mot en hög ungdomsarbetslöshet.

Kunskap kommer att fortsätta att öka i betydelse. Samhället i stort, organisationer och företag blir alltmer kunskapsintensivt. IT-utvecklingen ställer krav att elever utbildas för ”den digitala tidsåldern”. Biblioteken spelar en viktig roll och har en stor funktion att fylla i kunskapssamhället. De är en central resurs i kommunens strategiska arbete för att höja medborgarnas utbildningsnivå och e-kompetens.

Skolans lokalbehov kommer att ändras över tid då antalet barn i förskoleåldern ökar medan antalet elever i gymnasieskolan minskar kraftigt.

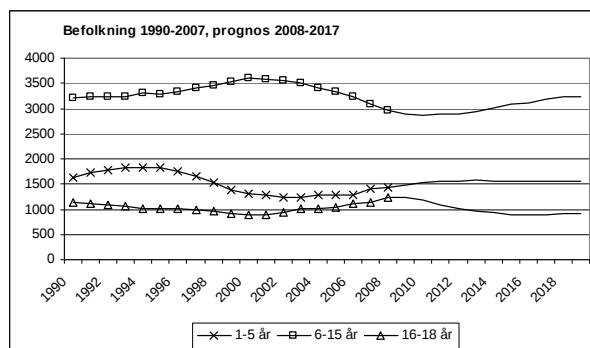
Gymnasiereformen ökar behoven av ett regionalt samarbete inte minst då trenden är att allt fler av kommunens ungdomar väljer utbildningar förlagda utanför den egna kommunen. Norrgårdens utbildningscentrum bör ges fortsatta möjligheter att expandera och integreras med näringslivet och i synnerhet småföretagande. Det är viktigt att dra nytta av de fördelar som närliggande universitet ger.

De enklare jobben försvinner och kunskapskraven inom arbetslivet blir allt större. Goda pendlingsmöjligheter och en väl utbyggd kollektivtrafik är viktiga komponenter i konkurrensen om en växande befolkning och en hög sysselsättning.

Riktlinjer

- *Mjölby kommuns barnomsorg och skolor har verksamhet som skapar social gemenskap, trygghet, vilja och lust att lära.*
- *Alla skolor har tillgång till naturområde inom 300 m. Ambitionen är att undvika större trafikbarriärer mellan skola och naturområden.*
- *Behovet av insatser för social integration ses över återkommande.*
- *Biblioteken utgör mötesplats och lärmiljö för alla.*
- *God infrastruktur och pendling förstorar arbetsmarknaden och ökar möjligheter till studier m.m.*
- *Närmiljön till Norrgårdens utbildningscentra omvandlas från industriområdeskaraktär till stadsmiljö.*
- *Kontorshotell utformas som kunscapscentra, med möjlighet till samverkan och möten mellan företag.*

Markberedskap för utbildningsändamål bedöms vara god. Ny förskola efterfrågas i Mjölby, med fördel i anslutning till dess östra stadsdelar, varför ny förskola utreds vid Sjunnings fält.

Omsorg

Nuläge och framtid

Funktionshinder

Det råder stor brist på bostäder för personer med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning har ofta begränsade möjligheter att få anställning och därmed svag ekonomi. Samhället måste utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet. Det åstadkoms bl a genom att undanröja hinder för tillgänglighet, åtgärder för att öka sysselsättningen för personer med funktionsnedsättning, ett flexibelt utbud av stöd- och serviceinsatser, ökad valfrihet.

Äldre

Antalet äldre människor ökar successivt de kommande åren och med dem vårdbehoven. Detta sammanfaller med stora pensionsavgångar, vilket kan medföra svårigheter att rekrytera ny personal. Framtidens äldreomsorg påverkas påtagligt av de äldres utbildningsnivå, hälsa, förväntningar och möjligheter att ta till sig information. Individernas förutsättningar och personliga val kommer både att påverka äldreomsorgens utformning och dess kostnader. Insatser för att stärka individens möjligheter till eget ansvarstagande under åldrandet har en nyckelroll i sammanhanget. Gruppen äldre är en betydelsefull resurs som i högre grad skulle kunna tas tillvara när det gäller samhällsinsatser av olika slag såväl inom centralorten som i tätorter och på landsbygd.

Mjölby kommun har idag en väl fungerande äldreomsorg med särskilda boenden både i centralorten och i de mindre tätorterna. Hemtjänstens insatser är tillgängliga dygnet runt. Insatser som öppen dagverksamhet, korttidsboende och anhörigstöd finns för att äldre kommuninneboende ska känna trygghet och meningsfullhet i sin vardag. Flertalet som beviljas plats i särskilt boende har omfattande fysiska funktionshinder eller demenssjukdom och därmed stora omvårdnadsbehov. Efterfrågan på särskilt boende är större än tillgången, varför kommunen ofta tvingas prioritera personer som finns hos andra vårdgivare eller på någon av våra korttidsplatser. För närvarande finns en kö av personer som beviljats plats i särskilt boende i kommunen och väntar på verkställelse.

Samtidigt finns ofta även en kö till korttidsplatser samt att vi tvingas ersätta landstinget för utskrivningsklara patienter. Kommunen riskerar på grund av de ej verkställda boendebesluten att få betala så kallade särskilda avgifter.

Även Bostadsbolaget och andra hyresvärdar märker en stor efterfrågan på bostäder som är lämpliga för äldre. Bostadsbolagets sk 55+-lägenheter på Tunet är mycket efterfrågade och de nyproducerade lägenheterna Hövitsmannen tog snabbt slut. Av omsorgs- och socialnämndens Verksamhetsplan äldreomsorg 2009 framgår att äldres inflytande, delaktighet och självbestämmande ska öka. Detta ställer krav på att kommunen tänker nytt och erbjuder andra boendeformer för äldre; förutom de som riktas till multisjuka och personer med omfattande somatiska omvårdnadsbehov och demenssjukdomar. Om kommunen kan erbjuda ett varierat utbud av äldreboenden och olika stödformer, ökar möjligheten att den äldre människan kan uppleva valfrihet, självbestämmande och inflytande i sin vardag. Det finns många äldre som trots insatser från hemtjänst och andra känner oro för att klara sin situation i det egna boendet. Detta kan bero på att man på grund av åldrandet och därmed tilltagande kraftlöshet, har förlorat delar av sin förmåga att själv ta initiativ och styra över innehållet i det dagliga livet. Anhöriga finns ofta på avstånd och den tidigare vänskretsen har av naturliga skäl minskat. Allt detta kan medföra en upplevelse av otrygghet, som i sin tur genererar att man söker vård och omsorg.

Riktlinjer

- *Det ska i kommunen finnas bostäder och boendemiljöer som är anpassade till människor med olika behov. Trygghetsboenden och seniorboenden kan stärka den enskildes sociala nätverk och minska behovet av vård och sociala insatser.*
- *God tillgänglighet till service, vård, kultur och fritidsaktiviteter förutsätter tillgång till goda kommunikationer.*

Trygghetsboenden

Ombyggnad av lägenheter föreslås vid:

- Lilla Vallgatan, Skänninge
- Prästgårdsliden, Mjölby

4.3 NÄRINGSLEV

Verksamheter

Nuläge och framtid

Stora industrier, terminaler, vägar och järnvägar har stor praktisk och ekonomisk betydelse för samhällsutvecklingen. Sådana anläggningar ges i möjligaste mån utrymme efter behov. Logistikföretag och tillverkningsindustri med särskilda transportbehov har ofta stora arealbehov och bör lokaliseras i anslutning till större trafikaneläggningar. Kommunens större industri- och verksamhetsområden ligger idag åtskilt placerad för att undvika konflikter med annan markanvändning.

Det ska vara enkelt att komma i kontakt med kommunen och prövningar ska i den mån det är möjligt ske samordnat mellan förvaltningarna.

Kommunen har plan- och markberedskap för en mångfald olika verksamheter, både nya och för befintliga företag som expanderar eller behöver flytta.

Riktlinjer

- Planberedskap finns för olika typer av verksamheter.
- Vid planläggning och försäljning av mark i verksamhetsområden, bör verksamheter med likartad miljöpåverkan samlokaliseras.
- Större anläggningar som kan tänkas medföra betydande miljöpåverkan lokaliseras åtskilt, gärna samlat för att dra nytta av gemensam infrastruktur.
- Mindre störande verksamheter utgör med fördel buffertzoner mellan större anläggningar och ortens centrum och andra större bostadsområden.
- Verksamheter som inte är störande ska placeras så att funktionsblandning uppnås.
- Kommunens handläggning är samordnad, smidig och empatisk utifrån de funktioner och besked näringslivet behöver för att utvecklas vidare.

Med störningar avses risker för miljö- och omgivningspåverkan med beaktande av bland annat: ljud, lukt, gaser, risk vid materialhantering, trafikgenerering, utseende och annat som kan påverka omkringliggande områden.

Se även *Markanvändning* i kapitel 3.

Handel

Nuläge och framtid

Mjölbys handelsindex är ca 120, vilket är högst handel per person i länet och bland de högsta i riket. Målet är att vidhålla en bra handel.

Alla vill ha god och lättillgänglig service, men utbudet varierar i olika delar av kommunen och för olika medborgargrupper. Mycket av orternas attraktivitet hänger samman med dess roll som handels och servicecentrum och allt vad det för med i form av aktiviteter, rörelse, möten och möjligheter. Dagligvaruhandeln ligger tillgänglig för de flesta. Mjölbys detaljhandel håller relativt låg prisnivå och har ett brett utbud som även lockar människor från grannkommuner. Mantorp har genom Mobilia köpcentrum ett större utbud än vad som annars vore fallet, men skapar begränsat serviceutbud i ortens centrum. Genom Ö&B:s lokalisering har Skänninge fått en liknande situation, med många nya besökare utifrån.

Handelsutredning utförd 2010

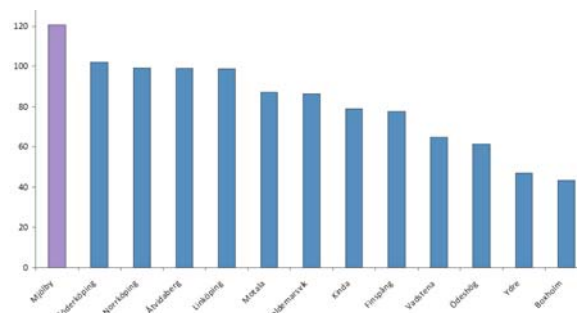
Handelsns utredningsinstitut har analyserat konsumentvanor och handeln i Mjölby utifrån kundunderlag och köpkraft; struktur, storlek och historisk utveckling.

Analys och motiv

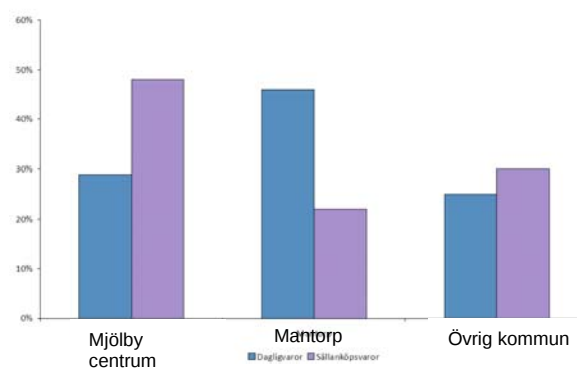
Motiv till föreslagna riktlinjer är främst att gynna handelskluster centralt, men även att uppmuntra till service i lägen som alla kan nå, såväl fotgängare, cyklister, bilister som kollektivtrafikresenärer. Det är inte önskvärt att sprida ut handel isolerat från andra handlare och prioritera lägen som huvudsakligen kan nås av ett trafikslag – bilen. Ny livsmedelshandel är positivt i lägen nära befintliga och planerade bostadsområden.

Riktlinjer

- I Mjölby stad ska handel med livsmedel och sällanköpsvaror i första hand placeras i centrum. Utvecklingen av Galleria Kvarnen i Mjölby prioriteras. Torghandel bör kunna utvecklas i Mjölby.
- Skrymmande handel med sällanköpsvaror och dagligvaruhandel som inte ryms tätorternas centra bör placeras inom tätorterna i anslutning till etablerade handelsplatser som har goda kommunikationer och närhet till bostadsbebyggelse. Exempel på komplement till Mjölby centrum är Kungsvägens västra infart vid Kungshöga.
- Vid trafikplatser utmed E4 och rv 32, såsom Viringe och Hulje i Mjölby och Östanå i Skänninge, kan skrymmande handel tillåtas såsom vitvaror, bygghandel, bilhallar, restauranger. Livsmedelshandel bör undvikas, med undantag för Mobiliaområdet i Mantorp som är en etablerad stormarknadsplats.

Försäljningsindex i dagligvaruhandel 2008, Källa: HUI.

Marknadsandelar i daglig- och sällanköpsvaruhandel 2008. Källa: HUI.

Areella näringar

Allmänt om nuläge och framtid

Skogsbygden och odlingslandskapet utgör en viktig del av Mjölby kommuns identitet. Mer än två femtedelar av kommunens yta består av åkermark och nästan lika mycket av skog. För enklart kan man säga att norr om gamla E4:an finns Östgötaslätten som till största delen är uppodlad och i södra delen av kommunen finns skogsbygden som gränsar till det småländska höglandet och i huvudsak är kuperad och skogsbevuxen.

Jordbruk

En av Östergötlands styrkor är de goda produktionsförutsättningarna för jord- och skogsbruk. Östgötaslätten är en av Sveriges bästa jordbruksbygder. Gårdar och större odlingscentra ligger företrädesvis på slätten. Här produceras råvaror och livsmedel av hög kvalitet och i stor mängd. Potatis har gjorts till en profilfråga för kommunen, men jordbruket är en komplex näring som producerar mycket mer än enbart livsmedel. Jordbruket har stor påverkan på natur- och kulturlandskapen och den biologiska mångfalden genom att den berör stora arealer och att den påverkar vattenföring och vattenkvalitet. Här finns stora utmaningar ur ett miljöperspektiv.

Skogsbruk

Kommunen rymmer även stora arealer skog. I likhet med jordbruk har skogsbruk stor påverkan på landskapet och den biologiska mångfalden genom omfattning och att den påverkar vattenföring och vattenkvalitet. Skogen är en tillgång som med uthållig skötsel ger god avkastning samtidigt som biologisk mångfald bibehålls.

Kommunens skog är enligt skogsvårdsplanen i första hand ämnad för rekreation och fritid.

Mjölby kommun har större andel sysselsatta inom jord- och skogsbruk än övriga länet och riket. Trenden går mot ett minskat antal sysselsatta inom näringen. Värt att notera är att fler än var fjärde anställd inom jordbruken är över 55 år.

Riktlinjer

- *Jordbruk bör bedrivas på ett långsiktigt hållbart sätt med hänsyn till biologisk mångfald, kulturhistoriska värden och bevarade rekreativsmöjligheter.*
- *Brukningsvård jordbruksmark ska vid planläggning ses som en viktig samhällsresurs.*
- *Skog bör inte planteras på jordbruksmark.*

Vid värdering av odlingytor har värdering klass 3-7 tillämpats, men inför planläggning bör brukaren som känner sina marker bäst höras.

Riktlinjer

- *Skogsbruk bör bedrivas på ett långsiktigt hållbart sätt med hänsyn till virkesproduktion, biologisk mångfald, kulturhistoriska värden och bevarade rekreativsmöjligheter.*
- *Hänsyn ska tas till värdefulla natur- och kulturmiljöer vid förändrad markanvändning. Områden med hotade arter eller livsmiljöer ska i möjligaste mån bevaras, men även vägas mot andra allmänna intressen. Landskapet bör ges en struktur som gör det möjligt för olika arter att sprida sig naturligt.*
- *Kommunen ser positivt på att ädellövskog ersätter granskog.*

Värdefulla ämnen och material

I kommunen finns två bergtäkter, en kombinerad berg- och grustäkt samt två grustäkter. Dessutom finns ett antal mindre husbehovstäkter där grus tas för markägarens egna behov. Bergkross är idag det klart dominerande ballastmaterialet vid olika byggnationer.

Enligt 3 kapitlet 7§ miljöbalken kan områden som innehåller fyndigheter av ämnen eller material som är särskilt värdefulla ur ett samhällsperspektiv pekas ut som riksintresse. Material av särskilt intresse i Mjölby kommun är berg- och grus.

Kretslopp är ett nyckelbegrepp för hållbar utveckling. Ändliga resurser som mineraler, olja och naturgas kan inte nyproduceras, vilket gör att endast nyttjande av förnyelsebara resurser är hållbart.

Mellan Tåkern och Roxen ligger ett stråk med uranhaltigt alunskiffer.

Djurhållning

Lantbrukets djurhållning är mest frekvent på slätten och i mellanbygden. Dessa anläggningar har stor betydelse för livsmedelsproduktionen och behöver utrymme.

Konflikter mellan boende på landsbygden och djurhållning är idag relativt ovanliga men komplicerade då djurhållning ofta sker i stora anläggningar. Frågan kan bli vanligare eftersom utflyttningen till landsbygden ökat på senare tid. De mest typiska olägenheterna från djurhållning är lukt, dammbildning, buller, flugor och allergener. Omgivningspåverkan från hästhållning kan anses vara särskilt komplicerat då hästallergener kan orsaka svåra symptom hos personer som är överkänsliga, hästbruk är dessutom ofta småskaliga och vida spridda. Frågan aktualiseras av den snabba ökningen av antalet hästar och av att hästar nu i allt större utsträckning finns i tätortsnära miljöer. Omgivningspåverkan från djurhållning bedöms utifrån en rad olika faktorer vilka behandlas på nästa sida.

Vid exploatering på landsbygden är det viktigt med helhetliga bedömningar och ett långsiktigt perspektiv för att kunna förutse och undvika framtida konflikter som ofta kan få en begränsande och i längden undanträngande effekt på djurhållning.

Riktlinjer

Grustäkter

- *Uttag av naturgrus fortsätter minska. Flera av kommunens sand- och grusförekomster är utpekade som riksintresse ur naturvårdssynpunkt. Förekomsterna är dessutom viktiga grundvattenmagasin och viktiga att skydda som dricksvattenresurser.*

Bergtäkter

- *Bergkross används allt mer som alternativ till naturgrus.*

Uran

- *Mjölby kommun är mot uranbrytning inom kommunen.*

Riktlinje

- *Vid exploatering på landsbygden ska hänsyn tas till att djurhållning är en verksamhet som kräver utrymme*

Se även särskilda riktlinjer för hästhållning och bostadsbebyggelse nästa sida.

Hästhållning och bostadsbebyggelse

Nuläge och framtid

Hästen är en nygamal företeelse i vårt samhälle. Längre var den ett uttryck för makt och ett viktigt redskap för människans försörjning. 1900-talets jordbruksmekanisering minskade antalet hästar för att sedan öka som fritidsaktivitet i en ny, relativt stor näring. Sverige har idag fler hästar än kor.

Hästsektorn har ett värde som sport och är näst efter fotboll den sport som arrangerar flest aktiviteter för barn och ungdomar i ålder 7-20 år och den domineras av flickor. Hästar är även en stor inkomstkälla för jordbruket, de bidrar till att hålla landskapet öppet och till att upprätthålla hävden och de betesgynnade växterna. Hästen används i viss omfattning för utkörning av virke, främst i det tätortsnära skogsbruket. Hästen är i många fall ett bra alternativ till andra småskaliga skogsbrukstekniker, främst i känsliga områden där hänsyn måste tas för att bland annat skydda markvegetationen.

Mjölby kommun har i rapporten Hästen i Östergötlands län¹ 2009 noterat att Östergötland har ca 35 hästar per 1000 invånare och ca 100 företag med häst som huvudnäring. Mjölby kommun har ca 50 företag med häst som huvudnäring. Här finns också den regionala travbanan, en regional hästklubb med 6 000 - 7 000 besök per år, en av landets största hästsportaffärer och ett flertal ledande ryttare och tränare. Hästverksamheter inom kommunen är omfattande och väntas öka, både vad gäller små enskilda, medelstora och större anläggningar med stora djurbesättningar.

Länge har skyddsavståndet 200-500 meter mellan bostäder och hästar hävdats², främst baserat på allergiutredningen 1988. Miljömedicinska studier talar nu för att hästallergener i mycket begränsad utsträckning sprider sig mer än något hundratal meter³, men dess spridning bör bedömas utifrån omfattning och lokala förutsättningar, såsom topografi, vindriktning, bebyggelse m.m. Boverket bearbetar nya riktlinjer och i väntan på dessa föreslås Skåne läns riktlinjer tillämpas, då de nyttjats tidigare vid bostadsplanering inom Mjölby kommun.

Riktlinjer

- Kommunen är positiv till hästverksamhet och ska underlätta utveckling av verksamheter knutna till hästnäring.
- För hästanläggningar i friliggande lägen används de bedömningsgrunder som är tillämpliga.
- Rekommenderat skyddsavstånd mellan samlad bostadsbebyggelse och hästhållning föreslås enligt följande, med variation efter lokala förutsättningar.

1-10 hästar – minst 100 m mellan bostadsbebyggelse och stall/gödsel samt 50 m till hage.

10-30 hästar – minst 100-200 m mellan skola, bostadsbebyggelse etc. och stall/gödsel samt 50-100 m till hage.

30-100 hästar – minst 200-500 m mellan skola, bostadsbebyggelse etc. och stall/gödsel samt 100-200 m till hage samt särskild hänsyn till hästanläggningens utvecklingsmöjligheter.

100 hästar eller fler – minst 200-500 m mellan skola, bostadsbebyggelse etc. och stall/gödsel samt 200 m till hage samt särskild hänsyn till hästanläggningens utvecklingsmöjligheter.

Syftet med skyddsavstånd är att hindra olägenheter för boende och säkerställa stabila drifts- och utvecklingsförutsättningar för verksamheten. Schablonavstånden är hämtade från Länsstyrelsen Skånes rapport 2004.

Källor: 1) Hästen i Östergötland, Mjölby kommun 2009-11-05. 2) Bättre plats för arbete, Boverket 1995. 3) Hästar och bebyggelse: underlag för den fysiska planeringen / Länsstyrelsen i Skåne län (Skåne i utveckling 2004:17).

Vindbruk

Nuläge och framtid

Fördjupad ÖP

2003 gjordes en fördjupning av översiktsplanen på temat vindkraft som vägledning för bygglov och miljöprövning. Intresset har varit stort och planens anvisade områden är till stor del utbyggda. Det stora intresset för att bygga vindkraftverk i kommunen, den tekniska utvecklingen mot större verk och ny vindkartering har aktualiserat översyn av gällande plan.

Ny vindkraftplan

Del 3 – *Vindkraftsplan* – utgör en fristående del av kommunens översiktsplan och redovisas här i sammandrag. Syftet är att ange förutsättningar för vindkraftsutbyggnad samt att ange kommunens riktlinjer vid etablering av vindkraft.

Planen redovisar lokaliseringsförutsättningar, skyddade områden, gällande lagstiftning och andra planeringsförutsättningar, såsom nationella och regionala intressen samt olika typer av omgivningspåverkan.

Plankartan med områdeskategorier är upprättad med hänsyn tagen till olika riksintressen samt landskapets tålighet för vindkraftsetableringar. Hänsyn ska tas till medborgarnas säkerhet och hälsa och till natur- och kulturvärden i kommunen. Där motstående intressen finns är det upp till respektive beslutande myndighet att vikta intressena mot varandra. En huvudprincip är att etableringar bör placeras i ordnade grupper där den bästa vindenergin finns, men samtidigt på ett sätt så att väsentliga intressen inte skadas.

Planen har en översiktlig konsekvensanalys, där den föreslagna planen sammanfattningsvis bedöms vara förenlig med de nationella, regionala och lokala miljömålen, samt att uppförande av vindkraftverk enligt plankarta och riktlinjer inte påtagligt skadar allmänna eller enskilda intressen.

Riktlinjer

- Mjölby kommun är positiv till vindkraftetableringar och övergång till miljövänlig energiproduktion.
- Vindkraftens utbyggnad prövas utifrån ÖP del 3 vindkraftsplanen med plankarta och preciserade riktlinjer.

Utdrag ur vindkraftsplanens riktlinjer för verk över 125 kW

- Respektavståndet till bostäder (permanent eller fritid) ska vara minst 500 meter.
- Nya etableringar av vindkraft bedöms inte möjliga inom **1500** meter från planlagda områden samt från översiktsplanens föreslagna utvecklingsområden, när det gäller Mjölby stad, Skänninge stad, Mantorps samhälle och Väderstad samhälle. För kyrkor, övriga planlagda områden med tillhörande utvecklingsområden och samlad bebyggelse är motsvarande avstånd minst 1000 meter.
- Avståndet mellan enstaka eller grupper av vindkraftverk ska minst vara navhöjden x 30 meter.
- Samråd med grannkommun ska ske vid etableringar närmare kommungräns än 5 km.

4.4 TEKNISK FÖRSÖRJNING

Kommunikationer

Nuläge och framtid

Mjölby kommun kännetecknas av sitt goda kommunikationsläge. Södra stambanan har varit en bidragande förutsättning för centralorten Mjölbys utveckling. Utbyggnaden av E4 till motorväg har skapat förutsättningar för en fortsatt utveckling av ett transportberoende näringsliv. Läget mitt emellan Stockholm och Göteborg har utvecklat flera stora besöksnärings. Efter uppgradering av riksväg 32/50 kommer ca 30 000 fordon per dygn att passera Mjölby.

Byggnation av dubbelspår möjliggör utbyggnad av pendeltågstrafik till Skänninge och Motala. Trafikanläggningar av riksintresse är järnvägarna, E4 och riksväg 32.

Kommunen är huvudman för gatunätet inom orterna, vars standard varierar, men i huvudsak håller god kvalitet. På landsbygden är Vägverket huvudman. Uppgraderingen av rv 32 har medfört ett glesare vägnät för långsamgående fordon.

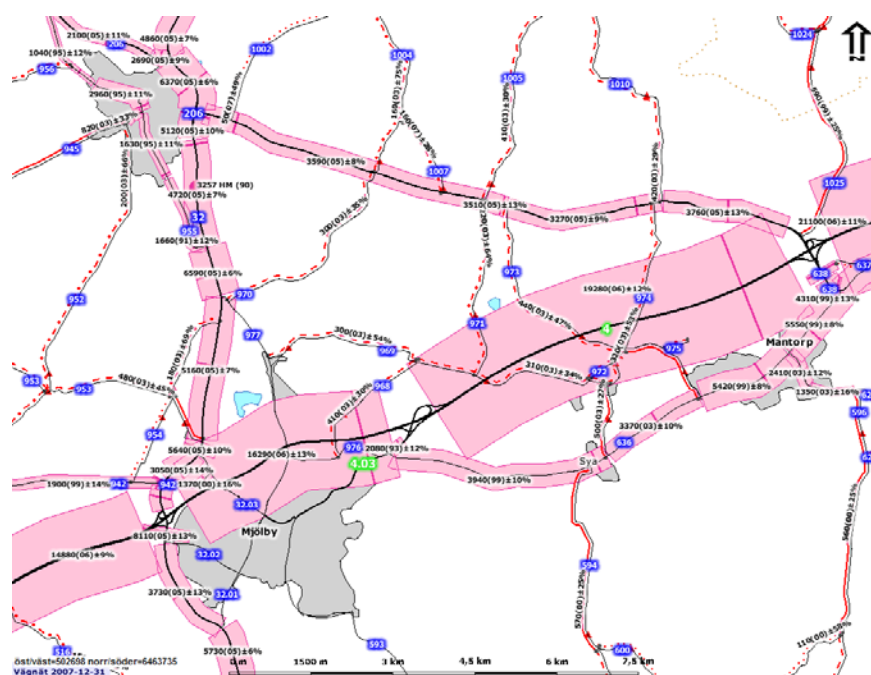
Bostads- och arbetsmarknaden är regional, vilket påverkar utbyggnaden av vägar och bebyggelse. Resande har blivit allt viktigare.

I det nationella och regionala perspektivet förväntas transporternas andel på järnväg öka och andelen bilism minska. Kommunen bedömer att persontransporter med bil även framledes kommer öka med 2-3 % per år.

Mjölby har som knutpunkt i järnvägsnätet goda järnvägsförbindelser med orter med samverkande marknader för boende, näringsliv och utbildning såsom Linköping, Norrköping, Boxholm, Tranås och inom kort även Skänninge, Motala, Örebro och Jönköping. Pendlingen till och från kommunen är stor och förväntas öka ytterligare i takt med utvecklad tågtrafik och utökade marknader för bl a arbete och boende. Kopplingar till regionala nät är viktiga.

Kommunens större orter ligger inom cykelavstånd till Mjölby. Gång- och cykelvägnäten är delvis utbyggda och planen anvisar en fortsatt utbyggnad, bl.a. mot Sjögestad och Linköping.

Gång- och cykelvägar är viktiga även inom orterna, där utbyggnaden av bekväma och säkra cykelvägar ska fortsätta med prioritet kring målplatser som skola, centrum och pendeltågsstation.

Utdrag Vägverkets trafikdata, 2009-10-01

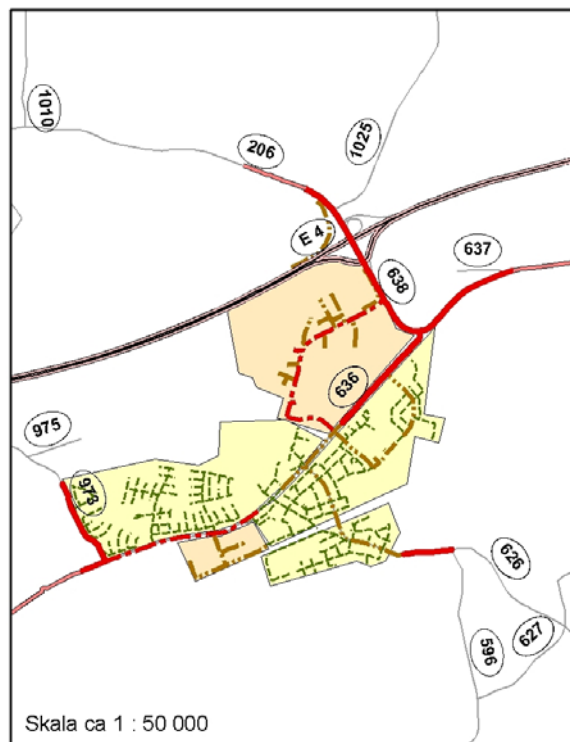
Nya hastigheter 30 - 40 - 60

Nya hastighetsgränser är beslutade i syfte att skapa en säkrare och tryggare trafikmiljö som tar hänsyn till alla trafikanter och som har en utformning som underlättar och stödjer trafikanterna.

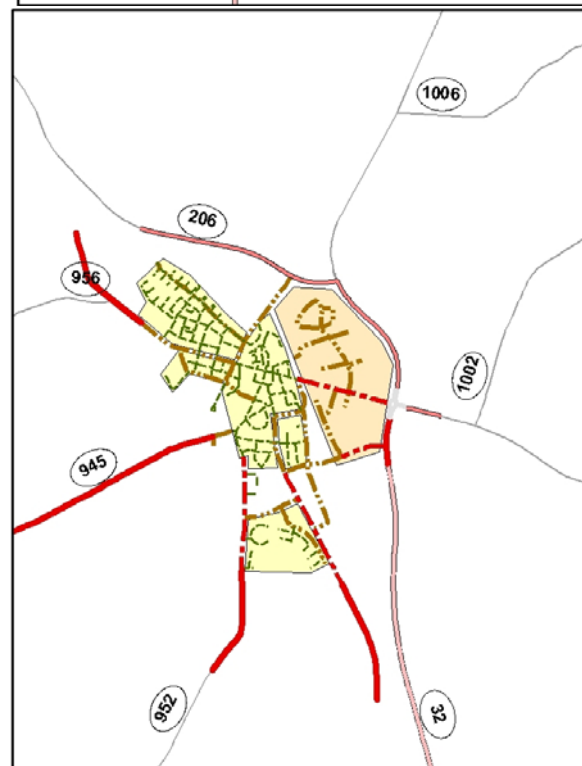
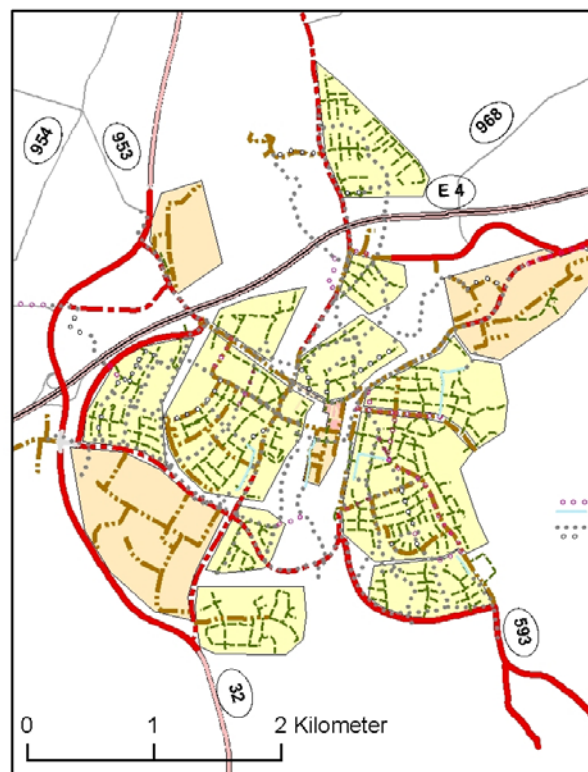
Kommunens plan omfattar Mjölby, Mantorp och Skänninge. Övriga orter avhandlas av Trafikverket som är huvudman för dess genomfarter. Ändringarna införs etappvis under ett antal år.

Utgångspunkt är metoden *Rätt fart i staden* med analys av trafiksäkerhet, tillgänglighet för biltrafik, räddningstjänst och kollektivtrafik, stadens karaktär, trygghet och miljö. Gatorna har fått en hastighet beroende på hur de ser ut, hur omgivningen ser ut och vilken typ av trafik som går där. Principerna för detta är:

- o *Gångfartsområde/gågata.* Områden/gator där det är tätt mellan målpunkterna och med en tät strid av korsande fotgängare eller cyklister. Gång- och cykeltrafikanter prioriteras framför biltrafiken som har en begränsad framkomlighet.
- o *30 km/tim.* I bostadsområden och på gator där gång- och cykeltrafik sker i blandtrafik.
- o *40 km/tim.* I industriområden, på bussgator, på vissa matargator och på de större gatorna/huvudlederna där det är blandtrafik. Gång- och cykeltrafikanterna har oftast en separerad bana men korsar både på ordnade passager och spontant.
- o *60 km/tim.* På de stora infartsledningarna där gång- och cykeltrafikanter är separerade och där passagera enbart sker på ordnade passager.

Trafiknät, inkl gång- och cykelvägnät

Teckenförklaring

- · — · — 60 km/h (huvudleder)
- · — · — 40 km/h (matargator & industriomr.)
- · — · — 30 km/h (lokalgator)

Åtgärder väg – föreslagna förändringar

Beskrivning av projekt framgår av ortskartor i kapitel 3 och bilaga 2.

Ny infartsgata och tre förbifarter

- Ny infart till Lundby industriområde, Mjölby.
- Väderstad förbifart länsväg
- Skänninge väster
- Mantorp öster

Gång- och cykelbanor

- Mjölby – Hogstad – Väderstad
- Mantorp – Sjögestad (Linköping)
- Sya – Spångsholm
- Mjölby: Truckgatan – Hallevadet
- På längre sikt även Skänninge – Mantorp samt Mjölby – Boxholm (Tranås).

Trafiksäkerhet

- Nya hastigheter 30 – 40 – 60 införs inom tätorterna.
- Gång- och cykelsäkerhetsarbete i enlighet med cykelutredning 2002 och nätanalys 1999.
- Åtgärder på lv 206 mellan Skänninge och Vadstena enligt länstransportplan 2010.

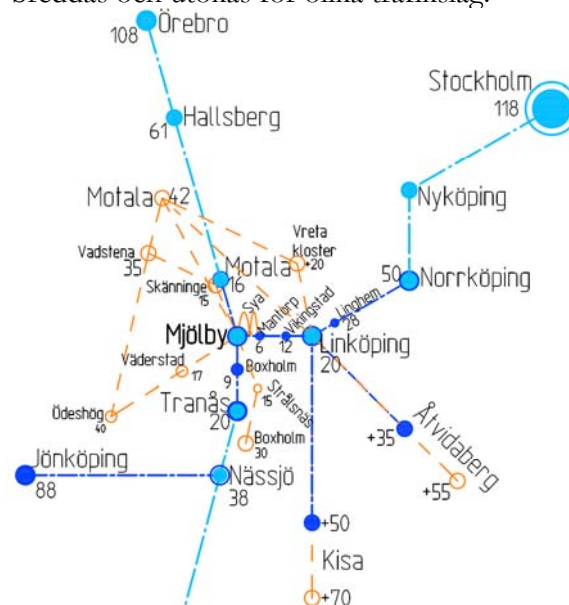
Åtgärder järnväg – föreslagna förändringar

- Pendeltågstation Skänninge.
- Kommunen föreslår nedläggning av industrispåret till Lundby/Sörby industriområde i Mjölby.
- Kommunen ska tillgodose riksintressena södra stambanan och sträckan Mjölby-Hallsberg.
- Mjölby kommun ska verka för anläggandet av **högstighetsbana** genom regionen.

Riktlinjer

- Mjölby kommun eftersträvar bekväma, säkra, snabba och miljövänliga kommunikationer. Hela vägen - dörr till dörr - ska beaktas.
- Kommunen ska verka för anläggandet av höghastighetsbana genom regionen (Europabanan / Göta-landsbanan).
- Kommunen ska verka för en fortsatt utbyggnad av cykelvägnätet inom och mellan tätorterna.
- Kommunen stödjer utvecklingen av kollektivtrafik, i första hand pendeltågtrafiken och Mjölby som knutpunkt för järnvägsnätet. Kommunen stödjer transportsamverkan mellan olika huvudmän i syfte att öka eller bibehålla tillgängligheten och service-nivån på landsbygden. Kommunen strävar att kollektivtrafiken görs tillgängligare och att färdtjänst är ett väl fungerande alternativ för de som inte alls kan nyttja kollektivtrafiken.
- Lokalgator utformas med hänsyn till jämnt flöde, låg hastighet och god trafiksäkerhet vid korsningspunkter. God tillgänglighet för alla trafikslag. Utfarter ska utföras med goda siktlinjer.
- Parkering ordnas samlat, gärna i anslutning till andra funktioner så att det kan nyttjas effektivt under dygnets alla timmar. Normalt tillämpas kvoten 1 bil per hushåll.
- Gator och allmänna platser ska fortsätta göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättningar så att transporter och rörelser kan ske på egen hand.
- Vägsmiljön i centrala lägen bör prioritera fotgängare och dämpa biltrafikens negativa inverkan.

Se även inledande riktlinje om regionförstoring och utvecklade kommunikationsstråk mot Linköping – Norrköping – Stockholm, mot Tranås/Jönköping och mot Motala – Örebro bör breddas och utökas för olika trafikslag.

Europabanan / Götalandsbanan

Banverket utreder på regeringens uppdrag förutsättningarna för höghastighetsbanor i Sverige. De nya höghastighetståg på nya banor som kan tänkas påverka Mjölby är ett projekt med många delmoment. Hit hör Ostlänken, som avser sträckan mellan Järna till Linköping och vars fortsättning söderut nu utreds med nya spår genom Mjölby kommun.

Det stora samlade namnet är *Europabanan* som avser sträckan mellan Stockholm och Helsingborg med fortsättning i tunnel under Öresund. Ett parallellt projekt är *Götalandsbanan*, där sträckan Stockholm – Jönköping förlängs med spår från Jönköping till Göteborg.

Tidigare utpekade korridorer från år 2006 är inte längre aktuella. Processen har börjat om med ny förutsättningslös förstudie år 2008.

Kortaste restid till Stockholm

Restider	År 2001	Med Götalands- / Europabanan
Nyköping	0:59	0:36
Norrköping	1:13	0:51
Linköping	1:38	1:03
Jönköping	3:02	1:21
Göteborg	2:59	2:00
Värnamo	4:10	1:54
Malmö	4:11	2:41

Källa: Svenska höghastighetsbanor Banverket 2008-05-30.

Korridor, beslutad av Banverket 2010-03-17

Spårkorridor visas först i nästa utredningsskede, en så kallad *Järnvägsutredning*. Därefter följer regeringens Tillåtlighetsprövning som föregår Järnvägsplan. Tidplan för planeringsprocessen är inte bestämd; inte heller finansiering eller själva anläggandet.

Banverkets marknadsmässiga och samhällsekonomiska analyser pekar på att de utredda stråken Götalandsbanan och Europabanan har mycket stor strategisk betydelse för transportsystemet i hela Sverige. Det finns tillräckliga argument för att konstatera att höghastighetsbanor är ett viktigt medel för uppnå ett hållbart transportsystem.

I nuläget är utredningsområdet svårt att bevaka vid enskilda bygglov. Kommunen har uppmanat trafikverket att precisera korridor så skyndsamt som möjligt.

IT-infrastruktur

Nuläge och framtid

Informationsteknologi är en del av samhällets infrastruktur. Bredbandsanvändningen har en påverkan på alla branscher och inverkar positivt på hela samhällsekonomin och samhällets totala välfärd. Områden utan god IT-infrastruktur riskerar att stagnera. Användningen ökar successivt med längre uppkoppling per dygn och nya, ibland strömmande tjänster, vilket kräver kapacitet. En framtidsfråga blir att klara morgondagens behov.

Mjölby kommun har hittills prioriterat täckningsgrad och att skapa möjlighet till anslutning till bredband för hushåll och företagare. Täckningsgraden beräknas idagsläget vara ca 98–99 %.

Teknikvalet har varit underordnat anslutningsbehovet. Utbyggnad har skett på kommersiella grunder inom större tätorter, men öppna nät med konkurrens har inte etablerats i önskvärd omfattning. Landsbygden och mindre tätorter har byggts som öppna stadsnät med hjälp av statligt stöd.

ADSL-teknik bedöms inte räcka för framtidens bredbandsbehov; det måste till en utbyggnad av snabbare förbindelser. Ett sätt att medverka till att det finns kraftfulla bredbandsförbindelser, den nya generationens accessnät – NGA, på så många ställen inom kommunen som möjligt, är att stimulera så kallad byanätsutbyggnad både på landsbygden och i villaområden i tätorterna.

Bredbandstillgång för olika tekniker i Mjölby 2009

Teknik	Andel befolkning	Andel företag
HSPA (Turbo 3 G)	100 %	100 %
CDMA 2000 (NMT)	100 %	100 %
XDSL	98,7 %	96,6 %
Fiber LAN	58,0 %	40,5 %
KabelTV-nät* (Ko-axialnät)	3,8 %	1,8 %

Källa: Post- och telestyrelsen 2010

Bostadsbolagets samtliga hyresgäster (2 611 lägenheter) har tillgång till bredband, varav merparten har 24 Mbit/s.

Stadsnätets verksamheten inom MWN Net AB ingår numer i det nya företaget Utsikt Bredband AB.

Riktlinjer

- *Access till infrastruktur för informationsteknologi bevakas vid fysisk planering. Vid detaljplanering utreds anslutning till IT-infrastruktur. Vid bygglov för master och andra anläggningar för IT-infrastruktur efterfrågas samordning mellan olika aktörer.*

Utdrag ur program för IT-infrastruktur för Mjölby kommun 2010-2014

Reviderat av KF 2010-12-14, § 103.

- Kommunen ansluter sig till de nationella målen för bredband i Sverige. Målet är att 40 % av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 100 Mbit bredband år 2015 och att 90 % av alla hushåll och företag bör ha denna kapacitet tillgänglig 2020.
- Kommunen förutsätter att marknaden klarar målen för en stor del av IT-infrastruktur-utbyggnaden i städer och större tätorter. Kommunens intressen ligger i första hand i att säkerställa en god bredbandstillgång på landsbygden.
- Kommunen är intresserad av att öppna nät och konkurrenskraftiga lösningar etableras i så stor utsträckning som möjligt.
- Kommunen ska verka för att planeringsarbetet för elektroniska kommunikationer samordnas enligt ny Plan- och bygglag.
- Kommunen ska stödja alla IT-infrastrukturprojekt i administrativa frågor gällande exempelvis byalagskoncept och regler för olika stödformer.
- Kommunen avsätter årligen medel för att stödja de IT-infrastrukturprojekt som kräver offentlig medfinansiering.
- Kommunens prioriteringar bygger i första hand på ortsstorlek, antal företag och det lokala intresset för att driva bredbandsprojekt.
- Kommunen har ett generellt koncept för hur byalagen ska arbeta.
- Kommunens uppdrag är att vara stödjande i arbetet med utbyggnad och att bevaka hur utbyggnad sker och i vilken utsträckning de nationella målsättningarna uppnås.

Kommunen har en stödjande och samordnande roll i utvecklingen av IT-infrastrukturen. Kommunen är inte nätägare eller nätoperatör.

Ledningsarbete

Nuläge och framtid

Teknisk infrastruktur med el-, tele-, bredbands-, (gas-), vatten- och avloppsledningar som är viktigt för bebyggelsens försörjning.

Inom kommunen finns olika huvudmän för el, tele och bredband. MSE har utöver elnät och bredband även fjärrvärme. Kommunen är själv huvudman för vatten- och avloppsnätet.

VA-nätet har olika kvalitet och synas med jämna mellanrum. Saneringsplanering pågår fortlöpande för att minska inläckage av dagvatten. Ny VA-planering pågår, där underhåll och nya anslutningar kräver övergripande systemsyn för att balansera de tekniska lösningarna.

Preliminär fastighetsindelning och projektering av serviser kan med fördel påbörjas redan under planläggningen av ett nytt område.

Inom Mjölby kommun finns en samverkansgrupp för operativa ledningsarbeten med statliga, kommunala och privata företrädare. Avsikten är att om möjligt samordna grävarbete och undvika dubbelarbete.

Trots detta sker anläggning ibland i efterhand när övriga ledningar och gator redan är färdiga, beroende på osäkerhet om efterfrågan på viss media. Långsiktiga förhållningssätt bör eftersträvas, så att anläggning sker tidigt och samlat.

Projekt

Naturgasledning

E.ON planerade och projekterade för gasledningsutbyggnad genom östra götaland åren 2004-05. Koncessionsprövning för etapp har skett, men planeringsarbete är ligger för närvarande nere. Utpekade utredningskorridorer finns som planeringsunderlag.

Riktlinjer

- Ledningsarbete utförs samordnat
- Ledningar förläggs med hänsyn till framtida tomter
- Kraftledningar bör förläggas i mark

Sydvästlänken

Svenska Kraftnäts planerar en kraftledning för 400 kV växelström. Syftet är att öka driftsäkerhet och överföringskapaciteten till södra Sverige och mellan Norge och Sverige. Sträckan passerar Östergötlands öppna landskap och avser att korsa kulturmiljöer av riksintresse. Mjölby kommun förordar därför förläggning i mark.

Energi (utdrag ur parallellt arbete)

Nuläge och framtid

En kombinerad *Energiplan och klimatstrategi* för Mjölby kommun behandlas av kommunfullmäktige parallellt med ÖP under 2011. Förslaget var föremål för samråd mars-april 2011.

All energitillförsel och energianvändning inom kommunens geografiska område omfattas.

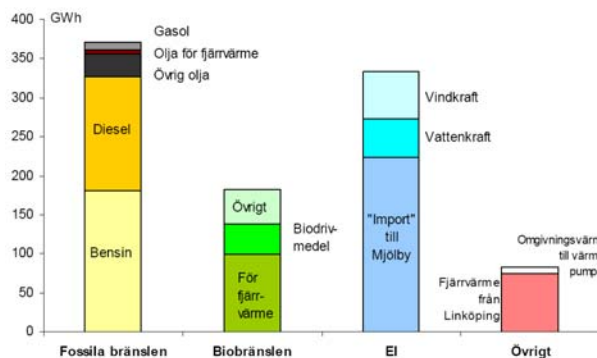
Det övergripande syftet med energiplan och klimatstrategi är att Mjölby ska bli en mer långsiktigt hållbar kommun. Mjölby kommun strävar efter att ha en begränsad klimatpåverkan och en klimatneutral energiförsörjning.

Stora omställningar krävs för att minska resursförbrukningen i Sverige och andra industrialiserade länder till en hållbar nivå. Den miljöfråga som nu allmänt anses mest angelägen är utsläppen av gaser som förstärker växthuseffekten och påverkar klimatet.

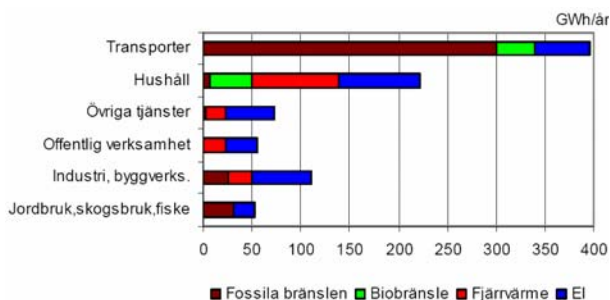
Planerade projekt

- Anläggning av biogassystem.
- Anläggning av kraftvärmeverk
- Energitillförsel för bostäder och lokaler i det planerade området Svartå strand.

Energitillförsel, Mjölby kommun

Energianvändning, Mjölby kommun

Se även riktlinjer för *Vindkraft* samt Stadsbyggnad om *Sunda och energieffektiva byggnader*.

Mål	Delmål 2015	Mål 2025
1 Koldioxidutsläpp per invånare, jämfört med 1990	-45%	-60%
2 Antal kollektivtrafikresor per invånare	+5%	+20%
3 Andel förnybar energi	45%	70%
4 Maximal andel personbilar med fossila bränslen	75%	40%
5 Energianvändning per invånare	-10%	-30%
6 Energianvändning i byggnader per invånare jämfört 1995	+5%	-25%
7 Bilanvändning per invånare	-5%	-20%
8 Elanvändning i industrin	-5%	-15%
9 Antal cykler i rörelse i Mjölby kommun	+10%	+20%

Utdrag ur förslag till Energiplan

- Livscykelkostnad ska användas vid ekonomisk bedömning av investeringsalternativ vid ombyggnad och nybyggnad av kommunens och de kommunala bolagens byggnader, t ex beträffande energieffektiviseringsåtgärder.
- Åtgärdsförslagen i energideklarationerna för kommunens byggnader som visar sig fördelaktiga vid en livscykelanalys och med hänsyn till avskrivningstid ska genomföras.
- Brukarna av kommunens lokaler ska få ekonomisk nytta av att minska användningen av el, fjärrvärme och bränsle.
- Skolan ska sprida kunskap som kan förändra resvanorna.
- Vid upphandlingar ska kommunen efterfråga alternativa drivmedel som biogas, biodiesel, etanol eller el.
- Kommunen ska fortsätta att främja produktion och användning av biogas.
- Kommunens tjänstemän och politiker ska åka kollektivt vid resor utanför kommunen.
- Mjölby-Svartådalens Energi AB (MSE) ska erbjuda konkurrenskraftiga villkor för fjärrvärmeleveranser med hänsyn till varje kunds värmebehov.
- Fjärrvärmepriset bör vara säsongsberoende.
- Industriens användning av el och annan energi ska uppmärksammas vid tillsyn.
- Kommunens årliga företagarräff bör ha energitema.

Vatten

Nuläge och framtid

Samhällsutvecklingen har påverkat klimatet som nu påverkar samhällsutvecklingen. Hantering av vatten bedöms vara avgörande för att klimatanpassa fysisk planering, både vad gäller kvalitet och kvantitet. Detta har medfört nya regelverk och ny hänsyn. Numer kräver t.ex. PBL hänsyn till översvämningar, erosion och olyckor. EUs vattendirektiv 2000 är infört i svensk lag i syfte att skapa helhetssyn, gemensam förvaltning av vattenresurser och möjlighet till långsiktig hållbarhet.

Mjölby kommun har få öppna sjöar och vattendrag, men desto mer grundvatten av hög kvalitet. Vattenkvalitet och tillgång har central betydelse för dricksvattenframställning, biologisk mångfald, fiske, landskapsbild, rekreation, bevattning samt som resurs för industrin. Markanvändning och naturresurser behöver gott yt- och grundvatten, varför särskild hänsyn är motiverad. Vattenhushållning kräver samverkan och gemensamma strategier.

Vattenskyddsområden med föreskrifter inrättas för kommunala dricksvattentäkter så de bibehåller god kemisk och kvantitativ status. Prövning pågår.

Utdrag 2009 ur databasen Viss (Vatteninformationssystem Sverige).

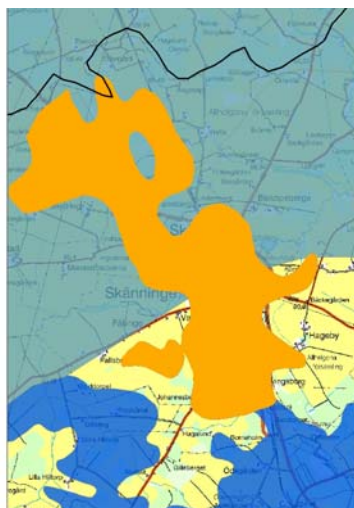
Sjöar/vattendrag	Ekologisk status	Kemisk status
Tåkern	måttlig	God
Skogssjön	god	God
Hargssjön	dålig (tf 2027)	God
Dörestadsbäcken	måttlig (tf 2021)	God
Lillån	måttlig (tf 2021)	God
Lillån uppströms Spellinge	måttlig (tf 2021)	God
Önebobäcken	måttlig (tf 2021)	God
Kilarpeån	dålig (tf 2027)	God
Marstadsbäcken	måttlig (tf 2021)	God
Åsboån	god	God
Skenaån	måttlig (tf 2021/2027)	God
Födekullabäcken (biflöde till Skenaån)	måttlig	God
Svartån- Öringe-Klackeborg	god	Ej god (tf2021)
Svartån Klackeborg - kommungränsen	måttlig (tf 2021)	God

Grundvatten som riskerar att inte uppfylla god status till 2015

Mjölby

- Vägar
- Förorenade områden
- Tätort
- Infiltrationsbenägen mark

Skänninge

- Åkermark
- Förorenade områden
- Infiltrationsbenägen mark

Mantorp

- Åkermark
- Vägar
- Infiltrationsbenägen mark

Riktlinjer vatten

Ytvatten och dagvatten

- **Plats för vatten.** Vid planering och anläggning bör ytor skapas till fördröjning, särskilt inom områden som avbördas mot flacka slättlandskap med risk för översvämning. Lokalt omhändertagande av dagvatten tillämpas där det är möjligt.
- Kommunen bör verka för rena tillflöden som utjämnas över tid.
- Sjöar och vattendrag ska nyttjas och vårdas så att vattenkvalitet, produktionsförmåga, biologisk mångfald samt natur- och kulturvärden bibehålls eller förbättras. Kommunen bör verka för att till skapa mer ytvatten.
- Kommunens vattenresurser ska behandlas i ett helhetsperspektiv där vattnets olika funktioner finns med i planerings- och exploateringsarbetet.
- Våtmarkernas funktion för vattenbalans och biologisk mångfald i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Miljökvalitetsnormer

- Tillståndet i grundvattenförekomsten får inte försämrats.
- God kvantitativ och kemisk status 2015.
- God ekologisk status 2015/2027 för sjöar.
- God kemisk status 2015 för sjöar, exkl. kvicksilver.
- God ekologisk status 2015/2021/2025 för vattendrag
- God kemisk ytvattenstatus 2015, exkl. kvicksilver.

Grundvatten och dricksvattenförsörjning

- Vattenskyddsområden beaktas vid förändrad markanvändning.
- Grundvattenområden med hög känslighet för påverkan av föroreningar bör undantas från ny bebyggelse som kan påverka grundvattnet negativt.
- Plankarta noterar förslag till skyddsområden för större vattentäkter. Kommunen verkar aktivt för att skapa en alternativ reservvattentäkt norr om Mjölby.

Avlopp

- Arbete med en vatten- och avloppsplan har påbörjats.
- Överföringsledning mellan Gudhem och Mjölby har påbörjats. VA-verket i Gudhem kommer läggas ner och all rening ske i Mjölckulla. Även Viby och Veta kyrkbyar ansluts till va-nätet.
- Biogasanläggning med förädlingsstation anläggs på Sörby industriområde med lågtrycksledningar från Mjölckulla reningsverk samt från närliggande lantbruk (Hulterstad och Bleckenstad). På sikt även ledningsstråk mot större gårdar i riktningarna Väderstad och Skänninge.
- Röt-kammare anläggs vid Mjölckulla i Mjölby med lågtrycksledning till förädlingsstation.
- Kommunen eftersträvar successiv utvidgning av det kommunala avlopps nätet så att fler kan anslutas via pumpstationer och ledningsnät, istället för nuvarande hämtning av slambilstransport.
- Kommunen verkar för att grannskap med små enskilda avlopp på landsbygden anlägger överföringsledningar till lokala minireningsverk med kemisk flockning av gödningsämnen och biologisk nedbrytning, organiserat som va-kollektiv.

Strandskydd

Strandzoner som enligt lag berörs av strandskydd har utökats till att gälla alla vatten, inte bara större vatten, vilket kommer prövas och utveckla genom ny praxis. Samtidigt finns möjlighet att verka för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden).

Uttekandet av LIS-områden innebär inte att kommunen kommer att vara huvudinitiativtagare till att utveckla områdena. Uttökandet är ett kommunalt ställningstagande att vara positiv till lokala engagemang för bostadsbyggande och företagande inom de utpekade områdena. Det är fastighetsägarna själva som bedömer om möjligheterna ska utnyttjas eller inte.

Varje ärende prövas genom bygglov eller detaljplan eftersom översiktsplanen endast är vägledande för efterkommande beslut.

Riktlinjer

- Strandskydd runt sjöar och vattendrag, t ex Svartån bevakas. Strandskyddslinje tolkas schematiskt på plankarta. Större vatten och småvatten av särskilt intresse för naturvärden illustreras.
- Landsbygdsutveckling i strandnära lägen förordas i Normlösa och Västra Harg.

Översiktsplanen är inte så detaljerad eller förutseende att det i alla lägen kan ge en bedömning av lämpligheten för olika åtgärder vid en enskild strand. Det innebär att även om ett särskilt område inte är geografiskt utpekat kan det ändå prövas mot de kriterier som ställs för landsbygdsutveckling. Även Skenaån väster om Skänninge kan komma att beröras.

Kommunen utgår från strandskyddets syfte att öka allmän tillgänglighet och utveckla förutsättningar för strandzonens ekologiska värden.

4.5 MILJÖ OCH SÄKERHET

Här redovisas miljö- och riskfaktorer som kan påverka miljön och människors hälsa och trygghet negativt. Trygghet är vad man upplever; säkerhet de åtgärder eller egenskaper som minskar sannolikheten att olyckor eller andra oönskade händelser ska inträffa.

Miljömål

Nuläge och framtid

Miljömålen som refereras i inledningen beskriver kvalitet och tillstånd för Sveriges miljö, natur- och kulturresurser som bedöms miljömässigt hållbara på lång sikt.

Regionalt har de nationella målen anpassats till länets förhållanden. Östergötlands delmål och förslag till åtgärder finns samlat i ett regionalt miljömålsprogram, *Mål i sikte*. Inom regionen prioriteras insatser inom tre problem- eller åtgärdsområden: övergödning, kulturlandskapet samt energi- och transportfrågorna.

I Mjölby kommun omarbetades de nationella och regionala miljömålen inom arbetet med hållbar utveckling, vars program antaget 2004 håller på att revideras. Arbetet omfattar miljö, folkhälsa och näringsliv.

Riktlinjer

- *Riksdagens miljömål och regionens tolkning tillämpas inom Mjölby kommun.*
- *Mjölby kommun tillämpar miljömål om önskvärda tillstånd genom miljöbedömningar med successivt analysarbete som stöd för prövning av olika miljö- och byggtillstånd.*
- *Förbrukningen av icke förnyelsebar energi ska minska.*

Miljöbedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar

Nuläge och framtid

Miljökonsekvenser utreds successivt, varefter projekt utvecklas. Miljö- och riskfaktorer utreds och löses på ett sätt som undanröjer framtida problem och ger förutsättningar för ett hållbart samhälle.

Först utreds behovet av miljöbedömning och där risk för betydande miljöpåverkan befaras, så utförs en miljöbedömning där miljökonsekvensbeskrivning ingår. Miljökonsekvensbeskrivning krävs alltid då en miljöfarlig verksamhet söker tillstånd.

Riktlinjer

- *Behovet av miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning utreds vid detaljplanering*
- *Vid planering av bebyggelse kring bensinstationer, transportleder för farligt gods, eller där industriell verksamhet finns, ska riskbedömningar göras.*

Miljökvalitetsnormer

Nuläge och framtid

Miljökvalitetsnormer har införts i syft att skydda människors hälsa samt naturmiljön och bedömningarna är baserade på vetenskapliga fakta om effekter på hälsa och miljö. Normerna ska fungera som stoppregler, med stegvis metodik kring åtgärder.

Luft

Miljökvalitetsnormer för luft är satta med utgångspunkt från gemensamma direktiv för medlemsstater inom EU. Under 2001 fastställdes en förordning om miljökvalitetsnormer för utomhusluft som omfattar kvävedioxid, kväveoxider, partiklar (PM10), svaveldioxid, bly, kolmonoxid och bensen. Staten har infört miljökvalitetsnormer för vattenkvalitet.

Mjölby kommun har god luftmiljö, enligt beräkningar i SHMI:s program SIMAIR. Det finns några platser där normvärden riskerar att överskridas och som särskilt bevakas, framför allt gäller det trafik och ibland låg luftomsättning. Kungsvägen i centrala Mjölby är en sådan punkt.

Vatten

Miljökvalitetsnormer för vatten anger vilket vattenkvalitet som ska uppnås vid en angiven tidpunkt för varje vattenförekomst. Avsikten är inga vattenförekomster får försämrats, utan utvecklas till god ekologisk och kemisk status.

Mjölby kommun har relativt goda vattenmiljöer, vilket framgår av *Vatten-* avsnitt ovan. Prövning av nya vattenskyddsområden pågår sedan en längre tid. Arbete med VA-plan pågår.

Riktlinje

- *Verksamheter som riskerar att beröra möjligheten att klara miljökvalitetsnormerna ska utredas och preciseras vid detaljplanering eller projektering.*
- *Vattenskyddsområden med föreskrifter inrättas för kommunala dricksvattentäkter så de bibehåller god kemisk och kvantitativ status.*

Åtgärder

- o *Dricksvatten:* Vattenskyddsområden med föreskrifter inrättas för kommunala dricksvattentäkter så de bibehåller god kemisk och kvantitativ status.
- o *Avlopp:* Krav på hög skyddsnivå ställs för avlopp i lägen med vattenförekomst som riskerar att inte uppnå god ekologisk eller kemisk status.
- o *Vattendirektivet:* Kommunen kommer delta i ett nationellt, mellankommunalt projekt för utbildning och framtagande av verksamhetsstöd för organisation, åtgärdsprioritering och planering av åtgärder genomförande.
- o *Lantbruk:* Vid tillsyn enligt miljöbalken av lantbruksverksamheter beaktas MKN bl.a. genom tillsyn av gödsel- och kemikaliehantering.

Klimat

Nuläge och framtid

Klimatförändringarna beräknas för Sveriges del förutom högre temperatur även innebära rikliga nederbörd. Följdverkningar som redan märks är algblooming och ökad risk för smittspridning, såsom fästningburna sjukdomar. Yt- och grundvatten påverkas, vilket förändrar förutsättningarna för areella näringar med nya problem kring uttorkning och ökad erosion, men också längre växtsäsong och bättre förutsättningar för intensivodling. Intensivt regnande ökar risken för översvämningar och ras vid vattendrag.

Varmare klimatet gör också att uppvärmningsbehovet minskar med omkring 15% under de närmaste 50 åren medan efterfrågan på komfortkyla ökar.

Globalt kan klimatförändringarna bland annat leda till ökenspridning, översvämningar och minskad tillgång på dricksvatten från glaciärer vilket kan orsaka konflikter och flyktingströmmar.

Två fokus:

minska uppvärmning - hantera konsekvenser

Klimatfrågan har två fokus. Dels att minska utsläpp av växthusgaser och därmed minska klimatuppvärmningen; dels att anpassa samhället till klimatförändringar.

I vision 2025 återfinns övergripande målsättningar för hur Mjölby kommun ska arbeta med bland annat klimatfrågan. I energi- och klimatstrategin återfinns ett antal mål kopplat till ämnet. Bland annat finns det inriktningar om att koldioxidutsläppen per kommuninvånare ska minska och att andelen förnyelsebar energi ska öka.

Vid byggande uppmärksammas vattenföring vid lokalisering, prognoser för ändrade snö- och vindlaster, ökade problem med fukt och mögel, minskade uppvärmningsbehov och kanske ökade behov av avkylning.

Riktlinje

- En levande energiplan och klimatstrategi ska leda till minskade utsläpp av växthusgaser
- Räddningstjänst och fysisk planering fokuserar risker, sårbarhet och anpassning inför klimatförändringar

Höga flöden

Klimatförändringen kan leda till effekter inom kommunen, men också indirekt påverkan beroende på hur omvärlden drabbas. Låglänt och strandnära bebyggelse är speciellt utsatt för översvämningar om klimatet ändras. Mjölby kommun har begränsat med ytvatten, men desto större flacka landsbygdsområden som riskerar att översvämmas.

- Stabilitet kring rv 32 söder om Mjölby kan påverkas av höga flöden. Samverkan vid räddningstjänst påverkas.
- Centrala Mjölby kan påverkas av höga flöden.
- Spångsholm kan påverkas.

Svartåns översvämningszoner framgår av analys nedan sid 64. Dricksvatten ovan sid 58.

Verksamheter och hälsoskydd

Nuläge och framtid

Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd kräver ansökan och anmälan till miljönämnden, för verksamheter som kan orsaka större miljöpåverkan krävs tillstånd från Länsstyrelsen.

Anläggningar med hög risk

I Mjölby kommun finns en verksamhet inom Lundby industriområde som p.g.a. av att man hanterar en större mängd gasol som omfattas av Lagen om skydd mot olyckor (LSO 2:4) Seveso-lagen.

Verksamheter som har tillstånd att hantera brandfarliga varor som till exempel bensinstationer.

Riktlinjer

Lokala föreskrifter

Mjölby kommun reglerar i lokala föreskrifter tillstånd för bad-, disk- och tvättavlopp i vissa områden, för annat slag av toalett än vattentoalett, för djurhållning i område med detaljplan och för värmepumpar. Tomgångskörning, eldning och spridning av bekämpningsmedel regleras också till viss del i föreskrifterna.

Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön för Mjölby kommun, KF 1999-10-16, § 171.

Fordonstvätt

Alla fordonstvättar i kommunen ska ske i anläggningar med slutna system för tvätt och rengöring. Under en övergångsperiod får spillvatten avledas till dag- eller spillvattennätet efter kriterier angivna i *Policy för miljökrav på fordonstvättar i Mjölby kommun*, antagen av miljönämnden 2004-08-25, § 93.

Farligt gods

Nuläge och framtid

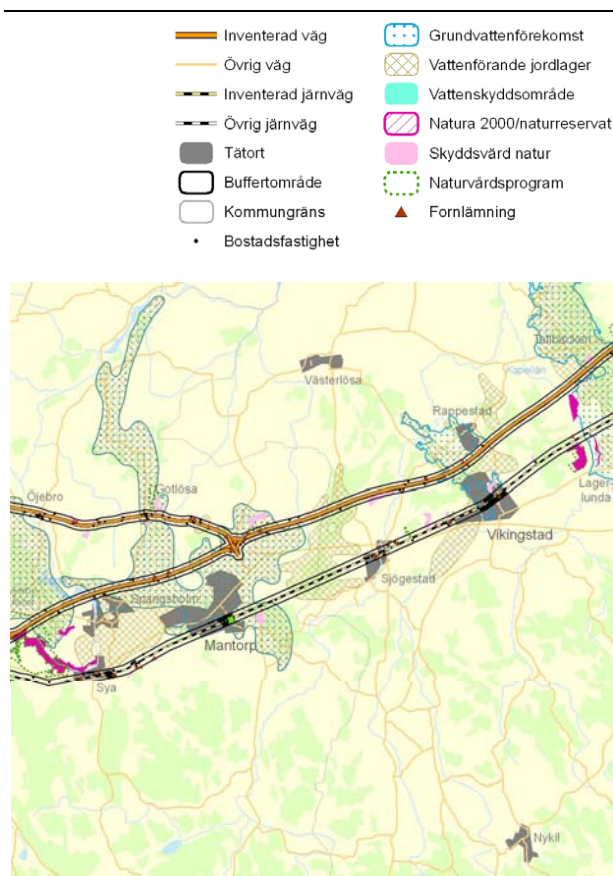
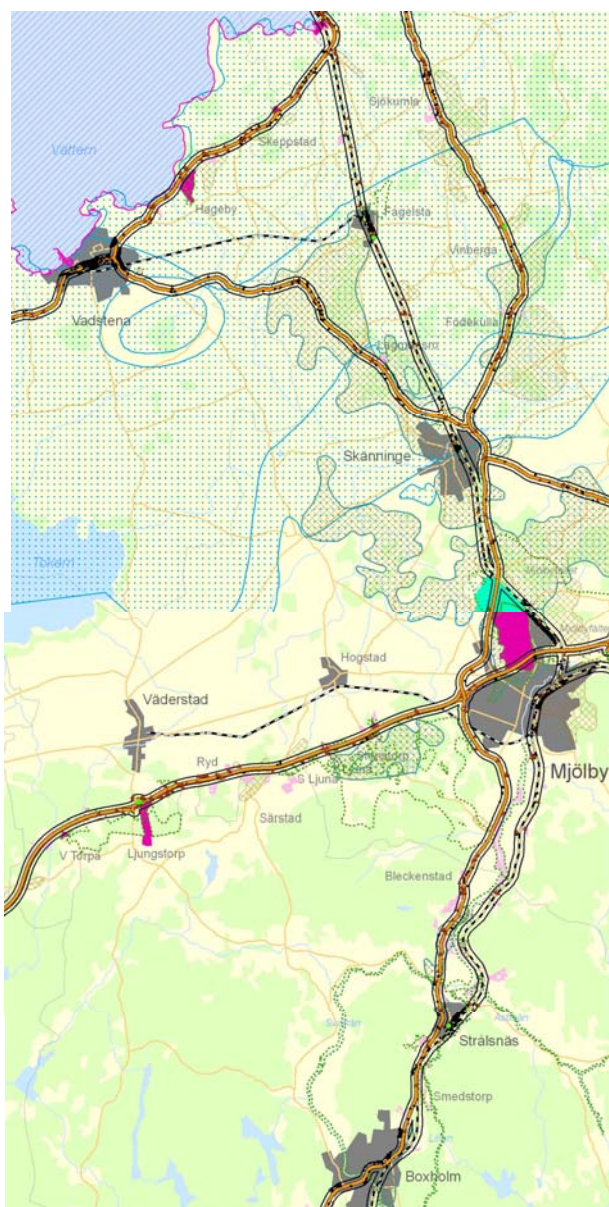
Risken ska minimeras för att människor ska drabbas vid olyckor med transporter med farligt gods eller inom verksamheter som använder farliga ämnen. Verksamheter som omfattas av *Lagen om skydd mot olyckor* (LSO 2:4) Sevesolagen, d.v.s. större kemiska anläggningar, verksamheter tillståndspliktiga enligt miljöbalken samt verksamheter som har tillstånd att hantera brandfarliga varor som till exempel bensinstationer.

Staten anvisar E4, rv 32 och på järnväg som transportleder för farligt gods.

Utbyggnad av dubbelspår och i framtiden höghastighetsbana kommer skapa mer godstrafik och därmed ökad riskbild.

Riktlinje

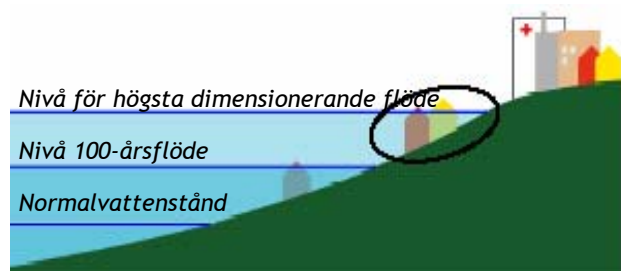
- Riskbedömningar görs vid planering av bebyggelse kring bensinstationer, transportleder för farligt gods eller industriell verksamhet.

Utdrag ur Rapport från
Länsstyrelsen Östergötland 2009-10-27
*Risikoperspektiv på transporter av farligt gods:
Känsliga punkter i Östergötlands län*

Översvämning, ras, skred och erosion

Lokaliseringszoner

Nuläge och framtid

Översvämning

Översiktligt översvämningskarta för Svartån av Räddningsverket och SMHI används för övergripande insatsplanering av räddningstjänstens arbete samt som översiktligt underlag vid kommunens riskhantering och samhällsplanering. Mer detaljerade beräkningar med noggrannare höjddata och detaljerade beräkningar kan behövas vid planläggning och bygglov. Karteringen visar låglänta partier med bebyggelse kan påverkas inom Mjölby stad, Spångsholm samt vid rv 32 vid kommungränsen mot Boxholm.

Ras, skred och erosion

Snabba massrörelser i jordtäcket eller i berg kommer ofta utan förvarning och kan orsaka stora skador på mark och byggnader inom drabbat området, men också där massorna hamnar. Skred eller ras är i många fall en följd av en naturlig erosionsprocess, men kan också utlösas av mänskliga ingrepp i naturen.

SGU gjorde 1988 en översiktlig kartering av stabilitetsförhållandena i bebyggda områden utmed Svartån. Denna visar ett platser med risk för skred. Geoteknisk utredning utförs vid detaljplanering och har ännu inte visat på några större problem. SGU planerar nya studier.

Flödesrisk

... mäts i återkomsttid – det vill säga sannolik tid mellan två lika stora översvämningar. Lika stora flöden kan dock inträffa två år i rad.

100-årsflöde: Visar med vilken sannolikhet en viss mängd vatten passerar en viss plats i ett vattendrag under en 100-årsperiod.

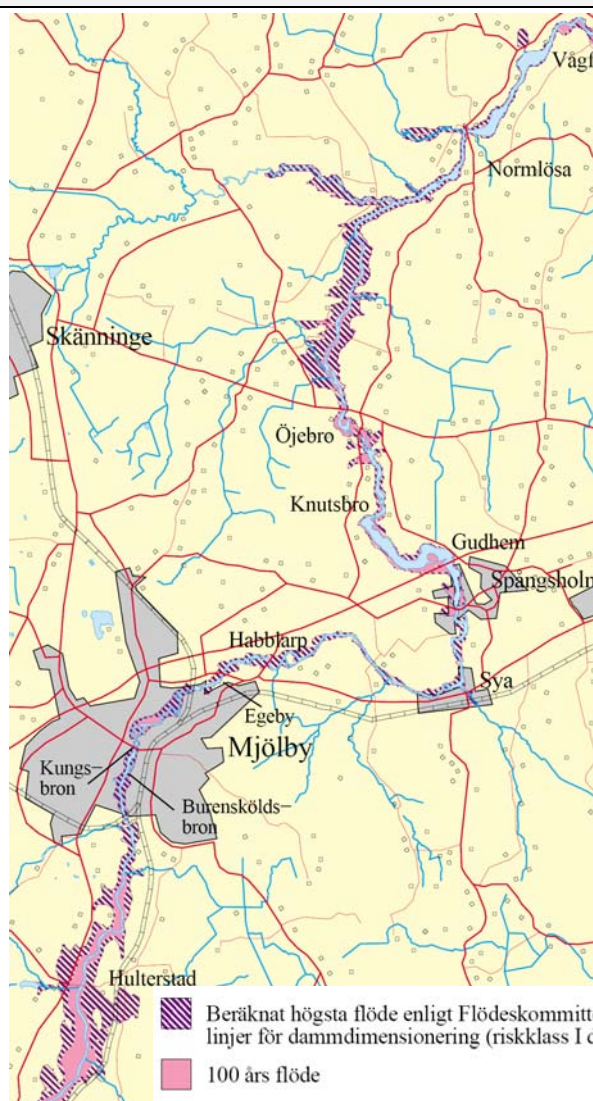
Högsta flöde: Beräknat högsta flöde är den största mängd vatten som kan förekomma i ett visst område 10 000 år.

Riktlinjer

- Nyplanerade bostäder ska inte drabbas av översvämning, ras, skred eller erosion, vilket ska bevakas utmed Svartån, Skenaån och andra vattendrag.
- Vid exploatering inom riskområde utförs geotekniska undersökningar.

Lokalisering inom riskområden

- Nyanläggning av 1) uthus, garage och mindre vägar kan ske på mark som kan komma att översvämmas vid s.k. 100-årsflöde, 2) villor, fritidshus, mindre industrier med liten miljöpåverkan och vägar med förbifartsmöjligheter inom områden som kan ställas under vatten vid s.k. högsta flöde samt 3) att offentliga byggnader, industriområden och infrastruktur av speciell betydelse för samhället bör placeras ovan mark som riskerar högsta flöde (10 000 årsflöde).
- För befintliga byggnader och anläggningar inom riskzon gäller andra överväganden som prövas från fall till fall.

Radon

Nuläge och framtid

Förekomsten av radon i luft och dricksvatten ska minimeras. Radon är en radioaktiv gas som vid långvarig exponering kan orsaka lungcancer. Radon i inomhusmiljöer kan komma från byggnadsmaterial, via inläckage från marken, från utfyllnadsmassor eller avgå som gas från radonhaltigt vatten som kommit i kontakt med luft.

Radonet i våra bostäder kommer från radium 226 ett radioaktivt grundämne som finns allmänt i naturen. Dess atomkärnor sönderfaller utan yttre påverkan och ädelgasen radon bildas. Radonet sönderfaller i sin tur. Vid sönderfallen utsänds joniserande strålning. Långvarig strålningsexponering kan leda till lungcancer.

Översiktlig inventering av högriskområden har gjorts. Markradonhalterna är höga på flera platser i kommunen. Cirka 30 % av bebyggelsen bedöms ligga inom högriskområden. Radonfrågan bevakas vid detaljplaneläggning samt vid bygglov och bygganmälan. Radonrisk i befintligt byggnadsbestånd hanteras av miljökontoret.

Riktlinje

- Nya bostadshus och arbetsplatser ska normalt byggas med minst radonskyddande grundläggning. Grundläggningsmetod väljs utifrån resultatet från genomförd markradonundersökning. Visar det sig till exempel att en byggnad kommer att byggas på högriskområde ska grunden anläggas radonsäkert.

Elektromagnetisk strålning

Nuläge och framtid

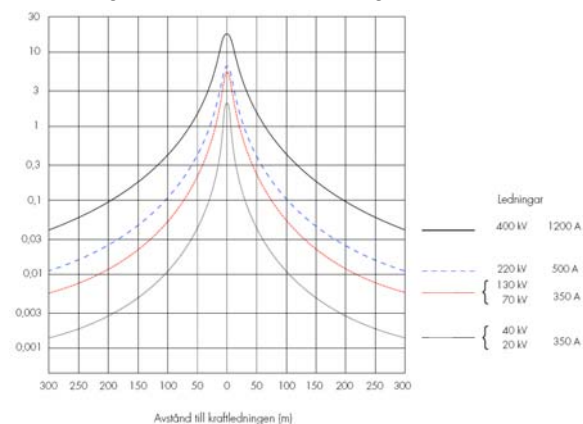
Magnetfält från kraftledningar och radiovågor från mobiltelefoner är exempel på elektromagnetiska fält. Magnetfält och elektriska fält finns naturligt runt alla elektriska apparater och ledningar. Jorden har ett eget magnetfält som gör att kompassen riktar sig mot norr. Radiovågor används huvudsakligen för att överföra ljud, bild eller text trådlöst, exempelvis från en TV-sändare till en TV-antenn eller mellan en mobiltelefon och en basstation.

Vattenfall har en 400 kV luftledning öster om Mjölby, som är svår att flytta eller gräva ned. På sikt vore det önskvärt om även denna ledning ändras. För mindre ledningar (10 kV) är kostnaden att plöja ned jordkabel likvärdig med luftledningar.

Riktlinjer

- Kraftledningar placeras så att magnetiska fält vid bostad ligger under $0,2 \mu\text{T}$.
- Inga nya ledningar förläggs i föreslagna bostadsområden. Överlag förordas att ledningar förläggs nedgrävda i marken.

Strålning, avstånd och ledningar

Källa: *Magnetfält och hälsorisker*, Strålsäkerhetsmyndigheten, Boverket, Socialstyrelsen mfl.

Buller

Nuläge och framtid

Människor reagerar olika på buller – oönskat eller störande ljud. Samhällsbuller är ett utbrett hälsoproblem som medför bl.a. trötthet och höjt blodtryck. Det är viktigt att minimera antalet människor som störs av buller och ge alla möjlighet till en god livskvalitet.

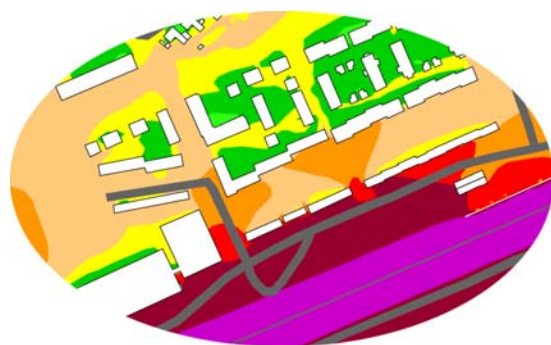
Kommunen har många platser med mer eller mindre uttalade bullerproblem; E4, rv 32, järnvägar, Mantorp Park, skjutbanor. Trafiken på större gator, vägar och gångvägar i tätorterna medför också buller som stör närboende.

Tillståndet inom kommunen framgår av en kommuntäckande övergripande bullerkartering där väg-, tåg- och flygtrafik, industri, skjutbanor, travbana, motorbana, miniracing finns sammanvägt av Ingemansson Teknology AB, jan 2004.

Riksdagens riktvärden

... för trafikbuller (Infrastrukturproposition 1996/97:53) som normalt inte bör överskridas vid nybyggnad av bostäder eller vid nybyggnad och/eller väsentlig ombyggnad.

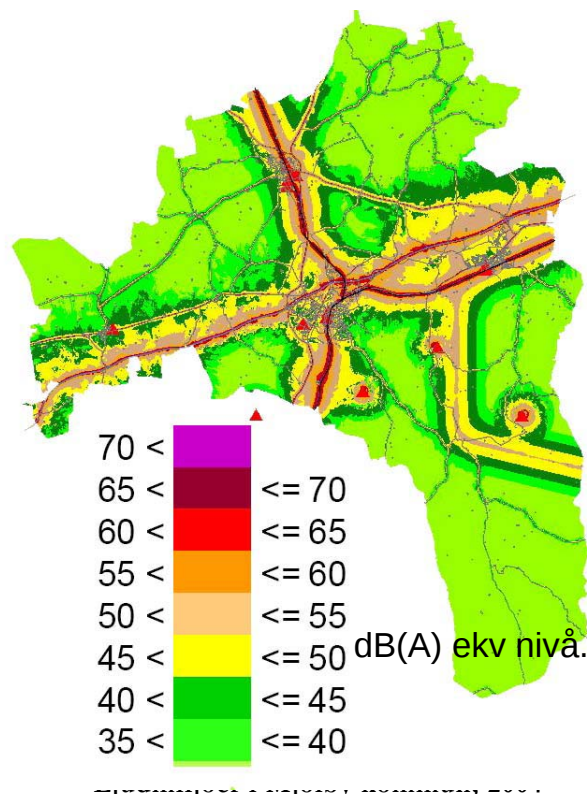
- 30 dBA ekvivalentnivå inomhus
- 45 dBA maximalnivå inomhus nattetid
- 55 dBA ekvivalentnivå utomhus vid fasad (för flyg avses FBN 55 dBA.)
- 70 dBA maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad.

Järnvägsbuller i Mantorp där garage och husplacering skyddar bostadsgårdar.

Riktlinjer

- Kommunen tillämpar riksdagens riktvärden vid planläggning, bygglov och annan fysisk planering.
- Buller > 55 dBA kan utläses ur kartering 2004
- Uppdatering av kartering kan bli aktuell omkring 2012-15, beroende på trafikutveckling.

Förutom att bekämpa bullret vid källan kan åtgärder i form av vallar, plank och ljudisolerande fönster vidtas på många platser. Vid tillämpning av riktvärdena vid åtgärder i trafikinfrastrukturen bör hänsyn tas till vad som är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. I de fall utomhusnivån inte kan reduceras till nivåer enligt ovan bör inriktningen vara att inomhusvärdena inte överskrids. Vid ny- eller ombyggnad av järnväg eller annan spåranslaggnings avser riktvärdet för buller utomhus 55 dBA ekvivalentnivå vid uteplats och 60 dBA ekvivalentnivå i bostadsområdet i övrigt.

Avfall och återvinning

Nuläge och framtid

Kommunens återvinningscentral finns i Hulje, Mjölby och är bemannad under öppettiderna för att kunna vägleda och informera besökarna.

Här kan farligt avfall, grovsopor, elavfall, träavfall och trädgårdsavfall lämnas. I de fall det rör sig om mindre mängder från privatpersoner täcks detta av renhållningstaxan.

Ristippar för trädgårdsavfall finns i Mantorp och i Skänninge. Det finns 20 stycken Återvinningsstationer inom kommunen som drivs av förpackning- och tidningsinsamlingen.

Riktlinje

- Kommunen avser att revidera avfallsplanen.

Förorenad mark

Nuläge och framtid

Förorenad mark är ett område som är så förorenat att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Inom kommunen finns inte någon generell föroreningsituation utan föroreningar härrör från tidigare industri. Kartering av kända riskobjekt finns hos Länsstyrelsen Östergötland och Mjölby miljökontor. Risk för förorening enligt länsstyrelsens databas anges som utredningsfråga i platsanalys för föreslagna utvecklingsområden.

Riktlinjer

- Inventering av riskobjekt beaktas vid ändrad markanvändning.
- Mark ska undersökas i ett tidigt skede i planprocessen. Vid föroreningsrisk förenat med byggprojekt bör saneringsåtgärder vidtas. Vid administrativa ändringar av exempelvis fastighetsgräns markeras plankarta och beskrivning redovisar hur efterbehandling ska hanteras.

Mark som står inför en ändrad användning och som exempelvis har hyst en bensinstation, upplag, industri eller liknande, ska inte innehålla föroreningar som ligger över gällande riktvärden. Högst krav ställs på befintlig och planerad bostadsbebyggelse.

Schaktmassor

Nuläge och framtid

Det byggs mycket inom Mjölby kommun, vilket skapar överskott av schaktmassor som betraktas som avfall enligt miljöbalken. Det mesta är rent och kan läggas på nya platser.

Föroreningsrisk vid uppläggning kan oftast inte uteslutas och ska därför anmälas till Miljönämnden. Av anmälan ska schaktmassornas ursprung framgå, liksom historisk information som kan bekräfta eller dementera misstanke om förorening. Föreligger stark misstanke kan krav komma att ställas på provtagning av schaktmassorna. Anmälan bör inkomma i god tid, senast sex veckor, innan åtgärden/verksamheten ska påbörjas.

Riktlinjer

- Schaktmassor hanteras så att miljöpåverkan och kostnader för transporter minskas.
- Kommunen söker platser för uppläggning av rena massor från exploatering.
- Bättre beredskap för snöupplag utreds.

Räddningstjänst, brand och olyckor

Nuläge och framtid

I Mjölby kommun skall alla människor ha en trygg och säker miljö. Brand- och olycksriskerna skall fortlöpande minskas. Detta skall särskilt gälla skador på människor, miljö, egendom och oersättliga värden. Vid vardagshändelser och allvarliga störningar agerar kommunen enligt Lag om skydd mot olyckor, Säkerhetsskyddslagen och eget handlingsprogram. Särskilt fokus läggs på drunkning, eftersom riskanalys påpekat större risk för den olyckstypen än för många andra.

Riskbild

Riskinventering utförs fortlöpande, liksom uppföljning av objekten.

Mjölby kommun har en normal risknivå vad gäller miljö- och säkerhetsfaktorer. Några högriskanläggningar finns inte, men en anläggning av Seveso-lagstiftningens lägre risknivå. De stora vägarna utgör största faran inom kommunen. Stora vägar och järnvägar löper genom kommunen med tillhörande risker för avåkning, urspårningar och haverier. Passagen av riksväg 32/50 genom skyddsområdet för kommunens huvudvattentäkt är extra känslig. Trafiklederna har också stor bullerpåverkan på närliggande bebyggelse. Svartån som rinner genom kommunen har höga värden bl.a. ur rekreativ natur- och vattenråvarusynpunkt och kräver därför speciell uppmärksamhet.

Samverkan

Mjölby räddningstjänst har en fördjupad samverkan med Boxholm kommun. Dessutom finns samverkansavtal mellan kommunerna inom länet.

Extraordinär händelse

Kommunen har en *Plan för extraordinära händelser* som anger hur kommunens verksamhet ska fungera vid olika typer av krissituationer i fredstid. Här avses händelse som avviker från det normala och innebär en allvarlig störning. Dessa kräver en särskild förmåga till samverkan och samordnat agerande inom kommunen. Kommunen arbetar även förebyggande med robusthet och motståndskraft genom kontinuerliga risk och sårbarhetsanalyser.

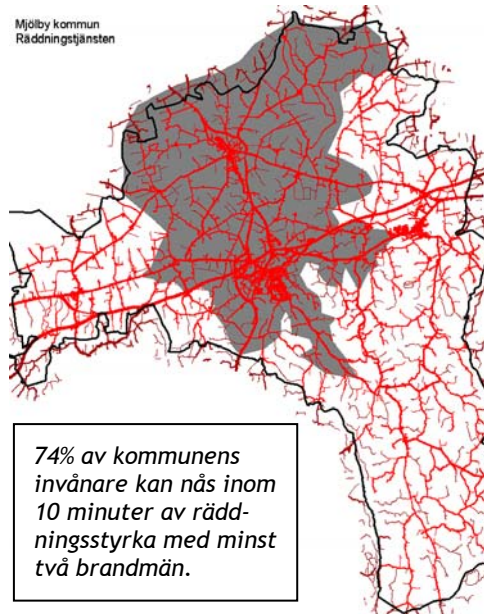
Riktlinjer

- Revidering av handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor har påbörjats.
- Nytt läge för räddningstjänst utreds för bättre insatstider, ändamålsenliga lokaler och utryckningsvägar.

Skydd mot olyckor

Handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor 2007-2010, antaget av KF 2008-12-09 § 133 prioriterar följande riskmiljöer under programperioden för olycksförebyggande arbete: boendemiljön/omsorgsarbete, kommunikationsleder, vattenmiljöer, kulturellt värdefulla byggnader, industri, publika lokaler, drunkning, risker, sårbarhet och anpassning inför klimatförändringar.

Insatstid

Insatstid från Linköping till Mantorp är nästan lika som från Mjölby.

Ny lokalisering?

Räddningstjänstens läge i centrum ger en kort insatstid till stora delar av Mjölby stad, men genom långa och vältrafikerade huvudleder är utryckningstiden till övriga orter längre. Läget vid järnvägen är känsligt pga trafik av farligt gods.

Mantorps riskbild ökar varefter orten utökas. I framtiden skulle ett läge med god anslutning till E4 och riksväg 32 ge bättre insatstider till samtliga orter, inklusive Mjölby. Flera platser bör studeras, men ett givet läge är vid planerad trafikplats Hulje utmed rv32, ett område som föreslås för verksamheter (industri/handel) i gällande översiktsplan. Här finns även möjlig samordning med nuvarande övningsverksamhet inom Hulje industriområde.

5 KONSEKVENSER

Översiktsplanens innebörd och konsekvenser ska lätt kunna utläsas, enligt plan- och bygglagen. Här redovisas olika frågor i en sektorsövergripande riktninganalys av planens konsekvenser. Positiva och negativa konsekvenser för respektive utvecklingsområde framgår av områdesbeskrivning i kapitel 4.

Konsekvensbeskrivningen och dess bedömningar utvecklas successivt under planprocessen.

Strategisk miljöbedömning

Översiktsplanen tar upp förutsättningar, riktlinjer och huvuddragen för mark- och vattenanvändning inom kommunen.

Markanvändning tätorter

Översiktsplanens rekommendationer om förändrad mark- och vattenanvändning syftar till att i ett översiktligt perspektiv leda till en hållbar samhällsutveckling, där sociala, ekonomiska och ekologiska hänsyn sökt balanseras. Platsanalyserna utvecklar frågor med utredningsbehov och alternativ användning.

Planens rekommenderade förändringar är med några undantag framtagna med hänsyn till riksintressen och bedöms inte påtagligt skada allmänna eller enskilda intressen.

Vindkraftsplanen

Förslaget till Vindkraftsplan – del av översiktsplan för Mjölby kommun 2010 – bedöms vara förenlig med de nationella, regionala och lokala miljömålen. Uppförande av vindkraftverk enligt planens plankarta och riktlinjer bedöms inte påtagligt skada allmänna eller enskilda intressen, med undantag för pågående dialog om vindkraften och försvarsmaktens intressen.

Riksintressen

Med undantag för Mjölbyterrassen har planförslaget sökt respektera och utveckla områden och anläggningar av riksintresse.

Förändringar som kan medföra betydande miljöpåverkan

Platser och projekt där miljökonsekvenser är särskilt viktiga att utveckla.

Exploatering av riksintressen

Område V10 och V12 påverkar Mjölbyterrassen, föreslås på lång sikt.

Utbyggnad på jordbruksmark

Planförslaget har sökt undvika odlingsytor, men pekar ändå ut kvalitativ jordbruksmark, t.ex. väster om Skänninge.

Miljö kvalitetsnormer

Luftföroreningar i direkt anslutning till E4 och centrala Kungsvägen (Mjölby) uppmärksammas vid detaljplanering.

Normerna för vatten beror till stor del av diffusa utsläpp, vilka är svåra att åtgärda.

Buller

Bostäder nära trafikanläggning kan störas av ljudnivåer >55 dBA, vilket utreds vid ny planläggning.

Extra vattentäkt i Högbymon

Utveckling av nytt borrhål, tillika reservvattentäkt i Högbymon kan påverka Örbackens kalkkärr, ett Natura2000-område.

Europabanan

Frågan om ny järnväg för höghastighetståg från Linköping till Jönköping utreds av Trafikverket.

Om konsekvensbeskrivning

En översiktsplan innehåller ett flertal omfattande frågeställningar kring mark- och vattenanvändning med strategier och bakomliggande planeringsförutsättningar. Att på förhand bedöma resultatet av en översiktlig plan är svårt eftersom andra variabler som ekonomiska konjunkturen också påverkar framtida utveckling. Tanken är ändå att diskutera planens inriktningar och studera huruvida dessa uppfyller visionen och andra önskvärda tillstånd.

Miljökonsekvensbeskrivning är numer ett lagkrav vid planering, infört genom ett EU-direktiv, eftersom en översiktsplan och dess influenser på stora fysiska strukturer alltid antas medföra betydande miljöpåverkan. Syften är:

- att ge beslutsunderlag för ökad miljöhänsyn.
- att diskutera översiktsplanen inriktningar utifrån visionens inriktningar;
- att se huruvida planens syfte och inriktningar kan tänkas uppnå hållbar utveckling; och
- att fånga upp miljö- och riskfaktorer och se till att dessa löses på ett sätt som undanröjer framtida problem och ger förutsättningar för skapande av ett hållbart samhälle.

Bedömningarna ska påverka planens innehåll och motivera justeringar för bättre måluppfyllelse.

Beskrivningen ska växa fram tillsammans med förslagen och vara klara vid planens utställning i enlighet PBL, så att översiktsplanens innebörd och konsekvenser kan utläsas utan svårighet.

Särskild sammanställning enligt miljöbalken 6 kap. 16 §.

Vid planens antagande ska kommunen upprätta en särskild sammanställning över miljöbedömningen, en slags utvärdering som ska redovisa hur miljöaspekterna har integrerats i planen och hur synpunkterna beaktats. Kommunen ska här redogöra för valet av inriktningar och alternativ. Slutligen ska kommunen redovisa hur man avser att följa upp och övervaka den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan tänkas medföra. Denna bilaga, eller tillägg till planen, ska göras allmänt tillgänglig.

Metoder för översiktliga konsekvensbeskrivningar

Att belysa effekterna av en översiktsplan genom konsekvensbeskrivning är svårt. En översiktsplan är i första hand ett instrument för att skaffa handlingsberedskap inför en oviss framtid och innehåller flera olika scenarier, baserade på olika prognoser och antaganden. Översiktsplanen utgör grund för mer handlingsinriktade planer och program. Konsekvenser av översiktliga planer och program görs schematiskt och kan följa flera olika metoder. *Strategisk miljöbedömning (SMB)* och *riktningsanalys* är exempel på sådana generella tendensbeskrivningar.

Konsekvensbedömning vid detaljplanering

Mjölby kommun utvecklar konsekvensbeskrivningar varefter olika frågor och projekt utvecklas. Analys och beskrivning fördjupas varefter idéerna tar en mer handfast form.

Om detaljplaneförslag kan tänkas leda till betydande miljöpåverkan enligt PBL 5:18 ska en särskild miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Behovet av MKB bedöms genom en checklista i planläggningens tidiga skeden. Huruvida risk för betydande miljöpåverkan föreligger eller ej avgörs antingen i en checklistans preliminära miljöbedömning eller i MKB-dokumentets slutliga miljöbedömning.

Planen och konsekvenser i huvuddrag

Planen består av plankarta med föreslagna förändringar av mark och vatten, strategiska inriktningar, planeringsförutsättningar samt motiv till planens utformning och de åtgärder som kommunen avser att vidta för att fullgöra planen. Planen omfattar ett brett kunskapsunderlag med sektorsvisa presentationer, riktlinjer och markreservat.

Huvudinriktning - Vision 2025

Visionen utgör planens huvudinriktning och sammanfattas med ledorden *världsvan och hemkär*. *Världsvanan* består av viljan att växa, nyfikenhet på framtiden och på omvärlden. Här finns nytänkande och framtidstro, attraktiva skolor och ett näringsliv i världsklass. Som del av den expansiva fjärde storstadsregionen väljer allt fler människor att bosätta sig i kommunen. *Hemkär* står för stoltheten över den egna hembygden. Den delar vi gärna med oss av och sprider vidare. Vi talar gärna gott om vår kommun. Genom vårt geografiska läge drar vi nytta av mindre orters kvalitéer och närhet till storstadens utbud. I Mjölby kommun är det enkelt att leva ett gott liv. Här erbjuds utvecklande mötesplatser och attraktiva boendemiljöer. Det mesta finns inom bekvämt avstånd.

För att nå ovanstående önskade framtidsbild arbetar kommunen enligt visionen med följande strategiska utvecklingsområden: en kommun med livskraft, livslångt lärande, hållbar tillväxt, utvecklande mötesplatser, god miljö.

Markanvändning

Mjölby kommun utvecklas i samspel med en regional arbets- och bostadsmarknad. Goda kommunikationer är viktiga.

Mjölby, Skänninge, Mantorp, Väderstad och andra orter utvecklas utifrån sina unika förutsättningar. Goda livsmiljöer står i fokus. Hit hör ortens identitet och bebyggelsens- och miljöernas karaktärsdrag, grönska och andra kvaliteter.

Kommunens struktur redovisas på plankarta bilaga 1, samt som fördjupade studier av Mjölby, Skänninge, Mantorp, Väderstad samt för landsbygd och kyrkbyar (översiktligt i kapitel 3 och med förtydligade platsanalyser i bilaga 2). Planen förordar bland annat fortsatt

utveckling av orternas verksamhetsområden, bostäder och bättre interna kommunikationer med trafiksäker gång- och cykeltrafikmiljö.

Prioritering av orter

Mjölby stad bör kunna stå för huvuddelen av kommunens framtida expansion.

Skänninge, Mantorp och Väderstad ska växa utifrån sina förutsättningar.

Landsbygden ges möjligheter att utvecklas genom kompletterande bebyggelse.

Mjölby

Mjölby utvecklas som centralort med service, handel och kommunikationer. Mjölby växer i en rund form, med anslutande nya bostads- och verksamhetsområden. Förtätning och ombyggnad bygger vidare på rådande kvaliteter och områdeskaraktärer. Svartån och andra grön- och parkmiljöer i centrala delar utvecklas. Mjölby stadskärna stärks genom utformning och fysiska åtgärder

Skänninge

Den historiska staden utvecklas med respekt för olika tidars stilar och karaktärer. Tillägg fångar upp och samspelar med befintliga värden. Byggnads- och miljökaraktärer bevaras. Skänninge präglas av läget i landskapet med många entrévägar. Stadsplanens gatunät bevaras och förstärks. Det gamla Skänninge utgör modell för utbyggnad i centrala lägen. Byggnader och kvarter ges likartad skala med tydliga gatu- och gårdsrum. Utformning med hänsyn till omgivande kulturmiljö. Traditionella färger, material och byggnadsvolymer rekommenderas. Trästadens brandskyddas enligt råd från räddningstjänsten.

Mantorp

Mantorp utvecklas som modern bostadsort med attraktiva livsmiljöer samt handel och upplevelseattraktioner för nationell och regional marknad. Verksamhetsområden i anslutning till E4 kan även rymma industri och logistik. Två centra med skillnader i skala och utbud: Mobiliaområdet och Häradstorget.

Väderstad

Erbjuda bostadslägen för villabebyggelse. Söka säker trafikföring av vägarna 942 och 944 för genomfart och ortens industrier. Erbjud expansionsmöjligheter för verksamheter. Ge extra plats för dagvatten.

Landsbygd och kyrkbyar

En levande landsbygd som ges möjlighet att utvecklas genom kompletterande bebyggelse. Bebyggelse lokaliseras i lägen med goda förutsättningar för skolskjuts och annan kommunal service. Inom samlad bebyggelse är kommunen positiv till kompletterande bebyggelse utan detaljplan. All tillkommande bebyggelse eller anläggning inom orternas randzon 0,5 - 1,5 km föregås av planmässiga överväganden. Kommunen är positiv att förtäta och komplettera kyrkbyar, förutsatt att kulturhistoriska värden ut-

vecklas. Här rekommenderas traditionella färger, material och byggnadsvolymer.

Riktlinjer i sammandrag

Bostadsförsörjning: Sammantaget väntas kommunen öka med ca 50 bostäder per år.

Planberedskap för olika bostäder.

Mjölby kommun är positiv att utveckla **kommunikationsstråk** för olika trafikslag med riktningarna Linköping, Norrköping, (Stockholm); Tranås, Jönköping, (Göteborg, Malmö) och Motala, Örebro.

Mjölby kommun bidrar till en livskraftig region genom **samverkan** med grannkommuner och regionala aktörer i övergripande frågor.

Goda livsmiljöer

- **Närhet** till det mesta. **Funktionsblandning. Hög täthet.**
- Det ska **se bra ut** i Mjölby kommun.
- Det ska **kännas bra** att bo och vistas i Mjölby kommun (trygg, tillgänglig, trivsam och vacker bebyggelse med egen identitet och en mänsklig skala).
- Sunda och **energieffektiva** byggnader
- Mötesplatser där man vill vara, där man kan ses och bli sedd - inbjuder till möten, handel och kreativa idéutbyten.
- Offentliga rum ska vara till för alla - tryggt och tillgängligt med förutsättningar för trivsel och gemenskap, jämställdhet, social integration, identitet och service.
- **Vackra utsikter**, perspektiv och visuella förbindelser värnas och utvecklas.
- Plats för **puls** och aktiviteter.
- Välkomnande entréer.
- **Kulturmiljöer** förvaltas för kommande generationer och utvecklas med nya byggnader och tillägg som samspelar med omgivningarnas karaktärer. Traditionella färger, material och byggnadsvolymer rekommenderas, liksom hänsyn och kvalitet. Kulturmiljöerna görs välkända och lätt tillgängliga.
- **Gröna huvudstråk** bevaras och utvecklas med stor artvariation och prioriterad skötsel där många vistas.
- Bostäder och skolor ges tillgång till ett större **grönområde** inom 300 m.
- **Hållbar hushållning** med naturresurser.
- **Tysta och mörka områden** bevakas.
- Mjölby kommuns barnomsorg och skolor har verksamhet som skapar social gemenskap, trygghet, vilja och lust att lära.
- Närmiljön till **Norrgårdens** utbildningscentra omvandlas från industriområdeskaraktär till stadsmiljö.

- **Kontorshotell** utformas som kunskapscentra, med möjlighet till samverkan och möten mellan företag.
- Det ska i kommunen finnas bostäder och boendemiljöer som är anpassade till människor med olika behov. Trygghetsboenden och seniorboenden kan stärka den enskildes sociala nätverk och minska behoven av vård och sociala insatser.
- God tillgänglighet till service, vård, kultur och fritidsaktiviteter förutsätter tillgång till goda kommunikationer.

Näringsliv

- **Planberedskap** för olika verksamheter.
- Vid planläggning och försäljning av mark i verksamhetsområden, bör verksamheter med likartad miljöpåverkan samlokaliseras.
- Större anläggningar som kan tänkas medföra betydande miljöpåverkan lokaliseras åtskilt, gärna samlat för att dra nytta av gemensam infrastruktur.
- Mindre störande verksamheter utgör med fördel buffertzon mellan större anläggningar och ortens centrum och andra större bostadsområden.
- Verksamheter som inte är störande ska placeras så att funktionsblandning uppstår.
- I Mjölby stad ska handel med livsmedel och sällanköpsvaror i första hand placeras i centrum. Utvecklingen av Galleria Kvarnen i Mjölby prioriteras. Torghandel bör kunna utvecklas i Mjölby.
- Skrymmande handel med sällanköpsvaror och dagligvaruhandel som inte ryms tätorternas centra bör placeras inom tätorterna i anslutning till etablerade handelsplatser som har goda kommunikationer och närhet till bostadsbebyggelse. Exempel på komplement till Mjölby centrum är Kungsvägens västra infart vid Kungshöga.
- Vid trafikplatser utmed E4 och rv 32, såsom Viringe och Hulje i Mjölby och Östanå i Skänninge, kan skrymmande handel tillåtas såsom vitvaror, bygghandel, bilhallar, restauranger. Livsmedelshandel bör undvikas, med undantag för Mobiliaområdet i Mantorp som är en etablerad stormarknadsplats.

Areella näringar

- **Jordbruk** bör bedrivas på ett långsiktigt hållbart sätt med hänsyn till biologisk mångfald, kulturhistoriska värden och bevarade rekreationsmöjligheter.
- **Skogsbruk** bör bedrivas på ett långsiktigt hållbart sätt med hänsyn till biologisk mångfald, kulturhistoriska värden och bevarade rekreationsmöjligheter.
- Uttag av **naturgrus** fortsätter minska. Flera av kommunens sand- och grusförekomster är utpekade som riksintresse ur naturvårdssynpunkt. Förekomsterna är dessutom viktiga **grundvattenmagasin** och viktiga att skydda som dricksvattenresurser. Bergkross används allt mer som alternativ till naturgrus. Mjölby kommun är mot **uranbrytning** inom kommunen.

- Vid exploatering på landsbygden ska hänsyn tas till att djurhållning är en verksamhet som kräver utrymme.
- Kommunen är positiv till hästverksamhet och ska underlätta utveckling av verksamheter knutna till hästnäring. Skyddsavstånd mellan samlad bostadsbebyggelse och hästhållning föreslås med variation efter antal hästar och lokala förutsättningar.
- Mjölby kommun är positiv till vindkraftetableringar och övergång till miljövänlig energiproduktion. **Vindkraftens** utbyggnad prövas utifrån bifogad vindkraftsplan (ÖP del 3) med plankarta och preciserade riktlinjer.

Teknisk försörjning

- Mjölby kommun eftersträvar bekväma, säkra, snabba och miljövänliga kommunikationer. Hela vägen - dörr till dörr - beaktas.
- Kommunen verkar för anläggandet av **hög hastighetsbana** genom regionen (Europabanan / Götalandsbanan), liksom utveckling av **kollektivtrafik** och fortsatt utbyggnad av **gång- och cykelvägnätet** inom och mellan tätorterna.
- Access till infrastruktur för informationsteknologi bevakas vid fysisk planering. Vid detaljplanering utreds anslutning till IT-infrastruktur. Vid bygglov för master och andra anläggningar för IT-infrastruktur efterfrågas samordning mellan olika aktörer.
- Ledningsarbete utförs samordnat. Ledningar förläggs med hänsyn till framtida tomter. Kraftledningar bör förläggas i mark
- **Plats för vatten.** Vid planering och anläggning bör ytor skapas till fördröjning, särskilt inom områden som avbördas mot flacka slättlandskap med risk för översvämning. Kommunen bör verka för rena tillflöden som utjämnas över tid. Sjöar och vattendrag ska nyttjas och vårdas så att vattenkvalitet, produktionsförmåga, biologisk mångfald samt natur- och kulturvärden bibehålls eller förbättras. Kommunen bör verka för att tillskapa mer ytvatten.
- Strandskydd beaktas. Landsbygdsutveckling i **strandnära lägen** förordas i Normlösa och Västra Harg.
- **Vattenskyddsområden** ska beaktas vid förändrad markanvändning. Grundvattenområden med hög känslighet för påverkan av föroreningar bör undantas från ny bebyggelse som kan påverka grundvattnet negativt. Plankartan noterar förslag till skyddsområden för större vattentäkter. Kommunen verkar aktivt för att skapa en alternativ reservvattentäkt norr om Mjölby.
- **Biogasanläggning** med förädlingsstation anläggs på Sörby industriområde med lågtrycksledningar från Mjölkskallens reningsverk samt från närliggande lantbruk (Hulterstad och Bleckenstad). På sikt även ledningsstråk mot större gårdar i riktningarna Väderstad och Skänninge.
- Kommunen verkar för att grannskap med **små enskilda avlopp** på landsbygden anlägger överföringsledningar till lokala minireningsverk med kemisk flockning av gödningsämnen och biologisk nedbrytning, organiserat som va-kollektiv.

Miljö och säkerhet

- **Behovet av miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning** utreds vid detaljplanering
- Riskbedömningar görs vid planering av bebyggelse kring bensinstationer, transportleder för farligt gods eller industriell verksamhet.
- En levande energiplan och klimatstrategi ska leda till minskade utsläpp av växthusgaser
- Räddningstjänst och fysisk planering fokuserar risker, sårbarhet och anpassning inför klimatförändringar. Koldioxidutsläppen från fossila bränslen minimeras och andelen förnyelsebar energi maximeras.
- Nyplanerade bostäder ska inte drabbas av **översvämning**, ras, skred eller erosion, vilket ska bevakas utmed Svartån, Skenaån och andra vattendrag.
- Nya bostadshus och arbetsplatser byggs **radon-säkert** eller -skyddat.
- **Kraftledningar** placeras så att magnetiska fält vid bostad ligger under 0,2 µT. Inga nya ledningar förläggs i föreslagna bostadsområden. Kommunen påtalar särskilt behov att flytta eller gräva ned större ledning öster om Mjölby.
- Riksdagens riktvärden för **buller** tillämpas. Uppdatering av kartering kan bli aktuell omkring 2012-15, beroende på trafikutveckling.
- Förorenad mark utreds.
- **Schaktmassor** hanteras så att miljöpåverkan och kostnader för transporter minskas. Kommunen söker platser för upplagning av rena massor från exploatering. Beredskap för **snöupplag** utreds.
- **Nytt läge för räddningstjänst** utreds för bättre insatstider, ändamålsenliga lokaler och utryckningsvägar.

Härutöver pågår arbete med nya program och riktlinjer för

- Energiplan och klimatstrategi
- Naturvårdsprogram
- Handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor
- VA-plan
- Avfallsplan

Nollalternativ

Utan ny plan fortsätter 2001 års plan att gälla. Den var framtagen efter ett decennium av begränsat byggande och var mer försiktig i sina markanspråk än 1990 års plan.

Det kan noteras att flertalet nya utbyggnadsområden och planprojekt inte strider mot gällande översiktsplan, men heller inte har stöd i den. Större samhällsbyggnadsprojekt sedan 2001 listas i inledningen på sid 3.

Alternativa scenarios

Nedanstående scenarier har legat till grund för planförslaget, som med nuvarande inriktning siktar på scenario tre med stöd av scenario två. Planen syftar till att primärt bygga ut Mjölby stad och komplettera orterna Skänninge, Mantorp och Väderstad utifrån deras förutsättningar.

Alternativ utveckling av Ortsstruktur

Scenario 1 en levande landsbygd

Permanentboende och mindre verksamheter gynnas överallt inom samlad bebyggelse. Genom att fördela resurser över hela kommunen eftersträvas en levande landsbygd och aktiva medborgare. Skänninge, Väderstad och särskilt Mantorp ökar på bekostnad av Mjölby. Utan tillräckligt stark centralort upplevs Linköping (eller tom Norrköping) som huvudort för Mjölbyborna. Att bo i Mjölby kommun är att bo på landet utanför Linköping.

Den kommunala ekonomin fördelas över stora områden och gynnar småskaliga lösningar. Närhet och småskalighet blir påtaglig för barn och ungdomar i hela kommunen. Önskan om att få bygga kommer ofta i konflikt med bevarandebestånden, skapar bilberoende och problem med vatten och avlopp.

– Vad innebär denna utveckling för dig?

Scenario 2 - ett pärlband av noder

Genom att samla krafter till orter utmed väg och järnväg tas de satsningar som gjorts tillvara. Därmed gynnas pendling. Mjölby, Mantorp och Skänninge har pendeltåg. Väderstad har bra vägförbindelser. Skänninge

har upplevt den renässans Gustav Vasa tog ifrån dem, där det på senare tid inte bara byggts villor utan även mer genuin och tät Skänninge-bebyggelse. I Mantorp har Veta och Viby kyrkbyar utvecklats inifrån och ut med moderna hus i traditionell skala, färg och materialval.

Andra orter i kommunen och den omgivande landsbygden får sämre service. Den kommunala ekonomin gynnas av förhållandevis koncentrerade och därmed effektiva satsningar. Koncentrerad bebyggelseutveckling ger en kommun som karaktäriseras av rörlighet och flexibilitet, utan allvarliga markkonflikter.

– Vad innebär denna utveckling för dig?

Scenario 3 magneten

Genom att samla krafter utvecklas ett större utbud inom centralorten Mjölby.

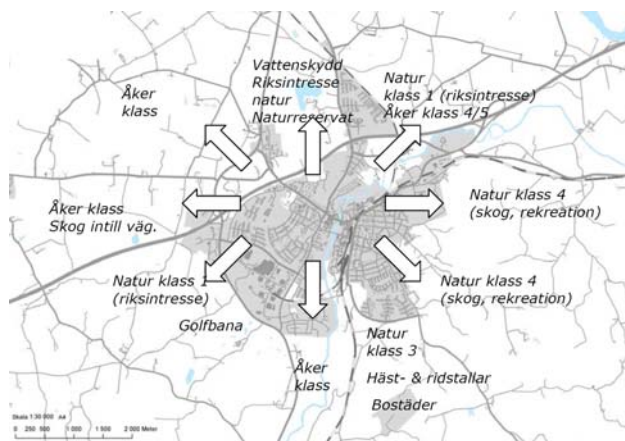
Politiken enas och har stöd hos befolkningen. En marknadsstyrd rollfördelning mellan kommunens orter suddar ut tidigare missämja, även om vissa orter och omgivande landsbygd stagnerar eller får sämre service. Mjölbys expansion ger även viss ökning inom andra orter och landsbygden. Huvuddelen inflyttare kommer från Linköping/Norrköping och pendlar initialt för att efter hand skapa sig en mer fast tillvaro i Mjölby.

Den kommunala ekonomin gynnas av koncentrerade och därmed effektiva satsningar.

– Hur starkt kan Mjölby vara 2025?

– Vad innebär denna utveckling för dig?

Utbyggnadsalternativ för Mjölby stad

Hållbarhetsanalys

Bedömningskriterier: 10 frågor om planens nytta, effekter och bieffekter för en värdebaserad kvalitetsdiskussion kring hållbar utveckling.

- 1 *Sociala konsekvenser: Ger planen förutsättningar för socialt engagemang och minskad segregering? Stärker planen fysiska strukturer som underlättar kontakt med omvärlden?*

Blandade upplåtelseformer föreslås, vilket kan bidra till variation av olika sociala grupper i bostadsområdena. Det är dock svårt att lösa fullt ut och tveksamheter återstår kring genomförande och utfall. Det mesta som vi bor i är redan byggt och bibehåller segregrande mekanismer. Integration beror på många saker, däribland varierade stadsdelar.

Nära till det mesta är en paroll. Aktiva centra och satsning på torg, platser och parker förordas, vilket kan förena olika stadsdelar. En starkt stadskärna bidrar till integrering. Idén med utvecklande mötesplatser är att möjliggöra kontakt mellan människor. Planen vill ge utrymme för civilsamhällets utveckling, där alla hjälps åt. Kultur- och fritidsaktiviteter bidrar till detta.

Utökad cykeltrafik, pendeltågtrafik och framtida höghastighetsståg underlättar kontakt med omvärlden. Ökad turtäthet och nattrafik kan ytterligare minska avstånden inom regionen.

- 2 *Tillväxt: Ger planen förutsättningar som bidrar till ekonomisk tillväxt och ekonomisk välfärd i kommunen?*

Plats för nya verksamheter och bostäder, liksom nya kommunikationslänkar av olika slag föreslås. God framförhållning och markberedskap eftersträvas med tillskapande av nya verksamhets- och bostadstomter. Fler industrier skapar arbete, liksom satsningar på näringslivsutbildning.

Fokus på Mjölby som kommunens nav och motor kan samla och öka handel- och serviceutbud. Det är angeläget att Mjölby blir så stort att det attraherar nya intressenter och upprätthåller ett bra utbud. Kluster kan locka fler till kommunen.

- 3 *Genomförbarhet: Är de föreslagna strukturerna möjliga att genomföra i begränsade etapper så att de har möjlighet att realiseras?*

Kommunen vill ge förutsättningar för expansion i takt med efterfrågan. Balans mellan framsynta investeringar och flexibilitet gentemot kunder eftersträvas.

Etapper anvisas inte, men kommunen söker öppna nya områden med storlekar som motsvarar efterfrågan. Många små områden förordas före ett stort, vilket periodvis kan visa sig otillräckligt.

Några rekommenderade platser riskerar dock större initiala kostnader. Uppskattat behov av flerfamiljshus kan vara högt, men kommunen tror på och vill öka beredskapen för denna typ av bostäder för ökad variation.

- 4 *Osäkerheter om framtiden: Kommer de strukturer vi bygger upp att fungera även med förändrade förutsättningar?*

Ambitionen är att klara förändringar och undvika låsningar i framtiden. Kommunens starka sida är kommunikationer, vars bredd ger möjlighet till alternativa färdssätt. Satsningar på storskalig teknisk försörjning, energi, vatten- och avlopp, gör kommunen robust samtidigt som handlingsalternativen minskas. Planen vill stärka Mjölbys position i länet, vilket också ökar möjligheten att klara förändringar.

Framtiden är dock oviss. Förändring går allt fortare. ”Bäst-före-datum” tenderar att bli allt kortare. Stora, långa penseldrag i omvärlden kommer att påverka lokalsamhället allt mer.

- 5 *Effektivitet: Är strukturerna resurseffektiva och driftsekonomiska?*

Denna angelägna fråga kommer fördjupas genom ny *energiplan* och *klimatestrategi*. Orterna har relativt goda strukturer med korta avstånd mellan funktioner, alternativa trafiklösningar och möjlighet för olika typer av anläggningar. Förslaget bygger vidare på befintliga strukturer och försöker slå vakt om dessa på ett långsiktigt och resursuppbyggande sätt. Hållbarhet byggs upp med tiden.

Samtidigt ska öppenhet för nya system råda. Det kan komma nya lösningar som ifrågasätter dagens sätt att se på orternas strukturer.

6 Identitet: Bygger förslaget upp och stärker en stark och positiv identitet för respektive ort?

Visionens inriktning att vara världsvan och hemkär ska tolkas som att orterna behåller och utvecklar identitet och särdrag. Kommunen är flerkärnig med orter av olika ursprung och kultur som ges möjlighet att komplettera varandra. Identitet är historiskt förankrad, men kan förändras och utvecklas. Fokus på befintliga karaktärer och öppenhet för nya tillägg i samma anda ger möjlighet att utveckla bebyggelsen med nya stilar i ortens anda.

Orternas invånare har en påtaglig rotfasthet och stolthet för sin närmiljö, där önskemål finns om lägenheter för omflyttning inom orten — något som kan bli svårt att ordna.

7 Energiåtgång för transporter: Bidrar planen till att energin för lokalt transportarbete begränsas?

Förslaget bygger vidare på bra, befintliga strukturer. Fortsatt utbyggnad av gång- och cykelvägar; nya bostadsområden i anslutning till befintlig struktur underlättar en vardag utan lokala biltransporter. Ny hastighetsplan och fortsatt revision av gång- och cykelvägnätet bör påverka andelen korta resor.

Mjölby kommun har enligt visionen *nära till det mesta* (se även fråga 1).

Pendeltåg ger förutsättningar för regional kollektivtrafik i Mjölby, Mantorp och Skänninge. Omlastningsstation föreslås i Skänninge eller Norrsten (Motala), vilket kan omfördela godstrafik från lastbil till järnväg.

8 Risk och störningar: Bidrar planen till att skapa förutsättningar för bebyggelse och anläggningar med rimliga risker och störningar?

Ja, planen föreslår fortsatt successiv utbyggnad utan tillägg av större riskobjekt. Kommunen satsar på pendeltåg, fjärrvärme, vatten- och avlopp och andra tekniska system som kan vara sårbara för störningar, men är desto mer prioriterade.

E4, järnväg, översvämningsrisk och andra frågor beaktas och följs upp successivt. Frågan om reservvattentäkt är på väg att lösas.

9 Hälsa: Bidrar planen till goda förutsättningar för ett hälsosamt liv?

Kommunens småskalighet och närhet till det mesta uppmärksammas och värnas. Visionen

fokuserar folkhälsa – sociala perspektiv på hållbar utveckling. Folkhälsa har beaktats vid utformning av orternas strukturer och ingår i ett flertal riktlinjer, såsom nya gång- och cykelvägar och satsningar på torg, parker och andra offentliga rum. Inom Mjölby kommun är det nära till större rekreatiomsområden, vilka uppmärksammas och föreslås utvecklas.

Störst ansvar för folkhälsan har individen.

10 Hushållning, kretslopp och ekologi: Hushållar planen med mark och andra ändliga resurser eller irreversibla ingrepp på ett klokt sätt? Bidrar planen till förutsättningar för lokala kretslopp?

Även fullt utbyggd innebär inte planen några större ingrepp i natur och andra känsliga miljöer. Utbyggnad på jordbruksmark av högre klass undviks i huvudsak, dock ej i Skänninge där centralt läge motiverar utbyggnad. Tätare bebyggelse, mer effektiv markanvändning föreslås. Nya trafikanläggningar (högshastigetsbana för tåg) kan komma att dela upp landskapet.

Hur stor tillväxt som kan tillåtas utan att påverka natur och andra resurser är en öppen fråga och svår att besvara.

Förslag om biogas kan sluta kretslopp för såväl avloppsverk som närliggande gårdar med djurhållning. Utbyggnad av återvinningssentral Hulje föreslås, men hur mer återvinning kan konkretiseras redovisas inte. Arbete med avfallsplan pågår.

Inverkan på miljömål

De nationella miljökvalitetsmålen är inte juridiskt bindande men ska fungera som hjälpmedel och vägledning i samhällsplaneringen. Miljömålen ”Storslagen fjällmiljö”, och ”Hav i balans samt levande kust och skärgård” berörs inte direkt av förslag till översiktsplan.

God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en lokalt och globalt god miljö. Natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

ÖP: Olika strategier för hållbar stadsbyggnad för goda livsmiljöer redovisas. Fokus på närhet, funktionsblandning, täthet, estetik och kultur samt mjuka värden som trygghet, tillgänglighet, trivsel, skönhet. Sund, energieffektiv byggnation eftersträvas.

Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Skyddande ozonskikt

Utsläpp av växthusgaser och nedfall av förorenande ämnen ska minska och ozonskiktet utvecklas så det ger skydd mot skadlig UV-strålning.

ÖP: Planförslaget söker skapa förutsättningar för energieffektiva transporter och byggnader.

Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

ÖP rekommenderar ekologiskt lantbruk, men kommunen har begränsad rådighet här, Mjölby är en lantbrukskommun med stor andel odlad jord och stora djurbesättningar.

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer bevaras. Naturlig reproduktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållan-

de funktion ska bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

ÖP noterar strandskydd, småvatten av biologiskt intresse liksom förslag till vattenskyddsområden.

Myllrande våtmarker

ÖP lyfter fram vikten av att ge plats för vatten och pekar ut våtmarksprojekt söder om Mjölby.

Giftfri miljö

Miljön ska vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

ÖP uppmärksammar problematik med förorenad mark.

Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

ÖP förordar att säkerhetsnivå 0,2 µT mellan kraftledningar och bostäder. ÖP vill undvika exploatering av uranbaltigt alunskiffer.

Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

ÖP aviseras föreslagna vattenskyddsområden samt områden med känsliga grundvattenområden.

Dagvatten föreslås bli lokalt ombändertaget.

Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv, Ett rikt odlingslandskap

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Inriktningen är att miljökvalitetsmålet ska nås inom en generation.

Naturvårdsprogrammet beaktas i stort, men ÖP föreslår intrång i grönområde öster om Mjölby; dock med bibehållen grön käl.

ÖP har begränsad rådighet, men rekommenderar ekologiskt jord- och skogsbruk.

6 GENOMFÖRANDE

Utgångspunkter för översiktsplanens genomförande.

Översiktsplanens aktualitet

Gällande översiktsplan 2001 ersätts vid antagandet av av detta planförslag.

Fördjupad översiktsplan för vindkraft 2003 ersätts vid antagandet av av detta planförslag.

Fördjupad översiktsplan för Mantorp 2007 bedöms vara aktuell i sina underlag, men dess plandel (kap 3) ersätts vid antagandet av av detta planförslag.

Ny prövning av denna plan kommer ske rullande genom fördjupningar och tillägg.

Översiktsplanen som planprogram

Ett antal platser redovisas för varje ort där kommunen föreslår förändrad markanvändning. För områden som blir aktuella för detaljplanering kan översiktsplanen fungera som program. Översiktsplanen gör det också möjligt att använda enkelt planförfarande i större utsträckning.

Konflikter och dialog

Stadsbyggnad innebär ofta ändrad markanvändning i någons närområde. Upplevelse av intrång är vanligt och förändringens lämplighet provas därför genom detaljplan, där grannar och andra intressenter har möjlighet att komma till tals.

Flera olika intressen kan göra anspråk på samma område. Detta betyder inte att de står i konflikt med varandra utan oftare är det så att de olika intressena förstärker varandra. Exempelvis kan många olika intressen från naturvårdens sida utgöra en förutsättning för ett områdes attraktivitet som turistmål. Plankartan visar de olika intressenas utbredning efter det att intressen har vägts mot varandra och prioriteringar gjorts där olika anspråk legat i konflikt med varandra.

Kommunen vill genom översiktsplanen föra dialog kring fysiska förändringar och i tidigt

skede avisera förändring och ta in synpunkter. Slutlig inriktning beror på en avvägning mellan olika enskilda och allmänna intressen och avgörs i en detaljplan med tillhörande process.

Utveckling på lång sikt

Gentemot staten och större bolag har kommunen ett behov att avisera orternas möjligheter till expansion, vilket motiverar stora arealanspråk som stäcker sig bortom avsedd planperiod på 15-20 år. Luft- och underjordiska ledningar blir vägledande för bebyggelseutveckling och kommunen vill därför avisera sina strategiska överväganden genom att markera utvecklingsområden på lång sikt.

Detta kan upplevas som anmärkningsvärt och av markägare upplevas som en död hand över privat mark. Detta kan vara motiverat, men behöver inte vara fallet.

Utbyggnadsordning och ekonomi

Planförslaget prioriterar utbyggnad av Mjölby stad och diskuterar utbyggnadsordning för olika områden, där en fråga är vilket som ska bli nästa stora utbyggnadsområde i Mjölby. Avsikten är att på plankartan gulmarkera aktuellt område och ringa in områden på lång sikt. Utöver plankartans illustration av kort och lång sikt ges inga direkta riktlinjer. Utbyggnad av föreslagna utvecklingsområden beror på efterfrågan.

Planen ska möjliggöra olika framtidsscenarioer och ge alla orter möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar. Helhetssyn är viktig avseende god försörjning inom en rad frågor och områden: vatten-, avlopp- och annan teknisk försörjning – skola, vård annan omsorg – miljö, natur, kultur – hälsa, risk och robusthet.

Kommunal- och nationalekonomiska överväganden styr valet av inriktning och områ-

dets kvalitet. Hög täthet och utnyttjandegrad eftersträvas, liksom kvalitet för att skapa så goda grunder som möjligt för en långsiktigt god resurshushållning.

Detaljpanelläggning bekostas av exploatören via planavtal med kommunen. Där kommunen planlagt marken ingår kostnaden i tomtförsäljning.

Teknisk försörjning

Mjölby tar sitt dricksvatten ur Svartån för filtrering i högbyåsen. Kapaciteten är god, men reservvattentäkt saknas. Mjölby reningsverk bedöms ha kapacitet eller ha möjlighet att utökas för nya hushåll. Avsikten är också att fortsätta utbyggnad och anslutning av mindre orter inom landsbygden. Vid utbyggnad ska befintligt nät och behov av nyinvesteringar beaktas.

Mjölby kommun ska verka för att *fjärrvärme* erbjuds vid utbyggnad, där så är möjligt. Fjärrvärme distribueras av Mjölby Svartådalens Energi (MSE) och för östra delar av kommunen av Tekniska verken i Linköping.

Mjölby kommun ska verka för att *bredband* erbjuds vid utbyggnad, där så är möjligt. Inom kommunen finns flera nät-ägare.

Fastighetsbildning

Utöver kommunal mark omfattar utredningen privat mark som helt eller delvis kan utgå i senare detaljplanearbete. Marken kan också komma att köpas av kommunen eller planläggas med markägarens godkännande efter särskild genomförandeanvisning.

Rättsliga frågor om fastigheter såsom fastighetsdelning, servitut och ledningsrätter utreds vid detaljpanelläggning.

Privata initiativ och samverkan

Dialog förs fortlöpande med berörda fastighetsägare.

Mjölby kommun är positiv till privata exploateringsinitiativ. Markägare som önskar utveckla sina fastigheter och de byggherrar som erhåller markanvisning förutsätts delta aktivt och i samverkan med kommunen och med andra parter arbeta för helhetstänkande. Ambitiösa tekniska lösningar, energieffektivitet, gemenskap mellan boende och tillta-

lande arkitektur efterfrågas. För hållbart stadsbyggande krävs samverkan, helhetssyn och hänsyn till stadsdelens särart.

Geoteknik, arkeologi och andra utredningar

Vid planläggning krävs ofta utredningar om buller, förorenad mark, geoteknik, natur, arkeologi och andra kulturvärden. Områdesbeskrivningarna i ÖP del 2 försöker ta upp dessa, vilka kan komma att utföras i samband med planläggning, eller tidigare efter överenskommelse med markägare. Markägare som vill planlägga sin mark kan med fördel börja sitt arbete genom att sondera förutsättningarna i mindre utredningar.

Huvudmannaskap

Mjölby kommun ska generellt vara huvudman för allmänna platser.

Betydande miljöpåverkan

Enligt kapitlet om konsekvenser finns det utpekade förändringsområden och projekt som kan komma att medföra betydande miljöpåverkan och som ska åtföljas av miljökonsekvensbeskrivning.

Denna kan även komma att ta upp alternativa platser, minimerad inverkan och möjlig kompensation på annat håll.

Om att balansera negativ påverkan på miljön

Alla fysiska förändringar påverkar miljön vilket kan medföra att ekologiska och rekreativa värden minskar. En exploatering kan motiveras då den bidrar till hållbar utveckling i ett större sammanhang. Vid samhällsbyggnad ska olika intressen sammanvägas.

Balansering handlar om olika kompensationsåtgärder mot negativ påverkan och kan göras i fyra steg: 1) undvika, eller 2) minimera skada, där det inte kan undvikas, eller 3) utjämna i funktionellt sammanhang där 1 eller 2 inte är möjlig, eller 4) ersätta det som påverkats negativt och inte kunnat kompenseras genom 1-3.

Att återupprätta förlorade ekologiska eller rekreativa värden kan göras t.ex. genom nyplantering, anläggande av grönstråk, dagvattendamm eller bidra till skötsel av naturmarker. Vid planlägg-

ning kan negativ påverkan undvikas genom att befintliga värden kartläggs, skyddas och används som positiva värden i projekten. Därefter ska skador minimeras eller utjämnas genom nya åtgärder inom området, samt i sista hand ersättas utanför aktuellt område. Kompensatoriska åtgärder skrivs in i detaljplanens planbeskrivning och genomförandebeskrivning. Kontroll av att åtgärder finns med i bygghandlingar och sker i bygglovskedet. Naturvärden som är svåra att ersätta bör inte exploateras. Sådant som inte regleras av bygglov, såsom ekonomiska åtaganden, följs upp i exploateringsavtal eller andra avtal med exploatören.

Pågående dialoger

Energiplan och klimatstrategi

Förslag till energiplan biläggs ÖP-utställning. Planförslaget kommer bearbetas under 2011.

Handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor

Arbete pågår inom Räddningstjänsten. Planen väntas vara klar under andra halvan av 2011.

VA-plan

Arbete pågår inom Tekniska kontoret. Planen väntas vara klar 2012.

Avfallsplan

Arbete pågår inom Tekniska kontoret. Planen väntas vara klar 2012.

Naturvårdsprogram

Revision pågår inom miljökontoret. Utkast presenteras under 2011.

Sammanhållen bebyggelse på landsbygden

Reviderad plan- och bygglag 2011-05-02 kräver ny tolkning av samlad bebyggelse, nu kallad sammanhållen bebyggelse, vilket kommer göras av Byggnads- och räddnings-

nämnden. Planeringsunderlaget blir därefter del av översiktsplanen.

Idrottshall och idrottsplatsen Skänninge

Ny idrottshall planeras i Skänninge.

Trots att Skänninge idrottsplats nyligen har rustats, så är dess långsiktiga framtid oviss. Byggnation av idrottshall bör förläggas i anslutning till skolor, varför en långsiktig idé kan vara att utveckla idrottsplats i anslutning vid en sådan samt utveckla grönska i anslutning till bostadsområdena i väster. Inriktningen om bevarande på lång sikt av grönområdet G3 utgår därför. Gällande detaljplan som anvisar fortsatt idrottsplats och grönområde bedöms för närvarande aktuell. Ingen ny inriktning anges. Kommunen genomför en planskild järnvägs korsning för bil-, cykel- och gångtrafik.

Förbifart Väderstad

Trafiksituationen har inte funnit någon lösning, men samrådets synpunkter ger pågående utredning ny information att bearbeta. Klart är att vägalternativ öst blir en lång omväg, samt svår att genomföra pga höga kostnader genom sin långa sträcka och fornlämningsrik mark. Vägverket har tidigare prövat och avfärdat en genare och kortare östlig väg. På kort sikt kan tung trafik ledas om så att den inte passerar skolan.

Skytte

Lokaliseringsutredning och provningar pågår i dialog med skytteföreningar. Avsikten är hålla en öppen process och låta frågan ta viss tid, i syfte att finna långsiktigt hållbara lösningar som gagnar både föreningarna, kommunen och regionen i stort. Provning enligt plan- och bygglag samt miljöbalken samordnas.

7 REFERENSER

Översiktsplanen baseras på många planeringsunderlag och källor. Här refereras centrala styrdokument från bland annat kommunfullmäktige (KF) och kommunstyrelsen (KS), men även externa planeringsunderlag.

Översiktliga fysiska planer, Mjölby kommun

ÖP 2001: *Översiktsplan för Mjölby kommun*, KF 2001-06-12, § 87.

FÖP Vindkraft: *Vindkraft i Mjölby kommun: fördjupad översiktsplan för vindkraften*. KF 2003-08-26, § 103. [Revideras som del 3 i detta planförslag].

FÖP Mantorp 2007: *Mantorp – det goda stationssamhället: fördjupning av översiktsplanen*. KF 2007-11-20, § 97.

Regionen

Aktualitetsprövning av fördjupade översiktsplaner i Linköpings kommun, KF juni 2010.

- *Gemensam översiktsplan för Linköping och Norrköping (ÖP del 1)*.

- *Översiktsplan för staden (ÖP del 2)*.

- *Utdrag ur översiktsplan 1998 (delar om landsbygd, fritidsbebyggelse och mindre orter)*.

Motala översiktsplan, KF 2006, aktualitetsförklaring 2010.

Boxholms översiktsplan, (ny översiktsplan har påbörjats).

Ödesbögs översiktsplan, 2010.

RUP: *Östgötaregionen 2020 : regionalt utvecklingsprogram*, Region förbundet Östsam. Förbundsfullmäktige 2006-04-06. Tillhörande regionala insatsprogram 2007-2013: Infrastruktur och kommunikationer; Livslångt lärande; Kultur; Näringslivsutveckling; Utveckling av Östergötlands landsbygd; Utveckling av en storstadsregion i Östergötland.

Länstransportplan Östergötlands län 2010-2021 [Ltp], Regionförbundet Östsam 2010-04-29.

Gemensamma planeringsförutsättningar – fakta och statistik om Östergötland. Östsam 2004.

Mål i sikte: regionalt miljömålsprogram, Länsstyrelsen Östergötland.

Bostadsmarknaden 2010: boendeplanering i Östergötland, Länsstyrelsen Östergötland.

Genomförandestrategi för landsbygdsprogrammet 2007-2013, reviderat Länsstyrelsen Östergötland 2009.

Planer, program och utredningar för Mjölby kommun

Mål och budget för 2011-13, Kommunstyrelsen.

Planering och byggande

Mjölby Kulturarvsplan, KF 2010-04-20.

Detaljplanearkiv, Byggnadskontoret.

Samlad bebyggelse i Mjölby kommun, Byggnadsnämnden 2000-06-19, § 85.

Bevaringsprogram för Mjölby och Skänninge.

Byggnadsinventering, Mjölby kommun 1984.

Hälsa och säkerhet

Handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor 2007-2010, KF 2008-12-09 § 133

Plan för extraordinära händelser, KF 2007-03-37, § 11

Riktlinjer för säkerhetsarbetet i Mjölby kommun, KS 2007-03-37, § 52.

Säkerhetspolicy för Mjölby kommun. KF

Kommunal riskanalys. Räddningstjänsten, Mjölby kommun 1994. Uppdateras fortlöpande.

Sociala frågor

Mjölby kommuns plan för jämställdhet och mångfald 2007 – 2010 (revision pågår).

Trygghetsplan: En vägledning för det lokala arbetet med trygghetsskapande åtgärder ur ett brottsförebyggande perspektiv, KF 2004-12-14 § 136.

Handikappolitisk plan i Mjölby kommun, KF 2002-05-28, § 69.

Integrationsprogram: utifrån ett invandrarperspektiv, Mjölby kommun.

Teknisk försörjning

IT-infrastrukturprogram för Mjölby kommun 2010-2014, reviderat KF 2010-12-14, § 103.

Underlagsmaterial för samhällsplanering / Vägverket region sydöst. Publikation 2008:133.

Parkeringsutredning: Mjölby / Vägverket Konsult, 2007-01-09.

Översiktlig bullerutredning / Ingemansson Technology AB, 2004.

Cykelutredning: för tätorterna Mjölby, Skänninge och Mantorp: Rapport 2002-09-10 / Tyréns Infrakonsult; Tekniska kontoret, Mjölby kommun.

Nätanalys för skyddade trafikanter i Mjölby / Vägverket 1999-05-01.

Miljö

Program för hållbar utveckling, KF 2004-06-15, § 71.

Naturvårdsprogram för Mjölby kommun, KF 2001-06-12, § 88, rev 2004.

Naturguidebok / Miljönämnden 2006.

Energiplan 1998, KF 1999-03-30, § 29. [

Pågående revision *Energiplan och klimatstrategi, utkast februari 2011*.

Översiktlig översvämningskartering längs Svartån, biflöde till Motala Ström : sträckan från Öringe till utloppet i Roxen. Räddningsverket rapport 32, 2002-11-28.

Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön för Mjölby kommun, KF 1999-10-16, § 171.

Riktlinjer för utombuscisterner, Miljönämnden 2001-12-13, rev. 2003-11-20.

Riktlinjer för braskaminer, Miljökontoret 2009-08-12.

Riktlinjer för vedpannor, Miljökontoret 2009-08-12.

Policy för miljökrav på fordonstvättar i Mjölby kommun, Miljönämnden 2004-08-25, § 93.

Mjölby kommun
Byggnadskontoret
595 80 Mjölby

Förslag till översiktsplan för Mjölby kommun

Rubricerat förslag har insänts under utställning enligt 4 kap 7§ plan- och bygglagen. Planhandlingarna omfattar plankarta med tillhörande beskrivningar, miljökonsekvensbeskrivning och samrådsredogörelse. Beskrivningarna är indelade i del 1- ÖP 2010-vision 2025, del 2-platsanalyser, del 3-vindkraftsplan. Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 4 kap 9 § plan- och bygglagen (PBL). Yttrandet är en del av översiktsplanen och ska därför fogas till planen då den antagits.

Gällande översiktsplan från 2001 ersätts vid antagande av detta planförslag. Fördjupad översiktsplan för vindkraft ersätts vid antagande av detta planförslag. Fördjupningen av översiktsplanen för Mantorp 2007 har bedömts vara aktuell i sina underlag, men dess plandel (kap 3) ersätts vid antagande av detta planförslag.

Sammanfattning

Länsstyrelsen ser mycket positivt på att en ny heltäckande översiktsplan tas fram för Mjölby kommun. En väl förankrad och genomarbetad översiktsplan skapar goda förutsättningar för fortsatt utveckling av kommunens resurser samt för fortsatt planering enligt plan- och bygglagen och annan lagstiftning. Planen utgör också en viktig grund för fortsatta regionala planeringsinsatser.

Enligt Länsstyrelsens bedömning uppfyller planförslaget de krav som ställs i 4 kap PBL om översiktsplaners innehåll och tydlighet.

Riksintressen

Länsstyrelsen bedömer i stort att förekommande riksintressen har beaktats på ett bra sätt i översiktsplanen. Nedanstående synpunkter behöver dock beaktas.

Kommunikationer

Riksintressena för kommunikationer är korrekt redovisade i beskrivning och på plankartan. För att tydliggöra Götalandsbanans utredningsområde kan en hänvisning till kartan som redovisas i del 2 F göras på plankartan, vilket kan göras som en redaktionell ändring.

De utpekade riksintressena ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten och utnyttjandet av anläggningarna. Detta innebär att framtida bebyggelseetableringar som riskerar att öka störningskänsligheten eller försämra

trafiksäkerheten utmed anläggningarna måste begränsas. Då ett stort antal av de områden som föreslås för exploatering ligger i anslutning till förekommande riksintressen är det mycket viktigt att beskriva konsekvenserna för riksintressena vid genomförandet av planen. Det skulle även vara en fördel om översiktsplanen tydligare kan belysa hur hänsyn ska tas till riksintressena vid framtida planläggning, exempelvis att anslutningar till planerade verksamhetsområden i Skänninge inte får anslutas direkt till nya trafikplatser på riksväg 50/32. Trafikverket har lämnat ett särskilt yttrande vilket bifogas.

Totalförsvaret

Malmens flottilflygplats utgör riksintresse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9 § andra stycket miljöbalken. Flygplatsen har bland annat en omgivningspåverkan i form av krav på hinderfrihet som medför restriktioner för byggandet. Mjölby kommun innefattas i det så kallade stoppområdet för vindkraft där Försvarmakten med anledning av riksintresset har meddelat att man kommer att ställa sig negativ till att uppföra nya vindkraftverk.

Enligt 3 kap 9 § miljöbalken ska områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller nyttjandet av anläggningarna. Detta understryker att de riksintresseanspråk som hävdas av Försvarmakten generellt utgör tungt vägande planeringsförutsättningar jämfört med övriga anspråk på byggande och kommunal planläggning med mera.

Försvarmakten har genom en särskild analys gjort en närmare beskrivning av riksintressets anspråk och gett förslag på hur totalförsvarets riksintresseanspråk för Malmens flygplats kan nyanseras. Resultatet visar att det inom vissa delar av stoppområdet finns en relativt stor koncentration av uppförda vindkraftverk som direkt påverkar Försvarmaktens behov av hinderfrihet. Inom dessa delar begränsas redan idag Försvarmaktens verksamhet. Dessa områden föreslås av Försvarmakten definieras som så kallade ”analysområden” där Försvarmakten efter särskild utredning i varje enskilt fall kan komma att ställa sig positiv till en fortsatt utbyggnad av vindkraft. Analysen är remitterad till länets kommuner och något slutgiltig beskrivning av riksintresset är ännu inte framtagen.

De utpekade analysområdena berör delar av Mjölby kommun. Resultatet av analysen i sin nuvarande utformning innebär dock att det i övriga delar av kommunen inte kommer att vara möjligt att uppföra nya vindkraftverk. Länsstyrelsen anser att försvarmaktens riksintresseanspråk bör tydliggöras i översiktsplanen. Försvarmakten har lämnat ett särskilt yttrande vilket bifogas.

Naturvård

Kommunen gör bedömningen att vissa delar av riksintresset för naturvården Mjölbyfältet kan betraktas som utsläckt då det saknar de kvaliteter som konstituerar riksintresset. Av den anledningen föreslås två verksamhetsområden på längre sikt inom dessa delar av riksintresset (V 10 Lärketorp och V 12 Egeby).

Länsstyrelsen delar till viss del kommunens bedömning. Länsstyrelsen anser att det, med anledning av att områdena inte har samma kvalitéer som övriga delar av riksintresset, är tänkbart att i begränsad omfattning exploatera i områdena utan att påtagligt skada riksintresset. Exploateringen vid Lärketorp förutsätter dock att hänsyn tas till landskapsbilden och att verksamhetsområdets utbredning och dess gränser i öster och norr studeras mycket ingående. Detta eftersom riksintressets geologiska formationer öster om det föreslagna verksamhetsområdet är påtagliga och att upplevelsevärdet i detta område är högt vilket också förstärks av det omgivande öppna jordbrukslandskapet. Exploatering vid Egeby förutsätter att noggranna utredningar görs av hur exploateringen kan komma till stånd utan att de geomorfologiska kvalitéer som finns i området i form landskapsformer, en dödisgrop, ravinbildningar påverkas negativt.

Natura 2000

Länsstyrelsen vill påminna om att ett förordnade enligt 12 kap 4§ PBL gäller för alla åtgärder som kan påverka bevarandestatusen i ett Natura2000-område. Detta bör skrivas in i översiktplanen som en upplysning.

Kulturmiljövård

Länsstyrelsen ser positivt på föreslagna riktlinjer samt avsikten att säkerställa de kulturhistoriska värdena i framtida planarbeten.

Generellt är det viktigt att exploateringar i och intill riksintresset Skänninge stad föregås av noggranna studier som belyser hur stads- och landskapsbilden påverkas. Verksamhetsområdet V3 behöver inför fortsatt planering specialstuderas med hänsyn till riksintresset.

Länsstyrelsens bedömer att avgränsningen för kulturmiljöns riksintresse Skänninge stad (KE 16) och Bjälbo (KE 15) är i behov av en översyn, vilket bör aktualiseras inför framtida planeringsinsatser i de berörda områdena och vid framtagande av kommunomfattande kulturmiljöprogram. Dialogen mellan Länsstyrelsen och Mjölby kommun är i sammanhanget viktig.

Miljökvalitetsnormer

Gällande miljökvalitetsnormer enligt 5 kap miljöbalken har beskrivits och Länsstyrelsen har inget att erinra mot planens ställningstaganden beträffande dessa. När det gäller miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten är det angeläget med fortsatta kommunala initiativ för att förbättra vattenmiljön. Förbättring av VA-standarden på landsbygden, tätorternas dagvattensystem samt grundvattenskydd är här särskilt viktiga frågor att beakta. Planens redovisade initiativ om upprättande av en kommunal VA-plan och inrättande av vattenskyddsområden kommer att vara mycket viktiga underlag för den fysiska planeringen och för de beslutade miljökvalitetsnormerna för vatten.

Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Kommunen har redovisat tre tänkbara LIS-områden på plankartan vid Normlösa och Västra Harg. Någon närmare redogörelse av hur områdena uppfyller kriterierna i 7 kap 18 e § miljöbalken saknas, vilket innebär att detta istället måste utredas vid framtida detaljplanering och dispensprövning.

Länsstyrelsens bedömning är att de föreslagna utvecklingsområdena kan vara lämpliga LIS-områden, men att framtida utredningar slugiltigt får ge svar på om de fullt ut uppfyller aktuella kriterier i miljöbalken. Länsstyrelsen anser att områdena är lämpliga för utveckling av landsbygden med anledning av att de föreslås i anslutning till tätorter på landsbygden som idag saknar ett bebyggelsestryck men som har en viss service som kan behöva stimuleras genom tillskott av ny bebyggelse. Någon närmare beskrivning av hur strandskyddets syften kan tillgodoses långsiktigt finns inte redovisad. Men anledning av att delar av de föreslagna områdena berör natuvärden som identifierats i det kommunala naturvårdsprogrammet behöver påverkan på strandskyddets syften fortsatt utredas vid framtida detaljplanering och dispensprövning.

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen bedömer att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändningen som även berör andra kommuner i stort har beaktats på ett lämpligt sätt.

Hälsa och säkerhet

Länsstyrelsen bedömer att översiktsplanen i stort har en tillräcklig redovisning av hur frågor om människors hälsa och säkerhet behöver beaktas i det kommande planeringsarbetet.

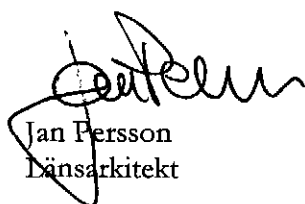
Såsom framgår av planen är det en viktig fråga att vid framtida planläggning säkerställa sanering av marken eller andra lämpliga åtgärder i områden med föroreningar som också är föremål för en ändrad markanvändning.

Länsstyrelsen ser positivt på att klimatperspektivet har hanterats i planen exempelvis vad gäller naturrisker såsom översvämningar. Länsstyrelsen förutsätter att frågan vidareutvecklas även vid framtida planeringsinsatser.

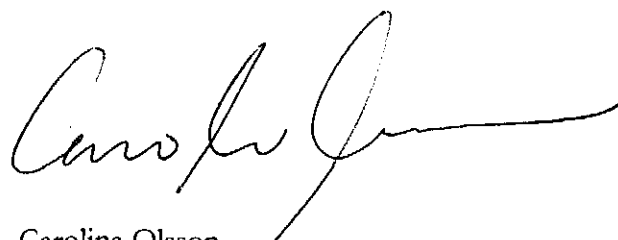
Övrigt

I planförslaget presenteras ett antal områden för bostadsbebyggelse i strandnära lägen utöver LIS-områdena, bland annat vid Skenaån. Länsstyrelsen vill inför kommande planläggning där strandskyddet berörs framhålla vikten av att i varje enskilt fall klarlägga de särskilda skälen samt påverkan på strandskyddets syften för aktuella exploateringsåtgärder. Länsstyrelsen ser det som angeläget att natur och friluftsvärdena beaktas i och vid kommunens vattenmiljöer.

I handläggningen av detta yttrande har förutom undertecknade deltagit tf länsantikvarie Jan Eriksson, lantbrukskonsulent Anders Eliasson, byrådirektörerna Ulrika Larsson (naturvårdsenheten), Emma Hagström (naturvårdsenheten) och Göran Thunberg (miljöskyddsenheten).

Jan Persson
Länsarkitekt

Carolina Olsson
Planhandläggare

Bilaga: Försvarmaktens yttrande 2011-04-13
Trafikverkets yttrande 2011-04-29
Energimyndighetens yttrande 2011-04-18

Kopia till:
Trafikverket
Skogsstyrelsen
Försvarmakten
Ödeshögs kommun
Vadstena kommun
Boxholms kommun
Linköpings kommun
Motala kommun
Länsledning
KSE
MSE
NVE
LBE

§ 73

Dnr KS/2011:314

Översiktsplan för Mjölby kommun

Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan enligt plan- och bygglagen. Översiktsplanens syfte är att ge vägledning och stöd i beslut om användningen av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Gällande översiktsplan antogs 2001 som en revidering av 1990 års plan. Två fördjupningar av planen har gjorts, *Vindkraft 2003* och *Mantorp 2007* – en tredje för *Svartå strand* i Mjölby är under arbete.

Kommunstyrelsen beslutade 2007-11-28 § 298 att uppdra åt byggnads- och räddningsnämnden att revidera gällande översiktsplan för Mjölby kommun, vilket nämnden vidarebefordrade till byggnadskontoret genom beslut 2008-01-28, § 11 som påbörjades med upptakt i januari 2009. Kommunstyrelsens nio ordinarie ledamöter utgör framtidsgrupp och har arbetat fram förslaget parallellt med den vision för Mjölby kommun som fullmäktige antog 2010-06-15, § 53.

På sammanträdet redovisar planarkitekt, Håkan Sylvan och stadsbyggnadschef, Ylva Bengtsson innehållet i planen samt arbetet med att ta fram översiktsplanen.

Carina Jönsson (S), Monika Gideskog (M), Göran Hugo (S) och Jim Kellander (FP) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till översiktsplan.

Jakob Rosenqvist (MP) yrkar avslag till kommunstyrelsens förslag till översiktsplan.

Ordföranden ställer yrkandena mot varandra och finner att kommunfullmäktige bifaller Carina Jönssons (S) med fleras förslag. Omröstning begärs.

Kommunfullmäktige godkänner följande beslutsgång:

Ja-röst för Carina Jönssons (S) med fleras förslag.

Nej-röst för Jakob Rosenqvists (MP) förslag.

Då omröstningsresultatet blir 43 ja-röster för Carina Jönssons (S) med fleras förslag och 1 nej-röst för Jakob Rosenqvists (MP) förslag beslutar kommunfullmäktige bifalla Carina Jönssons (S) med fleras förslag.

Följande ledamöter röstar ja: Carina Jönsson (S), Cecilia Vilhelmsson (S), Monika Gideskog (M), Carina Jönsson (S), Lilian Alexandersson (SPI), Björn Stridbeck (SD), Karin Ahl (M), Samira Akhori (S), Franco Sincic (V), Birgitta Gunnarsson (C), Håkan Wass (KD), Mats Allard (M), Claes Andersson (M), Thony Andersson (S), Sigbritt Bothin (S), Jan-Olof Dahlström (S), Lindhia Petersson (M), Ulla-Britt Fornell (S), Kjell Gustafsson (S), Therese Gustafsson (KD), Göran Hugo (S), Chatarina Jeppsson (M),

Anna Johansson (S), Tobias Josefsson (FP), Curt Karlsson (FP), Iréne Karlsson (M), Nicklas Karlsson (S), Jim Kellander (FP), Tony Lingeby (C), Jonas Konstenius (M), Carina Kärrlander (S), Kent Kärrlander (S), Per-Olof Lindelöf (M), Lena Höjdevall (V), Jennifer Myrén (S), Miko Månsson (S), Anette Ohlsson (M), Kristina Selvin (S), Anders Steen (C), Eric Westberg (MP), Elisabeth Moborg (S), Fredrik Holmer (M) och Jörgen Oskarsson (S).

Jakob Rosenqvist (MP) röstar nej.

Kommunfullmäktige beslutar

att anta kommunstyrelsens förslag till översiktsplan för Mjölby kommun vilken omfattar grundragen i mark- och vattenanvändning, platsanalyser för tätorterna Mjölby, Skänninge, Mantorp, Väderstad och landsbygd med mindre orter samt vindkraftsplan.

